

Door 125 JAAR vriendschap TER AARSE verbonden IJSCLUB 1893-2018

Frans Bocxe | Ad Röling

© 2018
Frans Bocxe, Ad Röling en Ter Aarse IJsclub

Redactie
Roxanne van den Bosch, Zaandam

Grafische vormgeving
Studio Hans Lemmens, IJpendam

Drukwerk
drukkerij Mart.Spruijt, Mijdrecht

De auteurs hebben ernaar gestreefd de rechten van de illustraties te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de auteurs wenden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ter Aarse IJsclub, Oostkanaalweg 3, 2461 EN Ter Aar.

ISBN 978 90 828451 0 5

Voorwoord 6

1	Algemene achtergrond	8
2	Weersomstandigheden	12
3	Het ontstaan van de Ter Aarse IJsclub tot 1947	20
4	Ervaringen op het ijs van toen en de start van de Merentochten	30
5	Ter Aar en de Elfstedentochten	36
6	De verdere uitbouw van de Ter Aarse IJsclub vanaf 1947	44
7	Aankoop en aanleg landijsbaan 1960-1961	60
8	Hamar: een belangrijke inspiratiebron voor de Ter Aarse IJsclub	64
9	De Schaatstrainingsgroep	68
10	Prominente vrouwelijke pioniers van de Ter Aarse IJsclub	72
11	Uitzonderlijke schaats(st)ers van de Ter Aarse IJsclub en hun prestaties	80
12	Ter Aarse betrokkenheid op weg naar het professionele schaatsen	92
13	Ter Aarse bijdragen aan (inter)nationale wedstrijden	96
14	Ter Aarse betrokkenheid bij innovatie: de klapschaats	100
15	Koninklijke belangstelling voor het ijs in Ter Aar	102
16	Spa Tour in de Ardennen	104
17	De Schrijvende Schaatser	106
18	Schaats- en Mutsmuseum Koud aan de dijk	108
19	De toekomst van de Ter Aarse IJsclub	112
20	Uitslagen Ter Aarse IJsclubkampioenschappen en Ter Aarse kampioenschappen	118
	Ontwikkeling organisatie	124
	Verantwoording	127

We schrijven 2012 als een door het schaat-sen verbonden vriendengroep toetreedt tot het bestuur van de Ter Aarse IJsclub. Tot deze groep behoor ik ook en na het aftreden van Henk Springintveld in 2013 heb ik de voorzittershamer overgenomen. Het is dan vijf jaar geleden dat de Ter Aarse IJsclub haar 100-jarig bestaan heeft gevierd.

Ondanks een landelijke trend waarbij er sprake is van teruglopende ledenaantallen is dat bij de Ter Aarse IJsclub niet aan de orde. Dat is een gegeven om trots op te zijn! Vanuit het fundament, dat door onze voorgangers is neergezet, worden de activiteiten uitgebreid en past de vereniging zich aan de veranderingen in de maatschappij aan. En steeds opnieuw blijkt dat het fundament een bijzondere én stabiele basis is waar velen jaloers op kunnen zijn.

Mijn missie is tweeledig: enerzijds wil ik een bijdrage leveren om de vereniging dusdanig te organiseren dat het voor iedereen leuk en aantrekkelijk is om een persoonlijke bijdrage aan de ijsclub te leveren. Anderzijds wil ik ervoor zorgen dat het DNA van onze vereniging verankerd is voor de toekomst. Dat dit belangrijk is, blijkt voor mij uit de volgende anekdote:

Eind 2017 was ik bij een bijeenkomst in Harlingen waar mij werd gevraagd naar mijn woonplaats. Ik antwoordde: 'Ik kom uit Ter Aar.' De plaatselijke wethouder reageerde: 'Oh, uit Ter Aar?! Daar komt toch een winnaar van de Elfstedentocht vandaan?' Ik zei dat zijn aanname correct was. En sterker: er komen drie winnaars van de Elfstedentocht uit Ter Aar. De wethouder was zelf achttien jaar rayonhoofd van Harlingen.

Deze prestaties zijn uitzonderlijk. Maar het is slechts een greep uit de sportieve

prestaties van leden van de Ter Aarse IJsclub. Dat Ter Aar een rijke schaatshistorie kent, is voor velen bekend. Maar het feit dat dit dateert uit de jaren 90 van de negentiende eeuw (1893!) weten slechts enkelen. De evolutie van de vereniging in de afgelopen 125 jaar is meer dan bijzonder te noemen. De sportieve hoogtepunten beginnen na de oorlogsjaren en zijn bereikt in meerdere disciplines van het schaat-sen, te weten natuurijs-, langebaan-, sprint- en marathonwedstrijden. Evenzo is het bijzonder dat het in ons geval zowel mannelijke als vrouwelijke atleten betreft.

Maar naast de sportieve hoogtepunten zorgt de Ter Aarse IJsclub voor meer. Hierbij valt te denken aan het jeugdschaatsen in Leiden. Leerlingen van verschillende basisscholen hebben één of meerdere seizoenen hieraan deelgenomen. Of denk aan de ijspret in geval van natuurijs. Vele vrijwilligers zorgen voor prima omstandigheden op de landijsbaan of op de Langeraar Plassen (toertochten). Dus ook in de breedtesport vervult de ijsclub haar rol.

Als de effecten van de ontwikkeling van de schaatssport in Ter Aar op de omgeving worden beschouwd, dan zien we een voorname rol (van de Ter Aarders) in het ontstaan van het Merendistrict. En ook in de doorontwikkeling van de klapschaats zijn Ter Aarse invloeden van kracht geweest.

Een ander noemenswaardig feit is dat de Ter Aarse IJsclub in staat is vanuit een financieel solide basis te opereren en te organiseren. De ontwikkeling van de exploitatie van recreatieplaatsen tot en met de huisvesting van arbeidsmigranten is de zakelijke kant van de vereniging.

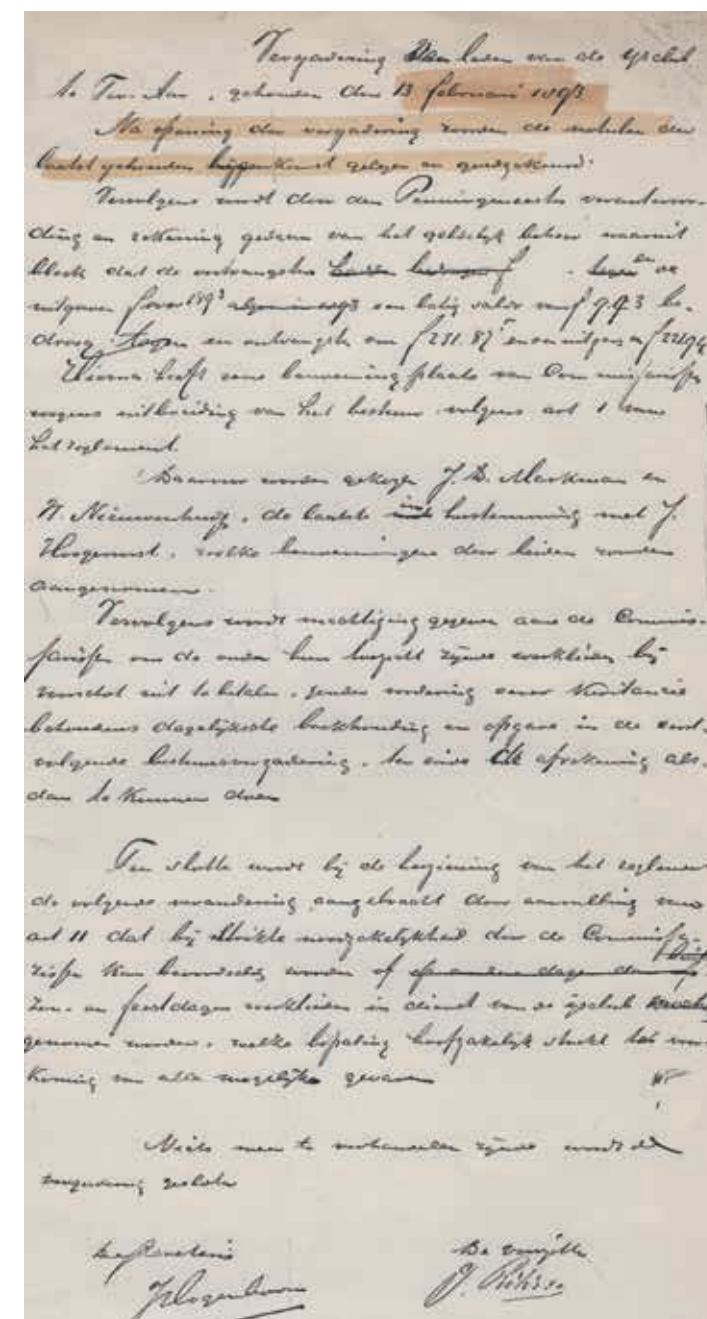
Kortom, er is veel te veel gebeurd in de afgelopen 125 jaar om in een voorwoord te benoemen. Des te belangrijker is het om de ontwikkeling van de ijsclub vast te leggen in een boek. Twee jeugdvrienden, Frans Bocxe en Ad Röling, zijn bereid gevonden om de historie van de vereniging te onderzoeken, bloot te leggen en vast te leggen. Hiermee wordt het versnipperde archief van de Ter Aarse IJsclub gebundeld. Ik dank hen enorm voor hun inzet en vasthoudendheid om dit boek samen te stellen. Daarnaast dank ik iedereen die tijd heeft vrijgemaakt om een bijdrage te leveren.

Maar dat niet alleen: het is een bekroning op al het werk dat vrijwilligers en leden met elkaar hebben verzet en het plezier dat zij in de afgelopen 125 jaar met elkaar hebben gehad. Alles is ontstaan vanuit én heeft geleid tot nog meer verbinding en vriendschap!

Zoals ik reeds schreef: het is van belang om het DNA van onze vereniging te verankeren. Ik wens u veel leesplezier met dit boek over de historie van de Ter Aarse IJsclub en verwacht dat u het kunt ont-rafelen. Het is van belang om dit DNA in de toekomst te koesteren!

Hein Jan Bocxe
Voorzitter Ter Aarse IJsclub,
April 2018

Eerste notulen van de IJsclub Werkverschaffing, voorloper van de Ter Aarse IJsclub, 13 februari 1893.

1 Algemene achtergrond

Het waterrijke Nederland en vooral het met veel water gezegende gebied in de directe omgeving van Ter Aar, de verzamelnaam van de dorpskernen Langeraar, Papenveer, Korteraar en Aardam, is al eeuwenlang in wintertijden een streek waar ijs en sneeuw voor veel problemen in het dagelijkse leven zorgden. Het bleek van levensbelang om in de wintermaanden het contact met de buitenwereld te kunnen behouden. Wegen waren er vaak niet en als ze er al waren vaak van een slecht begaanbare kwaliteit, vooral in een wintertijd met sneeuw.

Met de schaatsen ondergebonden konden de koopman, de boer en de tuinder er toch op uit gaan naar week- en jaarmarkten, op familiebezoek in andere dorpen en steden, naar de kerk gaan en verenigingsactiviteiten bijwonen. Er werden ijsverenigingen opgericht met het doel de problemen met het ijs en de sneeuw het hoofd te bieden door het schoonhouden en bewaken van de ijswegen in de wijde omgeving. Hierbij werden vaak werklozen ingezet die hier een centje mee verdienden om in hun schamele onderhoud te voorzien.

Langzamerhand ontwikkelde het schaatsen zich voor jong en oud steeds meer tot een vermakelijke en ontspannende sport en zagen we dan ook dat in de laatste decennia van de negentiende eeuw er bij de ijsverenigingen meer aandacht kwam voor het sport- en spelelement op het ijs. De ijsverenigingen stonden aan de wieg van vele vormen van schaatsen, zoals spekrijden, koppelwedstrijden, twee- en drie- aan de stok schaatsen, kortebaanwedstrijden, zwieren en andere ijsfeesten.

Ook ontstonden er aan het einde van de negentiende eeuw ijsbonden per provincie, waarbij de krachten werden gebundeld om de ijswegen schoon te maken en te onderhouden. De Zuid-Hollandse Ijsvereniging was de eerste die ook doorhad dat het schaatstoerisme een gat in de markt was. Zo ontstonden er samen-

Riviergezicht bij winter,
Aert van der Neer,
1639-1660. (Rijks-
museum Amsterdam)

Schaatsenrijden in een dorp, Hendrick Avercamp, ca. 1610. (Rijksmuseum Amsterdam)

Jhr. K.W.L. de Muralt, heer van Vlijmen. Burgemeester van Ter Aar van 1897-1935. (CHV Ter Aar)

werkingsverbanden van de verschillende ijsverenigingen in de dorpen en steden om mooie tochten uit te zetten. Ook de voorlopers van de Ter Aarse IJsclub hadden zich al vroeg in de twintigste eeuw aangesloten bij de Zuid-Hollandse Ijsvereniging en hebben mede daardoor aan de wieg gestaan van het opstarten van de zogenaamde Merentochten: de Langeraar Plassen, verbonden met het Braassemermeer en de Kagerplassen, maar ook de Nieuwkoopse Plassen. De ontwikkeling van de Ter Aarse Ijsverenigingen was mede het gevolg van het feit dat Ter Aar op rij twee jonge burgemeesters had die veel enthousiasme hadden voor en ondersteuning gaven aan de schaatssport.

In 1897 werd de 28-jarige jonkheer Karel W.L. de Muralt (1869-1956) benoemd tot burgemeester van Ter Aar. In 1935 werd deze jonkheer opgevolgd door de toen ook nog

jonge Ben Hogenboom (1906-2005), die in 1971 met pensioen ging. Beide sportieve burgemeesters hebben veel voor de schaatssport betekend. In 1932 werd jonkheer Karel de Muralt beschermheer van de IJsclub Door Vriendschap Saamverbonden, één van de voorlopers van de Ter Aarse IJsclub. Burgemeester Ben Hogenboom werd namens de IJsclub Door Vriendschap Saamverbonden in 1932 lid van het oprichtingsbestuur van de Ter Aarse IJsclub. Voor zijn jarenlange grote inzet voor de ijsclub werd hij tot erelid benoemd.

We nemen u mee op onze tocht door het verleden van de Ter Aarse IJsclub en vertellen het verhaal van alle vrijwilligers die zoveel voor de club doen en hebben gedaan en het mede mogelijk hebben gemaakt dat er veel regionale, nationale en internationale schaatssuccessen konden worden geboekt.

"De koppelstok", een kunstwerk gemaakt door Marcus en Marijke Ravenswaaij als een hommage aan het schaatsen met drie aan de stok. Het beeld is geplaatst aan het Landlustpad in Langeraar.

B.J. Hogenboom. Burgemeester van Ter Aar van 1935-1970. (Gemeentesecretariaat Nieuwkoop)

2 Weersomstandigheden

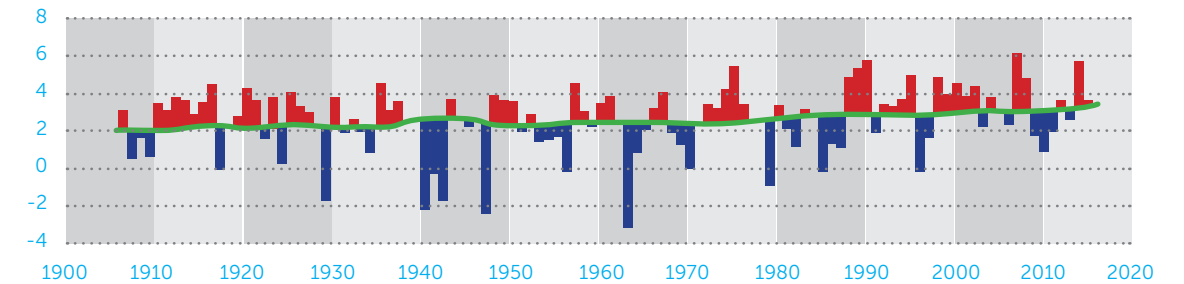

Winter op de
Langerarse Plassen.

Bij schaatsplezier op natuurijs hoort een strenge winter. Liefst zo lang mogelijk en graag ijs, aangegroeid met niet te veel sneeuw en weinig wind. Een mooie, glimmend blauwe vlakte is ijs waarop de rondjes kunnen worden gedraaid en de koek-en-zopie klaarstaat om nieuwe energie op te doen.

Door de eeuwen heen is in Nederland

ijspret volksvermaak geweest van grote importantie. Diverse kunstschilders hebben dit voortreffelijk aan hun doek toevertrouwd. Eén van de bekendste Nederlandse kunstschilders van winterse voorstellingen was Hendrick Avercamp die meerdere taferelen aan het begin van de zeventiende eeuw schilderde. Deze taferelen bekijkend, roept de vraag op of het elke winter raak

De Centraal Nederland
wintertemperatuur
van 1907 tot 2014.
De groene lijn geeft
de trendlijn aan (twee
keer de wereldgemid-
delde temperatuur), de
lengte van de blauwe
en rode staafjes geeft
aan hoe ver de winter-
temperatuur afwijkt
van de trend.
(Bron KNMI)

was om deze ijspret met elkaar te beleven.

Zo was er in de winter 1833/34 sprake van ongunstige weersgesteldheid, waar in februari verandering in kwam met bestendig en wezenlijk fraai winterweer.

In de winter 1872 werd in de kranten geschreven: 'kroop week op week voorbij, waarbij de paraplu's geen rust kenden.' Doch ook droog winterweer heeft zijn ongemakken zoals snerpande wind, sneeuw en verkleumde tenen en vingertoppen.

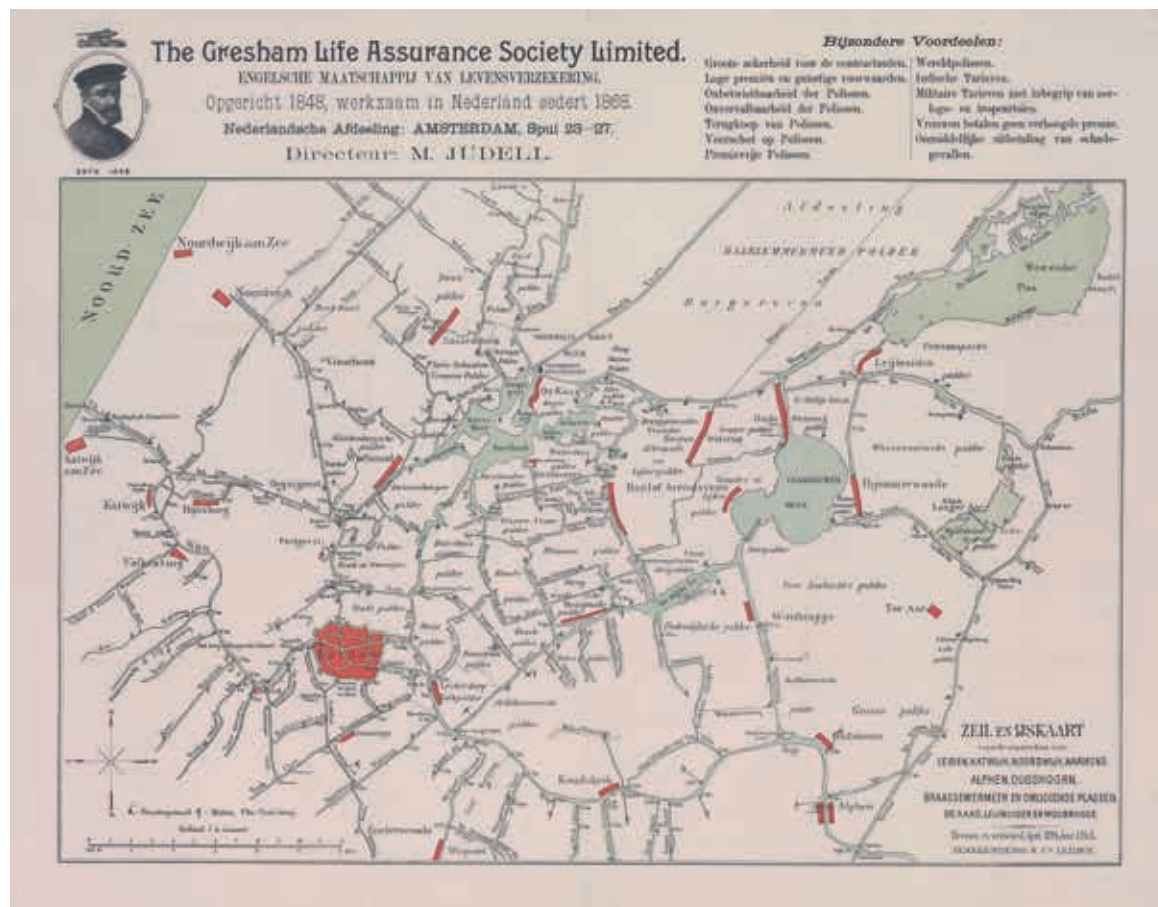
Verder waren er veel kwakkelende winters; het was wel koud maar er was nauwelijks mogelijkheid om te schaatsen.

Vanaf eind negentiende eeuw, het begin van de georganiseerde ijspret in Ter Aar, waren de winters sterk wisselend. Begin 1889 werd er melding gemaakt dat, door het prachtige winterweer aangelokt, verscheidene liefhebbers reeds vroeg in de morgen zich bewogen op de spiegelgladde ijsbanen. Ook de winter 1890/91 had een streng karakter. Van december tot februari, met zelfs nog een paar dagen strenge vorst in maart, werd er volop geschaatst. December en januari lieten lage temperaturen zien van vaak -15°C . Daarna moest er weer een aantal jaren gewacht worden op net zo'n winter. Eindelijk was er in de eerste twee maanden van 1896 gelukkig weer vorst, zodat de schaatsen weer ondergebonden konden worden.

In de twintigste eeuw was de wintertemperatuur een stuk hoger dan in de vorige eeuwen. De eerste twee Elfstedentochten, in januari 1909 en februari 1912, werden verreden in regen en dooi. In 1914 vroom het stevig en werd een Elfstedentocht uitgeschreven, maar een paar uur vóór het startschot werd deze afgelast vanwege de snel invallende dooi. Uiteindelijk vroom het in de winter 1916/17 in januari en februari een paar weken, zodat op 27 januari 1917 de derde Elfstedentocht kon worden verreden.

De winter van 1928/29 begon met vriezend weer in december en er kon tot ver in maart worden geschaatst. Op 12 februari 1929 was het zover dat de vierde Elfstedentocht kon worden georganiseerd. Het ijs was van goede kwaliteit. De temperatuur varieerde tussen -18°C in de ochtend en -8°C in de middag met een harde noordooster. De vijfde Elfstedentocht werd in 1933 gereden.

Kort voor de Tweede Wereldoorlog, in de winter 1939/40, waren de maanden januari en februari erg koud met lange perioden van strenge vorst waarin temperaturen van -15°C tot -20°C werden gemeten. De zesde Elfstedentocht werd op 30 januari 1940 gereden. Die dag was er strenge vorst met een snijdende oostenwind en in de middag felle sneeuwjacht. De kwaliteit van het ijs was zwaar. Hierna volgden nog

Zeil- en ijskaart. Uitgegeven in april 1894 door Blankenburg en Co in Leiden.

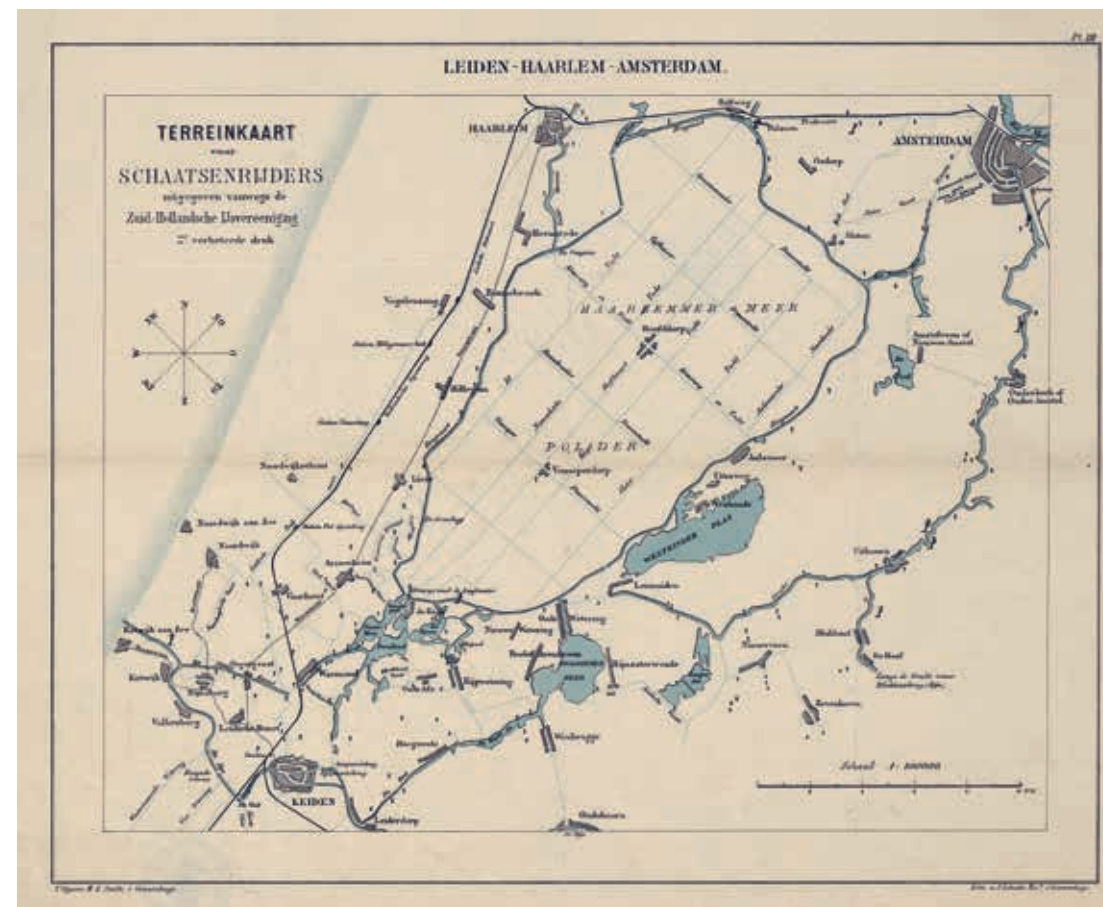
twee strenge winters met Elfstedentochten, waarin de zevende op 6 februari 1941 en de achtste op 22 januari 1942 werden gereden. Vooral de winter van 1941/42 was bijzonder koud. Eind februari 1942 werden zelfs temperaturen van -25°C gemeten.

In de winter 1946/47 kon er overal worden geschaatst. Zelfs de negende Elfstedentocht, die een paar keer moest worden verzet, kon op 8 februari 1947 onder afgrijselijke omstandigheden – felle vorst en oosterstorm – worden gereden. Als gevolg van de strenge winter stagneerde in heel Europa de kolenvoorziening. In Nederland alleen al liepen vijfhonderd vrachtschepen met kolen vast. Nadat de dooi intrad gaf het smeltwater van sneeuw en ijs zoveel overlast dat in de Achterhoek en de Betuwe overstromingen werden gemeld.

In de winter van 1954 was sprake van strenge vorst met een krachtige en soms harde oostenwind. Op 3 februari kon de tiende Elfstedentocht worden uitgeschreven die, wederom onder zware omstandigheden, werd verreden.

De winter 1955/56 was kwakkelend met weinig vorst. Maar eind januari kwam de vorst en de hele maand februari kon er volop worden geschaatst. Op 14 februari 1956 kon de elfde Elfstedentocht worden gereden. Een moeilijke tocht doordat het ijs hobbelig was met talrijke scheuren en door zware sneeuwbuien was de baan heel smal geworden.

In de winter 1961/62 waren er een paar erg koude weken, vooral eind 1961. Zo rond de kerstdagen en de schoolvakanties in de laatste weken van december kon er volop

worden geschaatst op het Aarkanaal en de Langeraarse Plassen.

De strengste winter in de twintigste eeuw was in 1962/63. Midden november begon de vorst en die hield aan tot begin maart. Op 18 januari 1963 werd misschien wel de meest bekende en legendarische Elfstedentocht – de twaalfde – gereden. Een barre tocht met temperaturen van maar liefst -18°C met een gevoelstemperatuur die nog veel lager lag door de combinatie van stuifsnieuw en harde wind. Ontelbare scheuren en gaten zaten in het ijs. Als overwinnaar werd Reinier Paping (1931) gehuldigd. In deze winter lag in het noorden van het land tachtig dagen sneeuw maar de zon scheen volop, waardoor het ook één van de zonnigste winters in de twintigste eeuw werd.

Daarna moest er weer worden gewacht

tot de winter 1969/70. Die was koud van begin december 1969 tot ver in maart 1970.

Vervolgens bleven de strenge winters wat langer uit. Wel waren er in 1970/71 korte perioden met fikse vorst. In december 1973 bloeide de hoop op een mooie schaatswinter op. Begin december begon het hard te vriezen tot wel -18°C , maar dat was van heel korte duur en het wintertje kwakkelde gezapig verder. Pas in 1978/79 kon weer volop worden geschaatst. In december, maar vooral in januari waren er lage temperaturen en was het mooi schaatsweer. Deze winter was één van de koudste van de twintigste eeuw. Daarna duurde het tot midden jaren tachtig. Op 21 februari 1985 kon voor de dertiende keer een Elfstedentocht gereden worden en op 26 februari 1986 werd de veertiende Elfstedentocht gereden.

Kaart Leiden-Haarlem-Amsterdam. Uitgegeven in 1895 (tweede verbeterde druk) door de Zuid-Hollandse IJvereniging.

Winter op de Langerse Plassen in 2012.

Ook de winter 1986/87 gaf een koude januarimaand te zien, gevolgd door milde winters tot 1995/96. Deze winter kan echter weer tot een strenge winter worden gerekend, gevolgd door de milde winter 1996/97. Maar eind december/begin januari ging het even flink vriezen, zelfs tot -20°C en op 4 januari 1997 kon de vijftiende Elfstedentocht worden gereden. Een relatief zware tocht met windkracht 5 tot 6 en een temperatuur van -6°C in de ochtend en -3°C in de middag. In combinatie met de wind leverde dit gevoelstemperaturen op tussen de -10°C en -15°C en tijdens windvlagen lag de temperatuur rond -18°C . Het ijs was sneeuwvrij en van goede kwaliteit. Als overwinnaar kwam streekgenoot Henk Angenent (1967) uit Woubrugge over de eindstreep.

Volgens het KNMI telde de twintigste eeuw acht echt strenge winters met een gemiddelde temperatuur onder nul. In de negentiende eeuw waren dit er dertien en in de achttiende eeuw zelfs veertien.

De afgelopen eeuwen zagen we dus al de effecten van de opwarming van de aarde die

het schaatsplezier op natuurijs onder druk zetten. De schaatsport laat zich echter niet verdringen door het klimaat.

In 1876 slaagde John Gamgee (1831-1894), een in Florence geboren Schotse wetenschapper, erin om een eerste kunstijsbaan, het zgn. Glaciarium, te ontwikkelen. Het was een baantje van 40 bij 24 voet (circa 12 bij 7 meter), gelegen in Londen in de wijk Chelsea.

In november 1934 werd door de Noorse Sonja Henie, Olympisch-, Wereld- en Europees kampioen kunstschaatsen in de jaren twintig en dertig, de eerste kleine kunstijsbaan in Nederland aan de Linnaeusparkweg te Amsterdam geopend. Men kon daar kennis maken met twee nieuwe sporten: het sierlijke kunstschaatsen en het ruige mannelijke ijshockey. De dag na de opening trad Sonja Henie nog éénmaal op en daar kwamen 16.000 schoolkinderen op af. Zij werd een rolmodel voor (kunst)schaatsende meisjes. Door deze baan kwam het ijshockey in Nederland snel van de grond. In 1935 kon zelfs al door een ijshockeyteam worden deelgenomen aan de wereldkam-

pioenschappen in Davos. Dit was mede aanleiding voor de aanleg van de eerste overdekte kunstijsbaan (de HOKIJ – Haagse Overdekte Kunst Ijsbaan) die eind oktober 1937 werd geopend. Vele steden volgden en hebben inmiddels ook overdekte kunstijsbanen waar onder ideale omstandigheden de schaatsport verder wordt ontwikkeld.

De eerste echte 400 meter kunstijsbaan kwam er in 1958/59 in Göteborg (Zweden). Op deze baan werd in 1961 de legendarische Henk van der Grift (1935) uit Breukelen wereldkampioen en tien jaar later, in 1971, Ard Schenk (1944).

Op 9 december 1961 werd in Nederland (Amsterdam) de eerste 400 meter kunstijsbaan geopend, vernoemd naar de legendarische Jaap Eden (1873-1925). De Nederlandse Kampioenschappen Allround werden daar op 10 en 11 maart 1962 gewonnen door Henk van der Grift bij de heren en Wil de Beer bij de dames.

In 1965 werd in het gewest Zuid-Holland van de KNSB een stichting opgericht om in Rotterdam een overdekte kunstijsbaan te ontwikkelen. In het bestuur van deze stich-

Sonja Henie (1912-1969).

ting was de heer Th. A. Hijdra, voorzitter van de Ter Aarse IJclub, vertegenwoordigd. Dit plan werd in 1969 stopgezet vanwege (te) hoge kosten en onthouding van instemming door de Gedeputeerde Staten aan het raadsbesluit van Rotterdam.

De eerste kunstijsbaan wordt in 1934 geopend in Amsterdam.

3 Het ontstaan van de Ter Aarse IJsclub tot 1947

In de historie komen we in Ter Aar een aantal ijsverenigingen tegen: de IJsclub Werkverschaffing in Ter Aar, de IJsclub Door Vriendschap Saamverbonden in Papenveer, de IJsclub Nooit Gedacht in Korteraar, de IJsclub Ons Genoegen in Aardam en de Vereniging Ijsvermaak Vriendenkring in Papenveer. De huidige Ter Aarse IJsclub is ontstaan uit een fusie tussen de clubs Werkverschaffing en Door Vriendschap Saamverbonden. Hoe zijn deze clubs ontstaan?

IJSCLUB WERKVERSCHAFFING

In een bericht in *De Rijnbode* van 21 december 1890 werd melding gemaakt van een 'hardrijderij' waaraan 32 personen meededen. De wedstrijd werd georganiseerd door een niet met name genoemde commissie en heeft plaatsgevonden op 17 december 1890.

In *De Rijnbode* van 1 februari 1891 komen de aanzet tot oprichting van de IJsclub Werkverschaffing lezen. *De Rijnbode* schreef: *Aan de commissie die zich gevormd heeft uit de burgerij om het lot der armen te verzachten, komt voorzeker een woord van lof toe, daar zij geld noch moeite heeft gespaard en nu in deze week voor de derde maal in dezen strengen winter een flinke bedeling hield van levensmiddelen, ditmaal van erwtensoep waarvan door ruim 60 huisgezinnen gebruik is gemaakt; dat het ook bij velen instemming vindt blijkt dat men is besloten een ijsclub op te richten.*

Het allereerste document dat bekend is van de IJsclub Werkverschaffing zijn de notulen van de ledenvergadering, gehouden op 13 februari 1893. Hieruit kan worden afgeleid dat IJsclub Werkverschaffing tussen februari 1891 en februari 1893 is opgericht. Uit de zeer weinige mededelingen in latere verslagen over de oprichtingsdatum wordt

de indruk gewekt dat de ijsclub voor 1893 is opgericht. J. Pieterse was voorzitter en J. Hogenboom was secretaris.

De heer Pieterse werd in 1895 voor drie jaar herkozen. Stel dat hij er op dat moment al drie jaar als voorzitter op had zitten, dan zou dit betekenen dat de IJsclub Werkverschaffing in 1892 is opgericht.

Maar in de ledenvergadering, gehouden op 28 januari 1929, werd opgemerkt dat de vereniging al 38 jaren haar taken had vervuld. In dat geval zou Werkverschaffing in 1891 zijn opgericht. Uitgaande van de aanwezige archiefstukken kan echter alleen met zekerheid gezegd worden dat de IJsclub Werkverschaffing in 1893 reeds bestond.

Op 18 december 1929 was er volgens de *Leidsche Courant* een ledenvergadering. De vereniging werd op deze vergadering opgeheven. Hierna werd overgegaan tot de oprichting van een nieuwe vereniging. Dat werd de Ter Aarsche IJsclub Werkverschaffing. Na herstemming werd M. van Tol Wzn. voorzitter en de bestuursleden van de oude vereniging werden gekozen als bestuursleden van de nieuwe vereniging. C. Snijders werd penningmeester en J. Hogenboom bleef secretaris.

IJSCLUB DOOR VRIENDSCHAP SAAMVERBONDEN

In de notulen van de bijeenkomst op 7 januari 1908 lezen wij dat op initiatief van de heer J. Slof ruim twintig personen bijeengekomen zijn in het Bondscafé: *teneinde zoo mogelijk over te gaan tot de oprichting van eene vereeniging tot ijsvermaak.*

Na de nodige toelichtingen door de heer Slof werd de vereniging opgericht met eenentwintig leden en één donateur. Zij

kreeg de naam Door Vriendschap Saamverbonden. In het bestuur werden gekozen: J. Hoogervorst Lzn. voorzitter, J. Snijders secretaris, J. Slof penningmeester, C. Hoogervorst Lzn. en G.R. Lommerse algemene bestuursleden. Als baancommissarissen werden P. Hoogervorst Azn., Joh. van der Vlugt Jzn., Jac. van der Vlugt, M. Hölscher en M. van Tol Lzn. gekozen. Het doel van de vereniging was in de omgeving van Papenveer wedstrijden te organiseren in schoonrijden op schaatsen en andere vermakelijkheden.

Tot tweemaal toe wilde het bestuur de vereniging ontbinden. Uiteindelijk viel op 19 februari 1932 het doek definitief voor Door Vriendschap Saamverbonden; na vierentwintig jaar ijspret en met nog één tientje in kas.

GEcombineerde LEDENVERGADERING 29-02-1932: TWEE VERENIGINGEN GAAN VERDER ALS TER AARSE IJSCLUB

Op 29 februari 1932 waren er 32 leden aanwezig op de gecombineerde ledenvergadering in Café G. Verhoef in Papenveer. Voorzitter M. van Tol van IJsclub Werkverschaffing opende de vergadering. Het ging deze avond over een voorgestelde fusie met de voormalige ijsclub d.v.s. (Door Vriendschap Saamverbonden) met IJsclub Werkverschaffing. Na de stemming bleek dat het overgrote deel van de leden voor eenwording was. Zoals de notulen vermelden: *Aldus is de ineensmelting dezer beide verenigingen een feit geworden.*

Verder lezen we in de notulen dat werd overgegaan tot verkiezing van tien bestuursleden voor het nieuwe bestuur van de Ter Aarse IJsclub, bestaande uit leden van de

v.l.n.r.: secretaris J. Hogenboom, wethouder K. van Rodenrijs, burgemeester K.W.L. de Murat en wethouder P.W. Kroft.

J. Slof (1862-1934),
initiatiefnemer van de
IJclub Door Vriend-
schap Saamverbonden.

vroegere vereniging Werkverschaffing. Het oude bestuur trad en bloc af. Er werd gekozen voor: C. Vermeulen, A.C. van Zwieten, P. den Haan, H.G. Aaftink, C. Snijders, M. van Tol Wzn., L. den Haan, J. Hogenboom, P. Hoogervorst Jzn. en C.T. de Bruin.

Hieraan werden tien bestuursleden van de vroegere vereniging Door Vriendschap Saamverbonden toegevoegd: J. Egberts, R. de Regt, G. de Rijk, B.J. Hogenboom, P. Blom, L. Hoogervorst Czn, G. Slof, Joh. v.d. Vlucht, G. Verhoef en C. Kroft Pzn. Op deze avond werd M. van Tol Wzn. tot voorzitter gekozen. Tweede voorzitter werd J. Egberts, G. de Rijk werd benoemd tot secretaris, C. Snijders werd aangewezen als penningmeester en G. Slof werd magazijnmeester.

WAAR WAS DOOR VRIENDSCHAP SAAM- VERBONDEN MEE BEZIG?

In 1911 werd het reglement aangepast: *De Vereniging stelt zich ten doel het uitschrijven en doen houden van wedstrijden in het hard- en schoonrijden op schaatsen en andere gemakkelikheden op het ijs en zo nodig de in kas zijnde gelden (doch niet meer als de helft) voor andere doeleinden te bezigen en daarvoor prijzen en premies in geld of nuttige voorwerpen uit te loven.*

Ook maakte het lid C. Hoogervorst zich in 1911 sterk voor een 'gezellig avondje'. De voorzitter achtte daartoe een bioscoopbezoek zeer gewenst maar liet het verder aan de leden over. De secretaris was ook voor gepaste gemakkelikheden, doch achtte nauwlettend toezicht gewenst opdat niets werd vertoond of voorgedragen in strijd met de goede zeden, waarmee op de vergadering werd ingestemd. Later in het jaarverslag wordt duidelijk dat op 21 februari het 'gezellig avondje' had plaatsgevonden. De Toneelvereniging Door Oefening Verbetering uit Kudelstaart had een optreden verzorgd. In het jaarverslag van dat jaar was men er nog steeds zeer over te spreken, gezien de volgende opmerking: *Dit gezelschap heeft ons een genotvolle avond bezorgd, die lui hebben er slag van de lachlust op te wekken en wisten de leden die in grote getalen waren opgekomen uitstekend te bevredigen.*

Het ledenaantal stond in 1911 op 120.

In 1914 werd er in de vergadering weer uitgebreid aandacht besteed aan de toneelavonden. Op 23 januari was er een ijsfeest georganiseerd op de Noordeindsche Poel met ringrijden voor paren. Er deden 48 paren aan mee. De eerste prijs (fl. 10,00) werd gewonnen door A. Egberts en M. van Dam. Tweede werden J. van Vliet en W. Snijders, derde J. Zevenhoven en P. Fransen en vierde F. en D. Vermeulen. Het bestuur had met het oog op de benarde oorlogsomstandigheden besloten geen contributie te innen.

In 1917 waren er diverse activiteiten; op 25 januari werd er een wedstrijd ringrijden georganiseerd. De uitslag volgens het jaarverslag van 1917: eerste A. Hijdra en partner, tweede B. Fransen en A. Hoogervorst, derde M. v.d. Jagt en M. van Tol en vierde Joh. v.d. Hoorn met partner. De prijzen waren fl. 10,00, 7,50, 5,00 en 2,50. Er reden 37 paren mee. Op 2 februari was er een hardrijderij met hindernissen die gewonnen werd door J. Lek, vóór J. Egberts en D. van Emmerik. Op 14 februari was er een hardrijderij op de schaats met het doel geld

in te zamelen voor de behoeftige gezinnen. Hieraan deden 148 deelnemers mee. Winnaars: eerste C.W. van der Hoorn, tweede L. Bosland en derde Joh. v.d. Hoorn. Voor dit goede doel was er in de gemeente ruim fl. 600,00 opgehaald, waardoor aan de behoeftige gezinnen een flink portie levensmiddelen kon worden verstrekt.

Uit het jaarverslag van 1918:

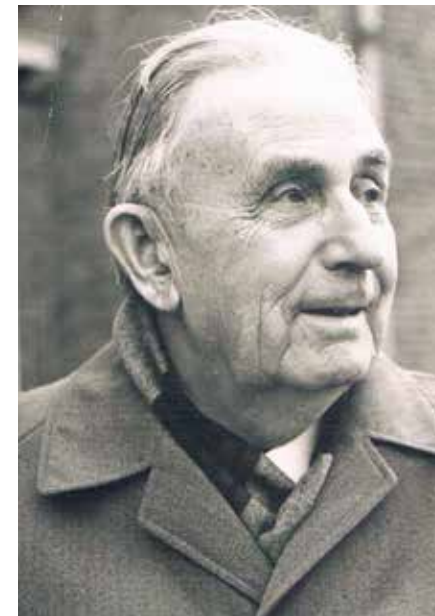
Op de ledenvergadering was een ernstig punt van bespreking: de oprichting van een toneelvereniging. De bedoeling was dit te scheiden van de ijsclub en niet zo zulks gebruikelijk was uitvoeringen te geven ten koste van de kas der vereniging. Er was hierover veel discussie maar de afdeling is tot stand gekomen en heeft zich uitnemend van haar taak gekweten, want door milde bijdragen in staat gesteld, kon de heer Jean van Laar in februari met een medewerker optreden in het Bondscafé en wel met een rijk voorzien program dat veel bijval vond en keurig werd afgewerkt. Daar nu niemand lid kan wezen van de toneelvereniging of hij moet tevens lid zijn van de ijsclub komt zulks ook deze ten goede en is onze wens dat beide in bloei zullen toenemen en aan hun doel zullen beantwoorden.

In het jaarverslag van 1919 lezen we:

10 februari op de Hoekse Aar gaan 26 paren van start voor hardrijden met hindernissen (bedoeld werd turf rapen). Prijswinnaars: W. van der Hoorn en N. van der Jagt, J. Egberts met echtgenote, R. de Regt met zuster en M. Lek met zuster.

14 februari ringrijden: 98 paren van start. Winnaars: A. Pols met zuster, G. van Eijk met M. Esveldt en J. de Bruijn met zuster. Eigenaardig was dat de eerstprijswinnaars samen 26 jaren telden en onder grote bijval zoveel stoere rijders de loef afstaken.

Op de agenda van de ledenvergadering van 1924 stond bij punt 5: opheffing van de afdeling toneel en storting contributie in de kas van de ijsclub. Het voorstel werd weggestemd. De voorzitter had in de bestuurs-

M. Van Tol Wzn (1892-
1981), eerste voor-
zitter van de Ter Aarse
IJclub.

vergadering al aangegeven dat bij verwerping van het voorstel hij op zou stappen. Op de ledenvergadering van 28 december 1925 is het dan zo ver dat de toneelvereniging na lange besprekingen werd opgeheven.

In 1927 is er weer meer aandacht voor de schaatssport. Het jaarverslag maakte melding van een wedstrijd met hindernissen, georganiseerd op de Hoekse Aar.

De hindernissen bestonden uit drie turven, die opgeraapt moesten worden en in een aan een paal vastgemaakte zak gedaan moesten worden. De prijzen waren nog net zo hoog als in 1917: fl. 10,00, 7,50, 5,00 en 2,50, en er waren twee kistjes sigaren als troostprijzen. Van de 26 deelnemers werd A. van Eijk eerste, vóór A. van Emmerik, A. Burgmeyer en Joh. van der Hoorn Jzn.

In het jaarverslag van 1929 lezen we dat Jhr. De Muralt, burgemeester van Ter Aar, het beschermheerschap van de vereniging heeft aanvaard en de heer Hoogenboom erevoorzitter van de vereniging is geworden. Aan de heer Bergsma werd in deze vergadering het erelidmaatschap toegekend.

Verder stelde de heer De Rijk voor een sneeuwplough aan te schaffen en hij stelde zich beschikbaar om deze te maken, mits

materiaal werd verschaft. Vanuit de zaal kwamen toezeggingen voor gratis hout en staal en de heer Kroft bood zelfs aan om eventueel een trekdier beschikbaar te stellen. Hierna stelde hij voor om zo mogelijk een wedstrijd te houden voor de armen, waarop de voorzitter onder applaus meedeelde dat de beschermheer van de vereniging reeds fl. 25,00 beschikbaar had gesteld voor de eerstkomende wedstrijd ten bate van de armen.

Het blijkt dat er in 1929 een langdurige vorstperiode was geweest. Men noemde het een ouderwetse winter. Verschillende wedstrijden werden gehouden, waaronder één, die wel zeer uniek genoemd mag worden, namelijk ringsteken met automobielen. Ook werd er een hardrijderij ten bate van armen gehouden, waarvoor fl. 170,00 was opgehaald. Voor dit bedrag kon aan 52 gezinnen worden uitgereikt: 675 pond brood, 108 pond vet, 66 pond spek en 13 mud brandstoffen. Al deze artikelen werden door de leveranciers tegen gereduceerde prijzen beschikbaar gesteld.

In de winter traden ongeveer veertig leden toe tot de vereniging waardoor het

ledental op ongeveer honderd uitkwam.

In de notulen van de bestuursvergadering van 5 januari 1929 kwamen we nog een echt schaatspretbericht tegen: *Besloten wordt om, zo mogelijk, een hardrijderij met hindernissen te doen houden, waarbij de deelnemers op de heenreis om het hardst rijden, zich onderweg in jas en hoge hoed moeten steken en terug de baan per prikslee moeten afleggen.*

WAAR WAS DE IJSVERENIGING WERK- VERSCHAFFING MEE BEZIG?

Uit de notulen en jaarverslagen komt deze ijsvereniging naar voren als een vereniging die zich bijna uitsluitend bemoeit met de organisatie van het maken en bijhouden van ijsbanen en zorgt dat de veiligheid in winterse omstandigheden gewaarborgd wordt.

In 1895 werd besloten: *De werklieden die aan de ijsbaan in de gemeente voor de ijsclub werk verrichten of in hare dienst zijn, zullen worden voorzien van een lederen riem, te bevestigen aan de rechterarm, vermeldende het opschrift 'Ijsclub Ter Aar'. Deze tekens zullen vanwege de ijsclub gratis worden verstrekt.*

In 1897 werd besproken om al of niet halfteelders (halfteelders waren tuinders die van de opbrengst van hun tuinproducten de helft mochten behouden en de andere helft aan de grondeigenaar moesten afdragen) in dienst te nemen. Na stemming bleken vier leden vóór en acht tegen te zijn.

In 1898 geeft de volgende notitie in de notulen aan wat het hoofddoel van Werkverschaffing was: *Voorts wordt besproken de wenselijkheid om de behoeftigen die in de winter werkeloos zijn en geen werk kunnen vinden bij de ijsclub toch geld te laten verdienen door hout te kloven en dit ten voordele van de vereniging te verkopen. Er wordt in het midden gebracht dat in de afgelopen winter door de ijsclub geen werk kon worden verschaft met het oog op het open water. Om het lot van de werkelozen in een zodanige winter of in tijden wanneer op het ijs niet kan worden gewerkt wegens onvoldoende*

dikte of andere redenen, wordt het bestuur gemachtigd om maatregelen te nemen, ten einde de behoeftigen ook langs een andere wijze geld te laten verdienen, terwijl zo veel mogelijk zal worden getracht ten voordele van de kas te handelen. Niemand van de leden had bezwaar tegen het voorstel en gaf machtiging aan het bestuur om te handelen, zoals in het belang van de werkelozen wordt nodig geacht.

In 1905 was veiligheid een belangrijk punt op de agenda. De heer Tensen vond het nodig bij gevaarlijke plaatsen, in het bijzonder bij bruggen, borden te plaatsen met het opschrift: 'gevaarlijk'. Er werd, eveneens op voorstel van hem, besloten een verbandkist tot eerste hulp bij verwondingen die zich op het ijs mochten voordoen, aan te schaffen. Een tweede reddingsboot zou worden aangeschaft ten dienste van de redding op de Poelen te Langerse. Ook zou er in het vervolg voor worden gezorgd dat de bemanning, belast met de reddingsboten, werd voorzien van scherp schoeisel ter vergemakkelijking van haar taak.

In 1906 ging men hierin nog een stap verder. Er zouden riemen worden aangeschaft bij de reddingsboten, die bij voorkomende diensten van nut konden zijn. De lengte van de bestaande lijn, behorende bij elk der reddingsboten moest tot op minstens 300 meter worden gebracht, aangezien de huidige lengte te kort werd geacht om bij redding voldoende van dienst te kunnen zijn.

Op de vergadering van 14 maart 1907 werd J. Pieterse benoemd tot erevoorzitter.

Uit het jaarverslag van 1909 wordt duidelijk dat de vereniging 190 leden had. Er was een dagelijks bestuur en er waren dertien commissarissen. De aanstelling van werklieden geschiedde door de commissarissen. De werklieden kregen per uur een bedrag van fl. 0,10 uitbetaald. Het sociale aspect van de vereniging blijkt wederom uit de volgende zinnen in het jaarverslag van 1913: *Hoe gaarne dat de vereniging ook had gezien dat hare werking zoveel mogelijk doeltreffend*

zij en voldoende gelden voor den werkmans waren besteed, anderzijds kan zij de overtuiging uitspreken dat ondanks geen geld door de werklieden is gebeurd, geen werkeloosheid in bijzondere mate heeft bestaan en zij den wens blijven koesteren dat de kas zodanig in stand blijve, dat door de zorgen van haar bestuur werkzaamheden op het ijs kunnen worden verricht. In verband daarmee stelt het bestuur zich dan ook voor op den ingeslagen weg voort te gaan en met dezelfde ijver en toewijding die de vereniging van hem verwacht, en het vertrouwen in hem geschenken.

Moge de eensgezindheid die tot heden bestaat, blijven voortduren, tot blijk van trouw voor de vereniging die is gegrondvest op een fundament, die de werkeloze in de winter bijstaat en alzo in die tijden van het jaar, welke voor de arbeidende klasse, ten behoeve van hun gezinnen het meest noodzakelijk is en mitsdien strekken tot leniging van den nood.

In het jaarverslag van 1913/14 werd gewag gemaakt van een slechte winter. Het aantal leden was teruggelopen naar 145. In het jaarverslag wordt daarover opgemerkt: *Het verheugt het bestuur dat ondanks een zekere teruggang van het ledental in de laatste jaren, zulks tot staan is gekomen en zeer waarschijnlijk zijn oorzaak vindt dat in de afgelopen winter de ijsclub heeft gewerkt en ook terecht, want indien men wandelt in een bos zonder enig geruis van de bladeren te vernemen is dat dodend en ontnemt alle sympathie van de omgeving.*

Het loon dat aan de werklieden in 1915 zou worden uitbetaald werd bepaald op fl. 0,15 per uur. De kassituatie zorgde telkens voor veel problemen. In 1919 had men het zelfs over de 'noodtoestand van de kas'.

In het jaarverslag van 1923 werd aangegeven dat met het lage kassaldo geen enkele vereniging kan werken. Citaat uit het verslag: *Wil echter van de vereniging kracht uitgaan, dan moet over geldmiddelen toch in de eerste plaats ruim voldoende kunnen worden be-*

schikt. Maatregelen door het bestuur genomen, mochten wel iets te wensen overlaten, dat is een schaduwzijde, die aan elke vereniging kleeft. Volmaaktheid in deze mag niet worden gevorderd.

In 1925 werden de halfteelders toch toegelaten om op de ijsbanen te werken. In 1926 was het ledenaantal 167. In het jaarverslag van 27 december 1927 werd melding gemaakt van het feit dat er geringe vorst was geweest en dat er (weer) geld tekort was.

De winter 1927/28 was zeer matig geweest. Het ledental was in 1928 achteruitgegaan. Het bestuur was somber om 'een ruime werkverschaffing' uit te voeren: Stel u voor dat door het ontbreken van de financiën geen ijsbanen meer zouden kunnen worden aangelegd door het gemis van dien steun, het genot van ijsvermaak voor een groot gedeelte zoude worden teruggebracht niet alleen maar ook het werk aan de werkelozen zouden moeten worden ontnomen.

Ook uit het jaarverslag:

Het bestuur heeft zich menigmaal de vraag gesteld langs welke wijze een ruime werkverschaffing zal zijn uit te voeren, om aan middelen te komen die de kosten daarvan voldoende kan dekken, echter is zij niet beschroomd voor een eventueel geval, uit een oogpunt dat gerekend wordt op steun van de gemeentenaren, die van de banen gebruik maken en erkent het genot dat wordt ondervonden indien er ijsbanen zijn aangelegd, waarvan eenieder kan profiteren.

In het jaarverslag van 10 december 1929 lezen we dat C. Snijders de nieuwe penningmeester is geworden.

Zoals reeds vroeger in de verslagen naar voren is gebracht blijkt de vereniging gedurende 38 jaar te hebben bestaan. Het bestuur constateerde dat er onvoldoende krachten en middelen waren om de doelstellingen van de vereniging waar te maken.

Men heeft wel besprekingen gehouden met de besturen der verschillende ijscommissies in de gemeente, maar dat heeft geen resultaat opgeleverd.

IJsclub Werkverschaffing stuurde op 23 januari 1929 een brief naar de volgende ijscommissies met als inhoud om met voorstellen te komen om een vergoeding voor de banenaanleg te bepalen. De uitgenodigde ijscommissies zijn:

- 1 Langeraarsche IJsclub te Langeraar
- 2 IJsclub Door Vriendschap Saamverbonden te Papenveer
- 3 IJsclub Ijsvermaak Ons Genoegen te Aardam
- 4 IJsclub Nooitgedacht te Korteraar

Op 23 november 1929 was er een bijeenkomst geweest en had de voorzitter een ontwerpvoorstel behandeld dat inhield zich meer in verbinding te stellen met de ingezetenen en via een circulaire bekend te maken hoe de vereniging ervoor stond. Dit gebeurde door middel van een brief aan de ingezetenen van Ter Aar met het verzoek lid te worden voor slechts fl. 1,00 per jaar. Het motto van de brief: Treed toe als lid en voor U zullen de banen blijven bestaan.

Uit het jaarverslag:

Vooral in deze gemeente alwaar zoveel gelegenheid tot die sport bestaat zou het te bejammeren zijn dat met een enkel baantje die ten gerieve van particulieren zouden worden gemaakt zich moet tevredenstellen.

VERDER MET DE TER AARSE IJSCLUB NA DE START IN 1932 TOT 1947

In de ledenvergadering van 23 november 1933 in Café G. Verhoef werd besloten tot aansluiting bij de Zuid-Hollandse Ijsbond. Interessant is het volgende besluit, genomen op de ledenvergadering van 1934: Ook wordt nog besloten dat, wanneer baancommissarissen of feestcommissie vergaderen, zij dezelfde rechten hebben als op bestuurs- en ledenvergaderingen n.l. twee gelagjes te gebruiken, voor rekening kas.

In de jaarvergadering van 1 december 1938 deelde de voorzitter mee dat er plannen binnen het bestuur waren voor het

houden van een rondrit. De eerste rondrit door het merengebied werd uitgeschreven voor vrijdag 23 december 1938, maar werd op het laatste moment afgelast, omdat de sneeuwplough het Braassemmermeer niet berijdbaar kon maken. Er werd echter wel een alternatieve route aangeboden en gereden. In het jaarverslag van 1939/40 werd gesproken over 'massale sneeuwval'.

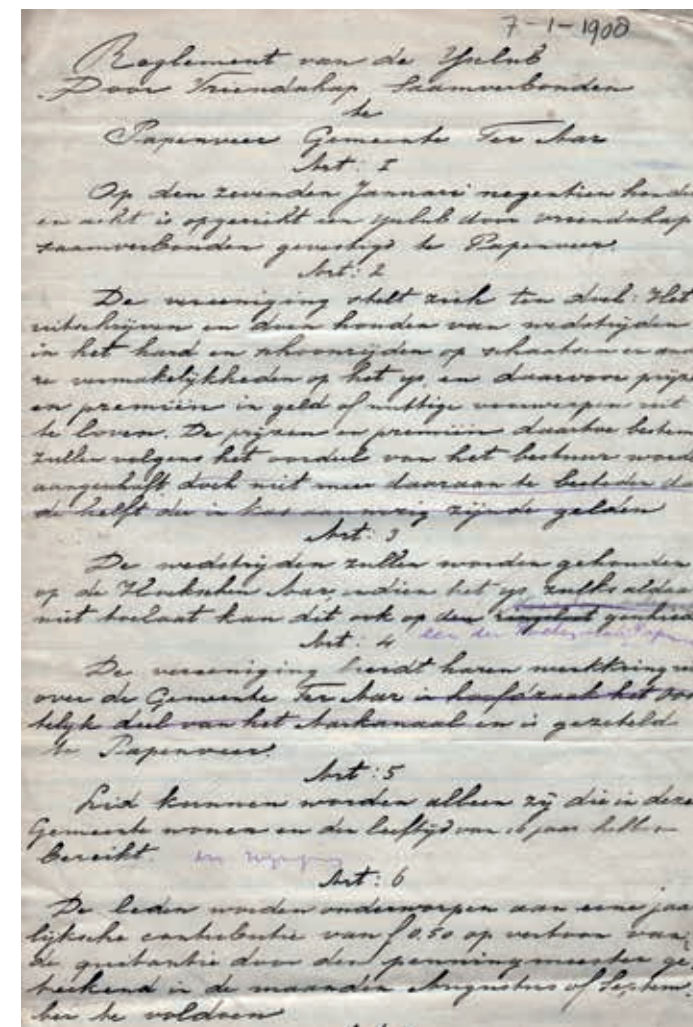
In 1940 telde de ijsclub 220 leden die zorgden voor fl. 170,00 aan inkomsten. In dat jaar werd ook voor de eerste maal gestreden om het kampioenschap van Ter Aar. Uit de Leidsche Courant van 17 februari 1940:

Het kampioenschap van Ter Aar zou verreden worden. Een schaatssevenement. Zoo iets had zich nog nimmer voorgedaan. Ondanks de sneeuwbuien gingen vele nieuwsgierigen naar de poel om getuige te zijn van dezen titanenkamp. Hier zouden de mannen elkaar bestrijden op een afstand van 25 km, oftewel tienmaal de baan rond. 29 Deelnemers verschenen om twee uur aan de start, elkaar beloerend. Aanvankelijk was de strijd fel en na een paar ronden vielen rijders af, oplopend tot wel twaalf.

Na vijf kwartier gereden te hebben passeerde Antoon den Haan Pzn., onder luid gejuich, de finish en werd spoedig gevolgd door J. van der Hoorn Jzn, P. de Pater, C. v.d. Hoorn Czn en H. Bocxe.

Dit mag een prachtige tijd genoemd worden in aanmerking genomen het slechte ijs, wat op het laatst 'insneed'. De prijzen zullen op een nader te bepalen datum officieel worden uitgereikt in café Verhoef.

1940 was een druk jaar voor de ijsclub. Er werden twee rondritten georganiseerd. De eerste rit op 12 januari; er stond een scherpe koude wind en het ijs was over een afstand van 65 kilometer mooi glad. Er waren 150 deelnemers die aan deze tocht begonnen. De tweede op 17 februari trok maar liefst ongeveer 3.000 deelnemers. Naast deze activiteiten werd er ook nog een koppelwedstrijd georganiseerd. Daarnaast werd

een wedstrijd om het kampioenschap van Zuid-Holland verreden, die gewonnen werd door J. Bosman uit Breukelen. Het Merendistrict werd als een welkome gast gezien, al gaf het veel extra werk.

In 1943 stond het ledenaantal op 450.

De jaren 1945 en 1946 gaven bestuurlijk nogal wat problemen, waarbij zelfs in de vergadering van december 1945 een erelidmaatschap van een zeer actief bestuurslid werd ingetrokken en een ander bestuurslid moest vertrekken. In 1946 werd een en ander weer teruggedraaid, maar voor de heer Van Tol was dit reden om de voorzittershamer neer te leggen. In 1947 werd de basis gelegd voor de landelijke bekendheid van Ter Aarse schaatsers.

Een deel van het reglement van IJsclub Door Vriendschap Saamverbonden zoals vastgesteld in 1908.

4 Ervaringen op het ijs van toen en de start van de Merentochten

HET VERHAAL VAN ERELID BURGEMEESTER HOGENBOOM

Op zoek naar het ijsverleden van de Ter Aarse IJclub zijn er weinig geschreven ooggetuigenverslagen. Daarom zijn wij heel blij met *Herinneringen aan een schaatsverleden 1914-1968*, in maart 1992 opgesteld door B.J. Hogenboom (1906-2005), oud-burgemeester van Ter Aar en erelid van de Ter Aarse IJclub. De 'schaatsende burgemeester' werd hij terecht genoemd. In 1940, 1942, 1947 en 1954 nam hij deel aan de Elfstedentocht. Eerder maakten wij al kennis met de vader van de burgemeester de heer J. Hogenboom, jarenlang secretaris bij de IJclub Werkverschaffing. De heer Hogenboom was ook gemeentesecretaris en in 1931 volgde B.J. Hogenboom hem op in deze functie en werd in 1935 burgemeester van Ter Aar.

Uit *Herinneringen aan een schaatsverleden 1914-1968*: Toch komen talrijke belevenissen ook over het schaatsen mij duidelijk voor de geest. De oudsten gaan terug naar de jaren,

gedurende de Eerste Wereldoorlog 1914-1918. Van een ijsclub, zoals Ter Aar die nu kent, was geen sprake. Er waren er meerdere. Kleine uit de aard der zaak. Elk buurtchap had zijn eigen club. Op de Langerse Plassen deden twee clubs van zich spreken, één bij het Kerkpad en één dicht bij de Grote Brug, niet ver van de toenmalige cafés van Hoogendijk (daarvoor Speet) en Bocxe (daarvoor Van der Laan). De ijsclub 'Ijsvermaak ons Genoegen' huisde in de Kerkbuurt en Aardam. Ook in Korteraar werden wedstrijden georganiseerd door een comité of club nabij café Michielsen (later Kalshoven). Er was ook een comité of vereniging met de naam Werkverschaffing. De bedoeling was de kostwinners van de armere gezinnen wat baantjes te laten vegen om wat loon te kunnen uitkeren.

In mijn jongensjaren reed ik, wanneer de Langerse Plassen nog niet sterk genoeg waren, op de Ringsloot. Je kon dan rijden van de 'dooie sluis' (bij de Leidse Vaart) tot aan het Koetegat (nabij de boerderij van Hartveld). Vooral bij de Kerkbuurt was het een drukte van rechttuit-rijders en zwierders. Houten blokschaatsen voor rondrijders waren er nog niet. Wel Hollandse schaatsen met voorop grote krullen. Er werd veelal op Friese rondgeslepen schaatsen gereden. Ze werden vastgebonden met een sierlijk gedecoreerd breed oranjeleurig schaatslint, dat daarvoor speciaal gemaakt werd.

Als je alleen maar rechttuit kon rijden, was je minder in tel. Dat 'binnendoor rijden' was maar niets. Je moest 'buitenover' rijden en zoveel mogelijk met gebogen en naar buiten lopende lange streken over het ijs zweven. Dan kon je zwieren. In Leiden noemden ze dat fleuren. Een grote naam in dit opzicht had het echtpaar M. Kleijn-Brozius van de Veldweg bij Aardam.

Als de winter wat langer aanhield en de Langerse Plassen sterk genoeg waren, was het gauw met de drukte op de Ringsloot gedaan. Want praktisch heel Ter Aar ging naar de Poel, de Zuidplas tussen Kerkpad en Smidskade. Meestal werd er langs het Kerkpad gereden. Een heerlijke tijdspassing, niet in het minst voor de talrijke koudegrondtuinders, die in de winter bijna niets te doen hadden. Het spitwerk in de herfst zat er al lang weer op. Vanaf Aardam en de Kerkbuurt was de Ringsloot de aanrijroute. Overstappen bij de dooie sluis op de Leidse Vaart en over de Smidskade bij de molen van Hein Kraan. Daar lag dan die prachtige ijsvlakte met in de verte de imposante kerktoren van de H. Adrianus.

Lange schaatswinters waren er in 1917, 1923, 1929, 1933, 1940, 1941, 1942, 1947 en 1954.

Terug naar de kortebaanwedstrijden van de twintiger jaren. Ook toen was de naam Van der Hoorn al een begrip. De winnaar was veelal Johan van der Hoorn met als rivalen Piet den Haan, Willem van der Hoorn en Leen Bosland. Ook de namen Helm van Eijk uit Korteraar en De Pater uit Aardam doemen op. Toeschouwers in overvloed. Een eindstrijd tussen Johan van der Hoorn en Piet den Haan was meeslepend. Ook Jan Egberts was een geducht rijder. Piet den Haan reed op zijn rondgeslepen blokschaatsen, waarop hij normaal heerlijk zwierde. Johan van der Hoorn had Friese schaatsen, die recht geslepen waren. Hij maakte, als hij na de start wat op gang was gekomen, hele lange streken. In tegenstelling tot zijn rivaal. Bij Piet leek het op schaatsen en hardlopen tegelijk. Bovendien maakte hij daarbij nijdig uitslaande armbewegingen. Hij was altijd zeer vlug weg, maar omdat de baan zo kort was kostte het Johan van der Hoorn heel wat moeite om toch nog als eerste te eindigen.

Herinneringen aan een schaatsverleden 1914 - 1968

geschreven door B.J. Hogenboom

Uitreiking bloemen door burgemeester B.J. Hogenboom na wedstrijd op de Langerse plas

Vervolgens gaat Hogenboom in zijn verslag uitgebreid in op het ontstaan van de Merentochten, waarin de Ter Aarse IJclub een belangrijke rol heeft gespeeld. Met name de rol van de heer C. Snijders, politiemans van beroep, was groot. Voor hij naar Ter Aar kwam, was hij gemeente-veldwachter op het eiland Marken geweest. Hij had daar bij strenge winters de duizenden tochtrijders gezien. De routes Amsterdam, Monnickendam, Marken en Volendam waren zeer in trek.

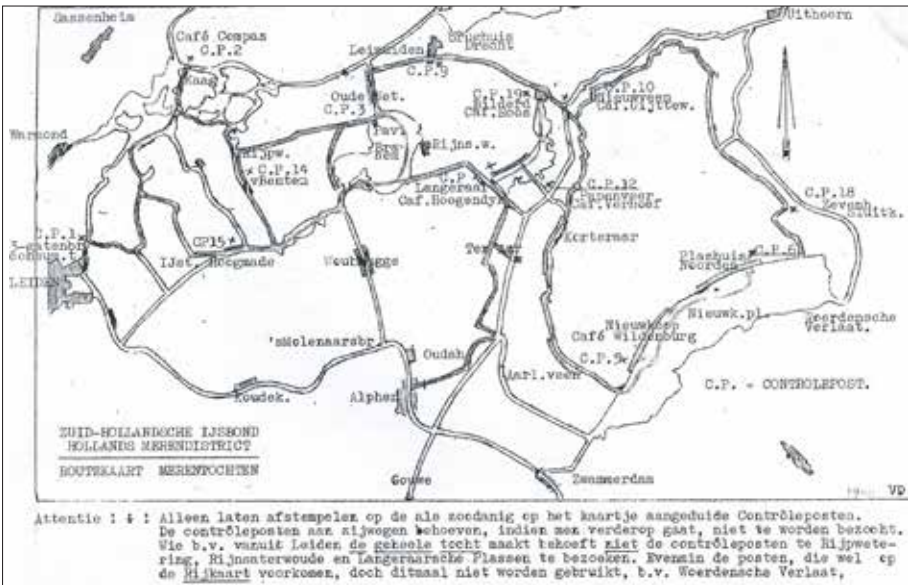
De eerste aanzet tot de vele tochten die zouden volgen, was op 23 december 1938 georganiseerd door de Ter Aarse IJclub. Een prestatierit van 20 km over de Langerse Plassen, Braassemermeer, Heijmanswetering, Drecht, Bilderdam, Tolhuis en terug over de Geerplas naar Langerse. Voor die dag was

Voorkant boekomslag
*Herinneringen aan een
schaatsverleden 1914-
1968.*

Burgemeester
Hogenboom.

Routekaart Merentocht.

Stempelkaart Merentocht.

Alleen, laten afstempelen op de plaatsen voor een bepaalde route aangegeven op de achterzijde van het hierbij verstrekte routekaartje.				GELDIG OP	
				STARTPLAATS	
				VERTREK _____ (Pers. Gevoel)	
				AANKOMST _____	
LEIDEN	20. VROUWEN-AKKER	19. BILDERDAM	18. ZEVENHOVEN (Stillewa)	17. _____	16. ALPHEN a.d. Rijn
KAGERMEER	1. De tocht mag op elk controlepunt, na afstempeling van de kaart, worden begonnen en naar eigen verkiezing worden gevolgd. Een kaartje van de tochten, die in Hollands Merendistrict mogelijk zijn, wordt gratis verstrekt bij deze kaart.		Zijn alle langs de gemaakte route gelegen controlepunten bezocht, dan kan de gemaakte routekaart vergezeld van f 0,25 aan postzegels worden opgezonden aan den district-secretaris, den heer I. W. de Ren te Leimuiden. Het aantal gemaakte kilometers wordt dan berekend, waarna een prestatiebewijs franco wordt verzonden. De kaart ontvangt men hierbij tevens terug.		15. HOOGMADE
RASEMERMEER	2. Dit bewijs geeft op den dag van afstempeling recht van vrijen toegang op alle ijswegen in beheer van het district, waarbij veren, overlopen, inbruggen e.d. vrij mogen worden gebruikt tegen vertoon van deze kaart.		4. Leden-donateurs van den Zuid-Hollandse IJsbond of van den IJsbond Hollandsch Noord-Nieuwkoopse Plassen, op vertoon van een geldige lidmaatschapskaart ten hunnen name, een kaartje tegen f 0,40 per persoon. Kinderen beneden 18 jaar kunnen eveneens een kaartje bekomen à f 0,40.		14. RIJPWETERING
LANGERAARSE Plassen	3. Op de aangegeven controlepunten kan de kaart ter afstempeling worden aangeboden (zie op het kaartje waar deze gevestigd zijn). Indien de controlepost is gevestigd in een café of hotel is het gebruik van consumptie niet verplichtend. De afstempeling heeft gratis plaats.		5. Wie regelmatig het onderhoud van een goed (zie verder ommekeer)		13. RUNSWOUD
NOORDEN	7. WOERDSCHER VERLAAT	8. _____	9. LEIMUIDEN	10. NIEUWVEEN	11. EINDSTEMPEL

er al heel wat publiciteit aan vooraf gegaan. Helaas had het de nacht voor het evenement gesneeuwd en niet zo weinig ook. De opkomst bij de startplaats op de Langeraarse Plassen getuigde niet van een geestdriftige stemming; die was eerder gedeprimeerd. Er waren alleen bestuursleden en enkele schaatsers uit Ter Aar. Er werd besloten toch maar te starten met naar schatting 10 tot 15 ridders.

START VAN DE MERENTOCHTEN
De eerste Merentocht werd gehouden op 23 december 1938. Bij het jubileum werden hierover nog herinneringen opgehaald: Het was de afdeling Ter Aar van de Zuid-Hollandsche IJsbond die de eerste rondrit organiseerde. In het bestuur waren enkele uitgesproken voorstanders van herstel van het ijstoerisme. Hun enthousiasme won het van de

Huldiging bij het zilveren jubileum van de Organisatie Merendistrict Gewest Zuid-Holland. Achterste rij: de heren Van Tol (links) en Visser (rechts). Voorste rij: de heren De Ren, Van Wijk, Juffermans en Snijders.

meer conservatieve elementen, die alle zorgen wilden besteden aan de afgesloten baan op de Poel. De eerste rondrit leek een fiasco. Wij hadden wel enthousiast een baantje gemaakt maar niet bedacht dat buitenaf wonende schaatsliefhebbers dat onmogelijk konden weten. Er stapte op het laatste nippertje 1 persoon uit Leiden uit de bus en er waren toen misschien

ongeveer 20 personen in café Hoogendijk waarvan verschillende niet meereden. Het aantal deelnemers zal 15 à 16 geweest zijn en dit aantal werd dan nog bereikt omdat verschillende bestuursleden – het bestuur was deze eerste keer als geheel aanwezig – rap de schaatsen hadden ondergebonden om de gelederen der ijstoeristen te versterken. Toen de kleine schare ‘Merentochters’ waaronder de sportieve bur-

Schaatsers tijdens een tocht. (Foto Maurits Vink)

gemeester van Ter Aar, weer geleidelijk aan de stempelkaarten kwamen inleveren, wezen de opgewonden commentaren van de groep erop dat ondanks slecht ijs en 'n straf noord-ooster-stormpje men uiterst voldaan was.

De tweede rondrit, op 17 februari 1940, werd door de ijsclubs van Ter Aar, Nieuwkoop en Rijnsaterwoude georganiseerd en ging over de Langeraarse Plassen, Nieuwkoopse Plassen en het Braassemermeer.

Ongeveer 350 personen gingen van start.

Drukte tijdens een toertocht.

In de historie van de Merentochten is het boeiend om de initiatiefnemers van deze zo succesvolle tochten zelf aan het woord te laten, vandaar dat we via een jaarverslag de heer Visser aan het woord laten. Visser meldde in het jaarverslag van 1959 dat hij 25 jaar als secretaris van de Ter Aarse IJsclub is opgetreden. Hij gaf een overzicht van de prestaties der vereniging in de afgelopen jaren.

Was het in het begin hoofdzakelijk om een plaatselijke wedstrijd te organiseren, het schoonhouden van de afgesloten baan en het maken van een paar trekbanen naar het veer en de molen van Hein Kraan. Gaandeweg begon het idee gestalte te krijgen van hieruit tochten op de schaats te organiseren naar het Braassemermeer, de Kaag. Zelfs werd al gedacht over de Nieuwkoopse Plassen. Onze allereerste tocht werd gehouden van de Langeraarse Plassen de Leidse Vaart af tot even voorbij de toen nog daar staande molen. Dan weer terug de Leidse Vaart af, de Langeraarse Poelen over naar de Drecht in Bilderdam en vandaar terug naar de baan op de Poelen. Door het openbreken van een gedeelte der Drecht en het Braassemermeer moesten wij het traject dubbel rijden, maar het begin was er. Er waren ongeveer 40 mensen, waaronder de

De ijsbreker Walvis, hier gefotografeerd in december 1961, was vaak een schrikbeeld voor de ijsliefhebbers en heeft menigmaal het ijsplezier vergald.

burgemeester die aan deze tocht deelnamen en allen waren wild enthousiast. Hoewel er niet om prijzen gereden werd, in het begin hadden wij een soort diploma's, werd toch door de meeste deelnemers getracht vóór de ander binnen te zijn. Dit is het begin geweest der nu alom bekende Merentochten.

Allereerst werden van Ter Aar uit de waterwegen verkend en afgezet, voor zover dit nog niet gebeurd was en de morgen van de tocht trokken al vroeg diverse jongelui in alle richtingen om de banen uit te zetten en de richtingborden te plaatsen. Een geweldig werk, avonden hebben de toenmalige voorzitter de heer M. van Tol, de heer C. Snijders en ik doorgebracht met dit al te bespreken en te organiseren. Ondanks het vele werk in het begin aan de Merentochten ondervond het wedstrijdrijden op de Poel hiervan geen nadeel. De koppelwedstrijden vormden wel de hoofdschotel.

Al heel spoedig werd ertoe overgegaan contact op te nemen met de ijsclubs uit de plaatsen waar de tocht doorvoerde. Na een schoorvoetend begin kwam er al spoedig meer idee in deze trektochten en zij begonnen zich uit te breiden tot aan Leiden en Gouda toe. Het spreekt haast vanzelf dat het op het laatst haast ondoenlijk was alles vanuit Ter Aar te organiseren.

Eerst werden diverse ijsclubs uitgenodigd en die wezen een vertegenwoordiger aan. Hieruit ontstond uiteindelijk het Merendistrict dat hoe langer hoe meer zelfstandig werd en van lieverlee de hele organisatie der Merentochten regelde.

Daar het een en ander erg geleidelijk gebeurde merkten wij als bestuur eerst niet dat dit mooie project hoe langer hoe meer van ons afraakte, daar er uiteindelijk maar één bestuurslid meer als vertegenwoordiger optrad.

Hoe populair de Merentochten in Ter Aar zijn bewijst wel het feit dat altijd een recordaantal deelnemers uit Ter Aar afkomstig is.

C. Snijders, M. van Tol en Jac. Visser behoorden als leden van de Ter Aarse IJsclub bij de initiatiefnemers van de door het Merendistrict georganiseerde schaatstochten. Bij het zilveren jubileum van de Organisatie Merendistrict Gewest Zuid-Holland in november 1963 werd dit drietal gehuldigd met een bondsinsigne vanwege de vele werkzaamheden die zij hebben verricht.

Artikel in xxx

22-03-18 17:18

Huldiging Jan van der Hoorn in 1956.

Jan W. van der Hoorn werd dus winnaar, vóór Verhoeven, De Vries en Van der Duim. Alleen deze vier rijders van de in totaal 58 rijders die de tocht hadden uitgereden, werden geklasseerd. De eerst aankomende rijder van deze zware tocht, Bosman, heeft nooit meer over deze wedstrijd willen spreken, hij was totaal ontgoocheld. De archieven van het Elfstedenbestuur bleven gesloten tot 2007.

Op 23 maart werd de 23-jarige Jan gehuldigd in het parochiehuys van Langeraar. Voorzitter M. van Tol bood hem namens de Ter Aarse IJclub een zilveren krans aan en burgemeester Hogenboom namens de gemeente een porseleinen wandbord. De huldiging was een behoorlijk serieuze gelegenheid, als we de *Leidsche Courant* van 24 maart mogen geloven. In het artikel over de huldiging komen we zelfs de volgende zin tegen: *Kapelaan Tweehuysen wees op de plichten van den sportman, welke plichten het best gefundeerd zijn op een godsdienstige levenswandel.* Bestuurslid J. Egberts maakte van deze gelegenheid gebruik de medewerking van het gemeentebestuur te vragen om eventueel een ijsbaan aan te leggen op ondergelopen land! In een interview, gegeven in 1999,

blikte Jan nog een keer terug op zijn zege. *Het is natuurlijk een 'afgeroomde' overwinning. Ik was liever als eerste over de streep gekomen. Op deze manier winnen is nooit leuk. Ik heb er praktisch geen herinneringen aan. Er zijn slechts een paar foto's gemaakt en er is een stukje film. Ik heb ook nooit op een erepodium gestaan. Ik ben in het parochiehuys in Langeraar gehuldigd. Meer niet, ook geen lauwerkrans.*

Op 3 februari 1954 ging Jan weer de strijd aan in de tiende Elfstedentocht en kwam 24 minuten na winnaar Jeen van den Berg, als negende over de eindstreep in 7 uur en 59 minuten. De avond voor de tocht beloofde niet veel goeds: strenge vorst met krachtige oostenwind, windkracht 5. Het Elfstedenbestuur raadde zondagsschaatsers af zich in te schrijven, wat bevestigd werd door het ministerie. Op de dag zelf was de wind echter aanzienlijk afgenomen en vóór het nog maar 7 graden. In de middag liep de temperatuur zelfs op naar -1° C. Van de 138 wedstrijdrijders wisten er 63 binnen de tijd binnen te komen. Van de 2.597 toerrijders wisten er 2.143 het Elfstedenkruisje te bemachtigen. In de barre tocht van 1963 kwam Van der Hoorn weer aan de start maar moest hij het bij Sneek, na verschillende valpartijen, opgeven. In 1997 deed hij, op 73-jarige leeftijd, nog éénmaal mee samen met zijn zoon Ben en Jos de Koning. Hij haalde binnen 11 uur de finish. Dit is nauwelijks dezelfde tijd als waarmee hij in 1947 de negende Elfstedentocht heeft gewonnen.

In 1956 was er weer succes voor een Ter Aarder. Door het succes van de tiende Elfstedentocht schreef een recordaantal van 6.329 schaatsers zich in voor de elfde tocht die werd gehouden op 14 februari 1956. Het vóór stevig en vanwege een dicht wolkendek brak de zon niet door. Februari 1956 was een ijskoude maand die records brak. Nederland werd getroffen door een van de ergste koudegolven die ons land ooit meemaakte. Na een zachte maand december en een natte en onstuimige maand januari was de overgang naar deze koudste wintermaand sinds 1823 erg groot. De kwaliteit van het ijs was, op enkele uitzonderingen na, slecht, bobbelig en veel scheuren. Stipt om halfzes klonk het startschot. De kopgroep werd uitgedund door de vele valpartijen en uiteindelijk bleef er een groep over bestaande uit: Jan J. van der Hoorn, Aad de Koning, Jeen Nauta, Maus Wijnhout en Anton Verhoeven. Tegen de regels van de Vereniging in maakten zij in de buurt van de Vrouwbuurstermolen de afspraak om samen over de finish te gaan (het pact van Vrouwbuurstermolen genoemd). Zij hadden zoveel samen meegemaakt dat ze op het laatste moment niet meer tegen elkaar wilden opboksen. Na een tocht van 8 uur en 46 minuten kwamen zij in Leeuwarden hand in hand over de eindstreep. Op 8 minuten gevolgd door Jeen van den Berg, de winnaar van de tiende Elfstedentocht. Het samengestroomde publiek was niet tevreden en de mannen kregen een koel applausje. Jeen van den Berg werd wel toegejuicht toen hij de finish overkwam. Het bestuur van de vereniging was, net als het publiek, met stomheid geslagen en wilde hem tot winnaar uitroepen. Deze meende daarop echter geen recht te hebben. De juryvoorzitter maakte daarom bekend dat er géén winnaar zou worden uitgeroepen, omdat de vijf er geen sportieve wedstrijd van hadden gemaakt. Van de 259 wedstrijdrijders kwamen er 109 binnen twee uur na de vermeende winnaar binnen. Er

werden door diskwalificaties echter maar 104 kruisjes uitgereikt. Van de 6.070 toerschaatsers kwamen er 4.739 vóór middernacht binnen.

Bij de huldiging van de 24-jarige Jan J. van der Hoorn in Ter Aar op 16 februari 1956 zal voor Ter Aar als een hoogtijdag geboekstaafd worden, omdat Jan J. van der Hoorn als één der overwinnaars uit de strijd is gekomen. De Van der Hoorns staan in Ter Aar bekend als goede tuinders, maar toch zeker ook als goede schaatsenrijders, want ook in 1947 was het een Van der Hoorn die de Elfstedentocht won. De burgemeester wilde deze Jan J. van der Hoorn maar Jan de Tweede noemen. U wordt hier begroet als een der winnaars van de wedstrijden en dat kan nooit betwist worden, aldus Hogenboom. Voorzitter Hijdra van de Ter

v.l.n.r.: Jeen Nauta, Maus Wijnhout, Aad de Koning, Anton Verhoeven en Jan J. van der Hoorn bij de finish van de Elfstedentocht in 1956.

Lenie van der Hoorn-Langelaan na de Elfstedentocht 1985 met schaatsen en tabakspot.

Aarse IJclub sprak waarderende woorden en noemde de prestatie des te groter daar Jan zonder voorbereiding en zonder een verzorger wegging en het tot zo'n roemrijk einde wist te brengen. Uit *De Telegraaf* van 16 februari 1956 blijkt verwarring over zijn naam: *Wat drommel welke van de tien Jan van der Hoorns die in Ter Aar wonen was het dan, die daar in Friesland zijn schaatstalenten toonde?* Toen kwam de oplossing van het raadsel. Een neef van de 34-jarige J.W. van der Hoorn, ook een Jan en ook een tuinder maar 24 jaar oud, was maandagmiddag van een schaatswedstrijd in Oude-Wetering thuisgekomen. Hij was slecht gehumeurd, het was hem daar niet naar zijn zin gegaan. 'En nu zal ik ze eens laten zien wat ik kan,' had hij gezegd. 'Ik ga naar Leeuwarden.' Een uur later stapte hij in Alphen aan den Rijn op de trein en nog geen 24 uur later ging hij

bij de Oldehove (kerktoren in Leeuwarden) met de vier anderen, als eerste over de finish. *In Ter Aar gaan ze de Jannen van der Hoorn nu nummers geven, aldus de landelijke krant.*

DE DERTIENDE ELFSTEDENTOCHT (1985)

Ook de dertiende Elfstedentocht in 1985 werd een Ter Aars succes. Na tweeëntwintig jaar konden de schaatsen weer worden ondergebonden voor een Elfstedentocht. Op 21 februari was het zover en kon het startschot worden gelost. In een recordtijd wist Evert van Benthem uit St. Jansklooster in Overijssel na 6 uur en 47 minuten als eerste te finishen. Dit na een eindsprint tussen Evert van Benthem, Jan Kooiman, Henri Ruitenbergh en Jos Niesten.

Tot 1963 konden vrouwen alleen deelnemen aan de toertocht. In 1985 konden zij voor het eerst deelnemen in wedstrijdverband. Lenie van der Hoorn (geboren als Lenie Langelaan te Pijnacker) finishte, na 7 uur en 33 minuten, als snelste vrouw ooit in een Elfstedentocht en werd de eerste winnares van de wedstrijd. Lenie was sinds 1972 woonachtig in Ter Aar. Bij de Elfstedentocht ondervond Lenie bij de verzorging nogal wat problemen. Haar verzorgers die al tien jaar bij veel natuurijswedstrijden en marathons rijders verzorgden kregen, in de door gesponsorde mannen gedomineerde wedstrijd, weinig ruimte van de ijsmeesters. Iedereen die niet bij de gesponsorde mannen hoorde, werd van het ijs gestuurd. Op twee door een toeschouwer aangereikte bakers thee bracht ze de rit tot een goed einde. Haar concurrenten Ineke Kooiman en Betty Westerveld werden wel goed voorzien van eten en drinken door de verzorgers van hun mannen die meededen aan de mannenwedstrijd. Zoals Lenie aangeeft: *Op een gegeven moment had de hele groep waarin ik reed dorst. Voor, tijdens en na het klunen. Er was echter geen water. Je zou eraan stuk zijn gegaan. Ik heb er ontzettend over in de rats gezeten. Ik had wel kennissen gebeld om in Sloten met reserveschaatsen te*

Een aantal prominente Elfstedenrijders en -winnaars bijeen in het 1ste Friese Schaatsmuseum in Hindeloopen. Staand v.l.n.r.: Gouke Bootsma, Evert van Benthem, Henk Angenent, Lenie v.d. Hoorn, Tinus Udding, Wiebe Wieling, Reinier Paping, H. Kroes, Piet Keizer, Jeen v.d. Berg, Jan J. van der Hoorn en Henk Gemser. Zittend v.l.n.r.: Jan Uitham, Debora van der Hoorn, Jan W. van der Hoorn en George Schweigmann.

gaan staan, maar die heb ik niet eens gezien. Uiteindelijk kreeg ik toch een voedselzak met ongepelde sinaasappelen in mijn handen gedrukt door iemand. Daar had ik dus niets aan. Mijn zus, Anke, stond bij het bekende bruggetje van Bartlehiem klaar met een bidon maar die werd door een andere rijder uit haar handen gegrist. Na afloop had ik zo'n dorst, dat ik nauwelijks mijn mond kon opendoen.

Er was toentertijd nog niet voorzien in een prijs voor de beste vrouw van het veld en er werd op het allerlaatste moment besloten om de prijs, eigenlijk bestemd voor de eerst aankomende Leeuwarder, aan Lenie te geven. Het was een fraaie tabakspot (!) en er werd luid gezongen 'Lenie wint de wereldcup'. Uiteindelijk werd de fraaie tabakspot weer opgehaald door een vertegenwoordiger van het Elfstedenbestuur, om er alsnog een wisselbeker van te maken. Voor een-

malig gebruik was hij blijkbaar te duur. In Ter Aar kreeg Lenie een overweldigende huldiging in het gemeentehuis en werd er feest gevierd met alle Elfstedenrijders van de Ter Aarse IJclub.

Terugblikkend omschrijft ze de tocht als iets nog mooiers dan de tochten in het buitenland: *Het ijs was heel goed, weinig scheuren. In het donker was het een prachtig avontuur. Ik heb gewoon geprobeerd zo hard mogelijk te schaatsen. Ik ben hartstikke blij met deze overwinning. Ik heb gehaald wat ik hebben wilde.*

JAN W. VAN DER HOORN (1923-2017)

1 februari 1947 3de in de 1ste rondrit van Loosdrecht over 120 km

De uitslag van de op 8 februari 1947 verreden Elfstedentocht was

1. Joop Bosman in 10 uur en 36 minuten
2. Klaas Schipper op 30 seconden
3. Jeen Nauta op 10 minuten
4. Jaap Wijnia op 15 minuten
5. Jan W. van der Hoorn op 15 minuten kreeg de EERSTE PRIJS
6. Wierd Wijnia op 24 minuten
7. Hein Vermeulen op 28 minuten

Uitslagen in de natuurijsklassiekers:

30 december 1950: 2de in de 2de Ronde van Loosdrecht

26 december 1962: 3de in de 5de Oldambtrit over 50 km in Scheemda

24 februari 1963: 3de in de 1ste Amstelmeermarathon over 100 km in Westerland

JAN J. VAN DER HOORN (1931-2016)

In 1956 kwam Jan van der Hoorn met vijf rijders tegelijk over de finish bij de Elfstedentocht.

Er werd gereden in een tijd van 8 uur en 46 minuten. Er zijn geen prijzen uitgereikt.

De uitslag was:

1. Jeen Nauta
2. Jan J. van der Hoorn
3. Aad de Koning
4. Maus Wijnhout
5. Anton Verhoeven

Uitslagen in de natuurijsklassiekers:

5 februari 1956: gedeelde 1ste plaats met Piet Kruger tijdens de 3de Zuidlaarder IJs-TT in Zuidlaren over 75 kilometer

10 januari 1963: 3de plaats in Maasland in de 100 km van Maasland

10 februari 1963: 1ste plaats in Kropswolde bij de Zuidlaardermeermarathon over 200 km

24 februari 1963: 1ste plaats in de 1ste Amstelmeermarathon over 100 km in Westerland

21 januari 1964: 2de plaats in de 5de ronde van Loosdrecht over 125 km

31 december 1969: 2de plaats in de 8ste Oldambtrit over 56 km

2 januari 1970: 4de plaats in de 3de Veluwemeertocht over 65 km

31 januari 1976: 3de plaats in Maasland in de 100 km van Maasland

In het seizoen 1978/79 won Jan de marathoncompetitie bij de veteranen

LENIE VAN DER HOORN-LANGELAAN (1948)

Palmares natuurijswedstrijden:

2 maart 1974: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Lillehammer, Noorwegen, 189 km

4 maart 1975: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Lillehammer, Noorwegen, 64 km

4 februari 1976: 1ste plaats Oldambtrit klassieker

6 maart 1976: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Lillehammer, Noorwegen, 180 km

5 maart 1977: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Oulu, Finland, 200 km

4 maart 1978: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Lathi, Finland, 90 km

21 februari 1978: 1ste plaats Oldambtrit

26 februari 1978: Werelduurrecord in 31,213 km

18 januari 1979: 1ste plaats NK, Loosdrecht (officieus)

27 januari 1979: 1ste plaats Rottemeren, 200 km

23 februari 1980: 1ste plaats Oulu, Finland, 200 km

16 januari 1982: 1ste plaats Rottemeren, 200 km

19 februari 1983: 1ste plaats Newport, vs, 192 km

11 februari 1984: 1ste plaats Ottawa Ottawa, Canada, 192 km

21 februari 1985: 1ste plaats Elfstedentocht (vrouwen)

22 februari 1986: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Polen, 81 km

26 februari 1986: 3de plaats Elfstedentocht (vrouwen)

21 januari 1987: 1ste plaats Veluwemeertocht, 200 km

5 maart 1988: 3de plaats Alternatieve Elfstedentocht, Kuopio, Finland, 200 km

13 februari 1991: 1ste plaats Rottemeren, 200 km

9 maart 1991: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Rovaniemi, Finland, 200 km

5 maart 1994: 1ste plaats Alternatieve Elfstedentocht, Rovaniemi, Finland, 200 km

4 januari 1997: 12de plaats Elfstedentocht (vrouwen)

Winter

Het is een strenge winter in 1956, op de Poel wordt een schaatswedstrijd gehouden. Vele bekende rijders deden mee, er stonden een paar duizend mensen langs de baan. Op die dag is ook de Elfstedentocht. Papa had wel eens verteld dat Jan van der Hoorn in 1947 de Elfstedentocht had gewonnen. Op de radio kwam het bericht dat vijf schaatsers op kop lagen, waaronder ook Jan van der Hoorn, een neef van die andere Jan. Elektrazaak Akerboom legde vanaf het dichtstbijzijnde huis lange snoeren naar de baan. Uit een grote houten geluidsbox konden de toeschouwers meeluisteren naar het slot van de wedstrijd. Iedereen hoopte dat Jan zou winnen.

Wedstrijd op de poel

Wat een spanning. Zal er nu weer een Ter Aarder als eerste eindigen? Ze kwamen steeds dichterbij de eindstreep en toen we hoorden dat ze met z'n vijven tegelijk over de finish gingen stond iedereen te hossen. De wedstrijd op de Poel werd gewonnen door Egbert van 't Oever. De andere dag werd Jan met de fanfare voorop en een krans om z'n nek op een paardenkarretje door het dorp gereden.

Een paar dagen later was de ronde van Loosdrecht, een klassieker onder de lange afstandswedstrijden, honderd kilometer. Er deden natuurlijk ook weer Ter Aarders mee. Supporters moesten zich verzamelen bij het bruggenhokje, ik mocht met papa mee. Daar kwam Tinus Wijffe aangereden met een vrachtwagen

Willem wint in Loosdrecht

van Jan v/d Ster.

Iedereen hielp elkaar om op de hoge auto te klimmen, er zat minstens veertig man op elkaar gepakt. Tinus riep: 'Allemaal zitten!', toen ging er een groot zeil overheen en rijden maar. Onze eigen schaatscrack buurman Willem Vermeulen ging als eerste over de streep, wat een feest! En toen allemaal weer terug op de vrachtwagen. Willem reed terug ook gewoon met ons mee, tussen al die juichende mannen.

Schaatsen leerden we op de lange sloot naast het weiland. Papa had wat Friese doorloperijtjes bij elkaar gescharreld. Wij krabbelden met een stoel over het ijs. We hadden ook een sleetje, de een ging er op zitten, de ander duwde. Na een poosje werd er gewisseld. Papa bond weer de schaatsjes onder en dan probeerden een paar anderen op die dunne ijzertjes overeind te blijven. Als we weer thuis waren mochten we onze handjes warmen onder de oksels van mama en kregen lekkere warme anijsmelk. Ik vraag aan papa en mama: 'Hebben jullie wel eens geschaatst?' 'Ja' zei mama, 'toen we verkering hadden gingen we wel eens zwieren. Dan hadden we blok schaatsen aan. Naast elkaar, hand in hand, met steeds om en om een schaats op het ijs gleden we van

links naar rechts.'

's Avonds na het warme eten moest Ben of Hans zorgen dat de kolenkit vol was. In de stal lag een voorraad eierkolen waarmee de kit vol geschept werd. Papa zorgde ervoor dat de kachel 's nachts bleef branden. Soms ging die weleens uit en dan werd het hartstikke koud in de kamer. Dan werden er snel kranten en stukjes hout ingegooid, als dat dan goed fikte ging er een laagje kolen bovenop. Het duurde nog een uur voordat het in de kamer weer warm werd.

Sinterklaas is weer in het land, wat zullen we krijgen op de ochtend van zes december.? We zitten al vroeg bij het luik en wachten tot papa en mama roepen dat we naar beneden mogen komen. Op de bank liggen de cadeautjes netjes op een rij met een briefje met onze namen erop. Wanten, sokken een trui of een sjaal zijn de vaste geschenken die de Sint heeft meegenomen en daarnaast voor ons allemaal nog wat spellen en het jaarboek van Sjors en Sjimie. Ik kreeg een keer een rubberen voetbal die ik 's avonds nat achter de kachel legde om goed op te drogen. 's Morgens zag ik dat het een groot ei geworden was. Dank je wel Sinterklaasje.

6 De verdere uitbouw van de Ter Aarse IJsclub vanaf 1947

Zeker na de zege van Jan W. van der Hoorn in de Elfstedentocht van 1947 en de aansprekende regionale successen bij de koppelwedstrijden bouwden de Ter Aarse schaatsenrijders gestaag een grote reputatie op. Het hardrijden op de schaats begon langzaam maar zeker het centrale element in de activiteiten van de ijsclub te worden. De heer Th. A. Hijdra werd voorzitter in 1948 en zou in dit proces een zeer belangrijke rol gaan vervullen. Ter Aarse rijders gingen trainen in Noorwegen. In de vergadering van december 1949 verzocht de heer Tensen aan de vereniging om gelden beschikbaar te stellen voor uitzending van jongens naar het buitenland om te trainen. Er werd besloten fl. 100,00 beschikbaar te stellen voor uitzending van 'onze jongens' naar het buitenland.

Aan de hand van de uitgebreide notulen

De prominente schaat-sers die, in de veertiger jaren, een stimulans gaven aan het Ter Aars enthousiasme voor het schaatsen. V.l.n.r.: Willem Vermeulen, Bora van der Hoorn, Jan W. van der Hoorn en Hein Vermeulen.

volgen we de Ter Aarse IJsclub op weg naar de toekomst. We zien dat naast het schaatsen er ook veel tijd besteed wordt aan de ontwikkeling van de landijsbaan, de organisatie van fietstochten, het opstarten van schaatsen op zondagmorgen in Haarlem, de ontwikkeling van de Schaats Trainingsgroep, de start van de schaatskampen, deelname in de Skeelerbaan Kudelstaart, het schaatsen voor de jeugd in Leiden etc.

GRENZEN VERLEGGEN

In het jaarverslag van 1949/50 kunnen wij lezen dat Hein Vermeulen op de ijsbaan van Kralingen de provinciale titel won vóór zijn broer Willem Vermeulen, vijfde werd Jo van der Hoorn en zevende Jan W. van der Hoorn.

De Ter Aarse schaatsenrijders gingen veel van start in regionale koppelwedstrijden en waren daar vaak succesvol. Hein en Willem Vermeulen en Jo en Jan W. van der Hoorn kwamen vaak voor in de wedstrijduitslagen.

Eind januari 1954 ging het vriezen. Uit het verslag: *Zo bereikte ons al een oproep uit Den Haag voor schoolwedstrijden, voordat wij in de gelegenheid waren om selectiewedstrijden te houden. We hebben ons toch in verbinding gesteld met de hoofden van de drie scholen in Ter Aar om de huns inziens 2 sterkste rijders van iedere school te doen vertegenwoordigen in Den Haag. Onder leiding van de voorzitter werd deze tocht gemaakt met het mooie resultaat dat één van de jongens en wel A. de Bruin beslag wist te leggen op de derde plaats. Op 28 januari 1954 vond er in Lisse een koppelwedstrijd plaats voor jongens van 15-17 jaar: eerste plaats J. van der Hoorn en P. Keijzer. Arie Koeleman en Frans Kraan werden vierde.*

Oude schaatshelden en voorzitter Hijdra. Boven v.l.n.r.: Joop Koeleman, Kees Jan Kroon, Jeen van den Berg, Jo van der Hoorn en Dirk Hijdra. Zittend v.l.n.r.: Jeen Wester en Willem Vermeulen. (Foto Leidsch Dagblad, januari 1963)

De uitslag op de Langeraarse Plassen bij een koppelwedstrijd was: 1ste W. Vermeulen en J. van der Hoorn, 2de Joop Koeleman en W. van der Jagt, 3de D. Wijnhout en J. de Koker en 4de Jo van der Hoorn en Jan J. van der Hoorn. De wedstrijd voor jongens van 15-17 jaar werd gewonnen door Kees Jan Kroon, vóór Frans Kraan, Jan J. van der Hoorn en Arie Koeleman. De 25 kilometerwedstrijd van de Zuid-Hollandse Ijsbond werd voor de derde maal door Willem Vermeulen gewonnen.

Ook het kampioenschap van Ter Aar kon nog verreden worden. Voorheen werd het kampioenschap verreden over 25 kilometer, maar voor het eerst werd er gekozen om over 500, 1.500 en 3.000 meter te rijden. Willem Vermeulen won de titel vóór Jo van der Hoorn en Joop Koeleman. Een andere specialiteit bij deze wedstrijd was de introductie van het gebruik van luidsprekers. Zo kunnen wij lezen in de notulen: *Door middel van luidsprekers en een groot bord werd het publiek op de hoogte gehouden van de stand. Het was voor het eerst dat de wedstrijd op dergelijke wijze verreden werd en wij hebben wel de overtuiging dat het in de smaak gevallen is.*

In 1954 werd de contributie verhoogd naar fl. 2,00 voor een gezinskaart, fl. 1,50 voor jongens boven de 18 jaar en meisjes fl. 1,00. Ook vond er in dit jaar een huldiging plaats wegens de 40-jarige bestuursfuncties van P. Hoogervorst, P. den Haan en C.J. Vermeulen. Voorzitter Th. A. Hijdra bedankte ook de heer A. Hijdra, die bijna twintig jaar bestuurslid was geweest en het bestuur nu ging verlaten. Als uitje gingen er circa veertig leden naar de ijsbaan in Den Haag om een ijshockeywedstrijd te bekijken.

Het jaar 1956 bracht weer veel ijsplezier blijkt uit het jaarverslag. Tegelijk met de Elfstedentocht werd er nog een wedstrijd georganiseerd over 1.500 en 3.000 meter met niet veel deelnemers. Uitslag: 1ste Egbert van 't Oever, 2de Kees Jan Kroon en 3de Joop Koeleman. Verder uit het verslag: *Bepaald hartverwarmend was het om het groeiend enthousiasme van het publiek waar te nemen, toen tijdens de wedstrijd bekend gemaakt werd dat één van onze Ter Aarse jongens en wel Jan van der Hoorn Gzn in Friesland meereed. Gedurende de gehele wedstrijd werd het publiek op de baan op de hoogte gehouden van de stand der Elfsteden-*

tocht in Friesland, waarin regelmatig de naam Jan van der Hoorn uit Ter Aar in voorkwam als behorende tot de kopgroep en groot was ook de vreugde toen eindelijk het bericht kwam dat Jan van der Hoorn bij de uiteindelijke winnaars behoorde.

Het grootste succes deze winter was de Revanche van de Elfstedentocht 1956. Bijna alle rijders die de vereniging had uitgenodigd waren gekomen voor een afvalwedstrijd over tien ronden, telkens in groepen van vier rijders. Egbert van 't Oever uit Lisse eindigde als eerste vóór Kees Jan Kroon, G. van Schie uit Ankeveen, Jeen v.d. Berg uit Nijeveen, M. Wijnhout uit de Haarlemmermeer en Johan van der Hoorn.

De reputatie van de Ter Aarse IJscub in de organisatie van schaatswedstrijden werd ook in de regio onderkend. Het bestuur van de IJscub Ter Aar werd ook uitgenodigd om wedstrijden te leiden in Reeuwijk en Lisse.

De voorzitter kon trots meedelen dat '4 jongens uit onze club' geschikt bevonden waren om uitgezonden te worden naar het trainingscentrum in Noorwegen. Het trainingsfonds speelde ook op deze vergadering een belangrijke rol.

In het jaarverslag 1957/58 werd meegedeeld dat in het afgelopen seizoen twee leden van de vereniging opgenomen waren in de kernploeg: Kees Jan Kroon en Joop Koeleman. In het verslag van deze uitzending was men uitermate tevreden over de vorderingen van dit tweetal. Ondanks een nijpend geldgebrek bij de KNSB, die de uitzending verzorgde, vertrokken ze per 1 december naar Noorwegen.

In 1958 werd meegedeeld dat voorzitter Hijdra had vergaderd met de Technische Commissie in Amsterdam. Daar bleek dat Kees Jan Kroon als tweede van Nederland geklasseerd was. Weer werd er een kernploeg van tien rijders uitgezonden naar Noorwegen, waaronder de twee Ter Aarders.

De droogtraining was inmiddels ook gestart in de nieuwe gymnastiekzaal in

Langeraar. Op de ledenvergadering van 10 december 1958 kreeg W. van der Hoorn een medaille van de KNSB voor 25 jaar bestuurslidmaatschap.

In 1959 was J. Visser 25 jaar secretaris van de ijsclub. De Ter Aarse IJscub had inmiddels een goede reputatie gekregen en was reeds vele malen het trefpunt geworden van de beste rijders op de schaats. Begin juli 1959 resulteerde dit zelfs in een voetbalwedstrijd tussen de leden van de kernploeg onder leiding van Jeen van den Berg en de plaatselijke voetbalvereniging Altior. Aanvankelijk was Altior, dat enkele jonge spelers had opgesteld, aan de winnende hand. Onder aanvoering van Tiny Roosendaal en Kees Jan Kroon namen de kernploegleden het roer echter over. Wim de Graaf en Jeen van den Berg, door een mooie kopbal, brachten de eindstand uiteindelijk op 3-3. De flinke opbrengst was bestemd voor de reis van de ouden van dagen van Ter Aar.

Er volgden drie winters waarin het nauwelijks vroom.

OPENING LANDIJSBAAN
De landijsbaan werd geopend op 27 januari 1961. De ledenvergadering van 21 december 1961 werd een opbrengst van fl. 3.300,- gemeld van de spraakmakende autocross, die op 13 augustus 1961 op de ijsbaan was

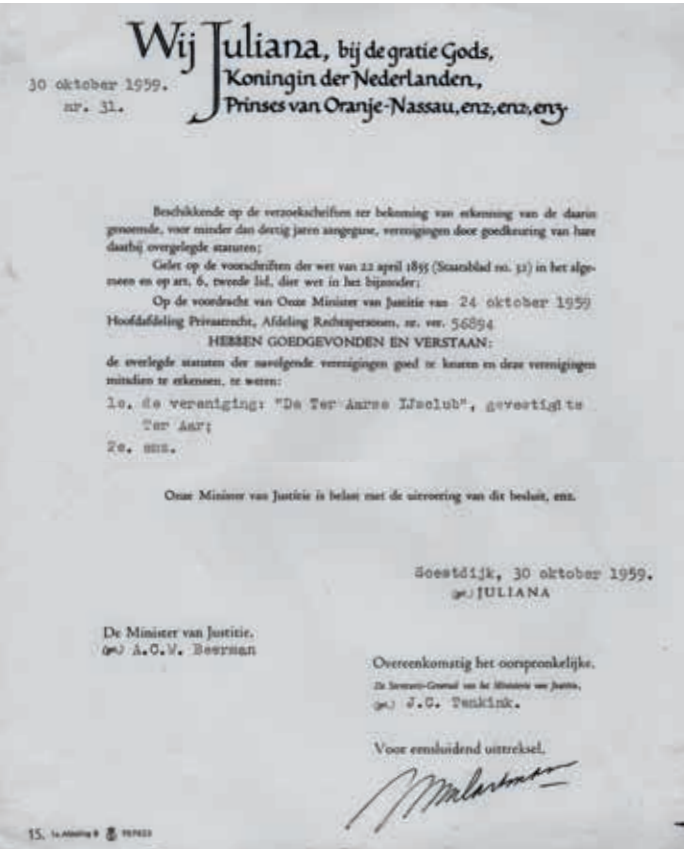
georganiseerd. Op 27 mei 1962 werd er nog een autocross georganiseerd, waarbij de Amsterdamse volkszanger Johnny Jordaan optrad.

22 januari 1963 was het weer groot feest op de landijsbaan van Ter Aar. Ondanks het koude gure weer werd Reinier Paping, die op 18 januari de zwaarste Elfstedentocht ooit had gewonnen, tijdens een ereronde door vierduizend enthousiaste toeschouwers gehuldigd. Aan de start van de wedstrijd verschenen onder meer de neven Van der Hoorn, Willem Vermeulen, Verkade, Van der Aar, Vis, Bruine de Bruin en de gebroeders Uitham. Jeen Wester won uiteindelijk de door premies aantrekkelijk gemaakte wedstrijd.

Op 19 december 1963 werd er op de ijsbaan gestreden om het Kampioenschap van Zuid-Holland. De latere wereldkampioen Kees Verkerk werd eerste en Rudie Liebrechts en Peter Nottet werden respectievelijk tweede en derde. Ze werden op een podium van houten veilingkisten gehuldigd. In dat jaar werd er een Merentocht georganiseerd met meer dan 3.000 deelnemers. C.J. Vermeulen vertrok na vijftig jaar uit het bestuur.

Bij de ledenvergadering van 1965 werd het ledenbestand vastgesteld op 954.

Tijdens de jaarvergadering van december

Formele erkenning van de Ter Aarse IJscub in 1959.

1970 werd vermeld dat de ijsbaan dat jaar dertien dagen open was geweest. J. van der Pijl was 25 jaar bestuurslid en J. Hoogervorst 35 jaar.

Vrij kort na de opening van de landijsbaan werd onder de bezielende leiding van de heer Hijdra begonnen met campingactiviteiten, dit als bron voor aanvullende inkomsten. Er was twijfel bij het bestuur, maar de heer Hijdra wist te overtuigen door opmerkingen als 'rust, mooie natuur met prachtig viswater in de nabije omgeving etc.'. Na een voorzichtige start werden er op het hoogtepunt maar liefst 103 caravans geaccepteerd.

JAREN 70

De hele maand maart 1971 gaf toch nog een stevige vorstperiode, na een kwakkelende winter 1970/71.

In het jaarverslag van 1972/73 werd opge-

merkt dat het ijsclubbestuur in dit seizoen geen gelegenheid had gekregen om te tonen wat het waard was. Zegge en schrijve één dag was de baan open geweest voor schaatsenrijders en wel op 1 januari. Op 2 januari had nog een enkel bestuurslid gepoogd door het water te schaatsen, maar toen zat het hele seizoen 1972/73 voor de landijsbaan, wat het schaatsen betreft, er al weer op. Het terrein van de ijsclub werd vergroot door de aankoop van een strook grond van enige meters breed aan de achterzijde van de ijsbaan.

Naast twee fietstochten was er ook een wandeltocht georganiseerd en deze activiteiten waren een groot succes geweest.

Op 19 mei 1973 was er weer een schaatsfeest in Ter Aar. De schaatsprofs Ard Schenk, Kees Verkerk, Jan Bols, Eddy Verheyen en Jos Valentijn, aangevuld met de beste amateurschaatsers Piet Kleine, Jan Bazen enz., speelden in Langeraar een voet-

J. Hoogervorst slaat de eerste paal voor de kantine, februari 1975.

Th.A. Hijdra, voorzitter 1948-1978.

balwedstrijd tegen Altior. Voor de wedstrijd werd Jos Valentijn met zijn ouders in een open koets opgehaald en naar het voetbalveld gebracht. Ze werden voorafgegaan door de Langeraar muzikvereniging Arti et Religioni met het majorettenkorps. Ook werd een parachutelanding gemaakt. De schaatsidolen Ard en Keessie maakten in een open auto een rondtoer door Langeraar. Na de voetbalwedstrijd was er een dansavond voor gehuwde paren, waarbij de volledige schaatsploeg ook aanwezig was. Dit alles werd georganiseerd door de jeugdcommissie van Altior en de opbrengst kwam ten goede aan de jeugd van de vereniging.

Op de jaarvergadering van 1974 vroeg en kreeg voorzitter Hijdra mandaat voor een lening van fl. 70.000,- bij de Rabobank voor de nieuwbouw van de kantine. De bouw van de kantine werd gegund aan de laagste inschrijver: G. van Kints voor de somma van fl. 67.163,-. Diverse onderdelen van de bouw zoals heien, verwarming, elektriciteit, beglazing en schilderwerk zouden in eigen beheer geschieden.

Tijdens deze vergadering werd de heer Visser in het zonnetje gezet voor zijn

40-jarig jubileum als bestuurslid. De heer J. Hoogervorst (77), ook wel 'de schipper' genoemd, had in februari 1975 als oudste bestuurslid de eerste van 33 heipalen geslagen voor de nieuwe clubaccommodatie. De ledenvergadering van 12 december 1975 werd in de nieuwe kantine op de ijsbaan gehouden.

In 1976 kon men uit het financieel overzicht van 1975/76 destilleren dat de camping circa fl. 39.000,- aan inkomsten genereerde. De verlies- en winstrekening sloot af met een nadelig saldo van fl. 3.162,-. In juni was de club weer begonnen met de training. Er werd nu geschaatst op de Jaap Edenbaan in Amsterdam, de Uithof in Den Haag en de Ton Menkenbaan in Leiden.

Helaas moest de heer Hijdra om gezondheidsredenen afscheid nemen van de Ter Aarse IJclub. Bij zijn afscheid op 2 december 1978 werd nogmaals de fantastische inzet benadrukt die hij voor het verenigingsleven in Ter Aar en de IJclub in het bijzonder had gehad. Dertig jaar bestuurslid van de Ter Aarse IJclub, tien jaar voorzitter van het Schaatsdistrict Aar en Amstel, zeventien jaar bestuurslid van

Het voetbalteam met bekende schaatsers voor een benefietwedstrijd t.b.v. UNICEF tegen Altior in augustus 1986 met onder meer op de bovenste rij, vierde van links Evert van Benthem, zevende van links Leo Visser en achtste van links Rick van der Hoorn. Op de onderste rij, eerste van links Jos Niesten, vierde van links Hein Vergeer en vijfde van links Richard van Kempen.

het gewest Zuid-Holland en vijf jaar lid van de landelijke technische commissie van de KNSB. Op 21 december 1978 overleed de heer Hijdra. Hij was de man geweest die zeer voortvarend leiding gaf aan de verschillende besturen die de landijsbaan hadden gerealiseerd en de camping tot ontwikkeling brachten. Zijn inbreng in de Ter Aarse IJclub is van groot belang geweest.

In januari 1979 werden er schoolwedstrijden met als toegift ringrijden voor paren georganiseerd en op 16 januari een marathon waar Dries van Wijhe, beter bekend als Dolle Dries, eerste werd vóór Henk Portengen en Jan Kroon. Bij de Ter Aarse kampioenschappen gingen dat jaar bij de mannen vijftien deelnemers van start, waarvan zeven met de naam Van der Hoorn. In de maanden januari en februari werden er nog meer wedstrijden gereden. In de winter reden er drie bussen met totaal circa 180 kinderen iedere zaterdagmiddag naar de Menkenbaan in Leiden.

Jac. Visser, die 46 jaar bestuurslid was geweest, nam afscheid op de ledenvergadering van 28 november 1980 en werd benoemd tot erelid. De club- en Ter Aarse kampioenschappen werden verreden in januari 1980.

JAREN 80

Shorttrack schaatsen was toen bij het bestuur nog niet zo bekend. Dit kon opge maakt worden uit de woorden van secretaris L.H. Sassen in het jaarverslag: *Mijnheer de voorzitter, geachte vergadering ik denk dat de oren wel tueren van al die uitslagen, en u zachtjes gaat denken, stop nou maar eens, U heeft nog gelijk ook. Maar dan toch moet me nog één wedstrijd van het hart namelijk de 'shortcrack', ik moet eerlijk zijn, ik heb geen enkel idee van hoe dat gaat, misschien wel stom maar uit een programma van IHCL heb ik een einduitslag zien staan waar Arie Ravensbergen, onbekend voor mij, wel zo'n beetje de bolleboos is, maar Gijs Rijneveld 2de, Jaap Wolvers 3de, Cees Boer 4de en Jan van der Hoorn 8ste, alle van de Ter Aarse Trainingsgroep is toch wel het vermelden waard.*

Er werden door de club fietstochten georganiseerd op Tweede Paasdag 1980 met 950 deelnemers, op Tweede Pinksterdag met 1.000 deelnemers en een tweedaagse fietstocht naar Amersfoort. Ook werd er een ronde van de Haarlemmermeer verreden met 240 deelnemers. De nieuwe verlichting op de ijsbaan/camping werd in

gebruik genomen op 7 november 1980.

In 1981 kon er weer op de baan worden geschaatst en de nieuwe verlichting kon nu ook voor het eerst aan het publiek worden getoond. Op 20 december 1981 werd er een toertocht op de Langerse Plassen gehouden met 480 deelnemers. Op de baan werden koppelwedstrijden, schoolwedstrijden en marathons georganiseerd in december 1981 en januari 1982. Donderdag 14 januari 1982 was er een toertocht met 520 deelnemers, vrijdag waren er 400 deelnemers en op zaterdag 16 januari 1982 1.000 deelnemers. Ook werd in het jaarverslag melding gemaakt van vijftien fietsers die naar de Ardennen waren gegaan; het zou het begin zijn van de onvolprezen Spa Tour.

Op 29 oktober 1983 werd een receptie gehouden in het parochie huis van Langerse ter ere van het 75-jarig bestaan van de Ter Aarse IJclub. In 1985 en 1986 kon er weer geschaatst worden. Op 16 januari 1985 won Jan Kooiman de marathonwedstrijd over honderd ronden op de landijsbaan vóór Henk Portengen en Jan Kroon; Rick van der Hoorn werd zevende. De dames reden de wedstrijd over 35 ronden en hier ging Ineke Kooiman met de eerste prijs naar

huis; Lenie van der Hoorn werd vierde.

Op 17 februari 1986 won Jos Pronk een marathonwedstrijd over honderd ronden op de Ter Aarse landijsbaan. Jos Niesten werd tweede en Richard van Kempen derde. Rick van der Hoorn werd zevende en hiermee Zuid-Hollands kampioen. Bij de dames won Ingrid Pauw vóór Joke van der Voort en Lenie van der Hoorn. Op 23 februari 1986 werd de 100 kilometerwedstrijd op de Langerse Plassen gewonnen door Alex Jansen, Richard van Kempen eindigde als tweede en Gerrit Molenaar derde.

In augustus 1986, kwamen ter opluistering van de Langerse Oranje feesten een aantal bekende marathonschaatsers naar Ter Aar. Op 21 augustus voetbalden onder meer Evert van Benthem, Rick van der Hoorn, Emiel Hopman, Richard van Kempen, Jos Niesten, Frans Biemond, Jos Pronk aangevuld met de kerngroep leden Hein Vergeer en Leo Visser tegen een team van Altior. Het werd geen spannende wedstrijd. Altior won met 6-1. Tijdens de wedstrijd werd een verloting gehouden waarvan de gehele opbrengst van fl. 3.500,- ten goede kwam aan UNICEF. Er kwamen circa 1500 bezoekers op af.

Jubileumkalender verschenen bij het honderd-jarig bestaan van de Ter Aarse IJclub.

Bestuur van de Ter Aarse IJclub in 1993.
Boven v.l.n.r.: Piet van der Geest, Martien Hölscher, Jan van der Hoorn, Gerard van der Hoorn, Teun Hegeman, Wim Fransen, Leen Leliveld, Jan Bosland, Gerrit van der Hoorn, K. Vlasman.
Zittend v.l.n.r.: Margot in't Veld, Jan in't Veld, Henk Springintveld, Piet Keijzer en Toon van Kempen.

JAREN 90

In 1990 kon de club melden dat het trainingsveld was geëgaliseerd. Er was dat jaar geen natuurijs geweest, de clubkampioenschappen kwamen in het gedrang. Waar moesten ze gehouden worden? De Jaap Edenbaan werd gerenoveerd, dus geen ijs te huur aldaar. Piet Baars belde naar Heerenveen en op 15 maart konden daar in Thialf de Ter Aarse kampioenschappen verreden worden. Met honderd deelnemers, belangstellenden en 125 persoonlijke records!

Nog andere successen uit dit verslag:

Jolanda van der Hoorn en Jeroen Blom waren opgenomen in de baansselectie van Haarlem, Jolanda van der Hoorn behaalde een tweede plaats bij internationale wedstrijden in München, Leon van Harten werd tweede bij de Nederlandse kortebaankampioenschappen bij de Junioren B. Marja den Haan werd elfde bij de Nederlandse kampioenschappen kortebaan. Richard van Kempen en Lenie van der Hoorn werden wereldkampioen 100 kilometer.

In het jaarverslag van 1990/91 kon men lezen dat het controlegebouw werd uitgebreid en er een nieuwe tractor werd aangeschaft die multifunctioneel inzetbaar is

bij zowel maaien als vegen. Ook werden een videocamera en kopieerapparaat gekocht, alsmede nieuw meubilair in de kantine en een nieuwe versterker. Op de prachtige, zonnige zondag van 3 februari 1991 werd de baan geopend met direct de Ter Aarse kampioenschappen. Ook was er de primeur dat de wedstrijd vanuit een jurywagen werd geleid. Burgemeester Verhoef reikte de prijzen uit, waaronder de nieuwe door hem ter beschikking gestelde wisselbeker. Op 7 februari 1991 en de daaropvolgende dagen kon men meedoen met toertochten. Maar liefst 4.700 mensen hadden hieraan deelgenomen. Op 9 februari 1991 was er een marathon georganiseerd die gewonnen werd door Richard van Kempen vóór Jan Oliemans en Arnold Stam.

De eerste supersprintwedstrijd voor het gewestelijk kampioenschap werd door de IJclub Ter Aar georganiseerd op 10 februari 1991, er werd gereden over 2×100 meter en 2×300 meter. Bij de junioren won Leon van Harten, Jeroen Blom werd tweede en Herman Ammerlaan derde. Bij de senioren won Jan Nieuwenhuizen, tweede werd Arnold van der Poel en Erik de Vries werd derde. Voor zondag 17 februari stond er een

Het bestuur van de Ter Aarse IJclub in 1998.
Boven v.l.n.r.: Piet Hijdra, Toon van Kempen, Jan Bosland, Gerard van der Hoorn, Jan de Graaf, Wim Pijper, Piet van der Geest en Gerrit van der Hoorn.
Zittend v.l.n.r.: Margot Stam-in't Veld, Jan van der Hoorn, Henk Springintveld, Piet Keijzer en Wil Plaisant-van der Wal.

100 kilometerwedstrijd op het programma, te verrijden op de Poel. De wedstrijd werd echter verplaatst naar de ijsbaan, waar voor de heren over honderd ronden en voor de dames over veertig ronden zou worden geschaatst. Lenie van der Hoorn won bij de dames. Bij de heren werd Richard van Kempen eerste, Jan Kooiman tweede en Rick van der Hoorn derde. Richard van Kempen veroverde de wereldtitel over 100 kilometer in Finland, ook behaalde hij voor het eerst de Nederlandse titel op kunstijs. Er werd hem op 23 maart een receptie aangeboden. Hij won ook de KNSB-cup.

Burgemeester Verhoef nam op 27 maart 1993 afscheid en werd tot erelid van de ijsclub benoemd. Op 23 november dat jaar ging de baan al open, uitzonderlijk vroeg! De toer op de Langeraaarse Plassen ging op 21 februari 1994 van start en met succes; op de eerste dag waren er bijna 2.000 deelnemers. In totaal namen 4.300 mensen deel. Op 3 september kon gebruik worden gemaakt van een zandspringbak.

Seizoen 1995/96 was een goede ijswinter. Pogingen om te gaan skeeleren op de ijsbaan mislukten. Men hoopte dat met de opening van de skeelerbaan in Kudelstaart,

waarin de Ter Aarse IJclub een flink bedrag investeerde, hiervoor een alternatief gevonden was.

Richard van Kempen won de Alternatieve Elfstedentocht in Finland. Marja den Haan behaalde op het NK supersprint een vierde en een zevende plaats. Dennis Kalker werd veertiende bij de Junioren B NK supersprint in Groningen.

Ook konden er deze winter circa 15.000 deelnemers meedoen aan de Plassentochten, gedurende tweeëntwintig toerdagen. Na veertig jaar kon zelfs ook de Drie Provinciën Tocht weer worden verreden (9 februari 1996). De volgende dag kwam een einde aan de derde ijsperiode in deze winter, maar de winter sukkelde nog lang voort.

Met Kerst 1996 kon er weer op de baan worden geschaatst. De eerste toertocht van dat jaar vond plaats op 29 december 1996. Er kon dertien dagen worden getoerd.

De Gewestelijke Supersprintwedstrijden werden op 27 december 1996 verreden met 94 deelnemers. Dennis Kalker won met grote overmacht bij de Junioren B. Erik Valentijn werd derde bij de senioren.

Op 29 december 1996 werden de Ter Aarse kampioenschappen voor de zesde

Foto met Henk Angenent (winnaar vijftiende Elfstedentocht in 1997): Bovenste rij v.l.n.r.: Jessica van Dijk, Suzanne Bocxe, Daan Verleng, Leon van Harten, Marin de Groot, Rick Slof, Saskia Aalders, Dennis Kalker, Petra van Roon, Twan Duivenvoorden, Robert van Roon, Ruud van Dam, Dennis van der Hoorn, Ada Kalker. Voorste rij v.l.n.r.: Sandra Hoogeveen, Roel Rijdsdijk, Henk Angenent, Karina van der Burg, Marinka Kempenaar, Elles Bocxe en Jelske Besemer (Schaatskamp Assen, 1997).

maal op rij georganiseerd. Het is in de eenentwintigste eeuw met zijn schaarse winters bijna niet meer voor te stellen dat een dergelijke reeks van kampioenschappen heeft plaatsgevonden.

Dennis Kalker werd op 3 januari 1997 in Bergum Nederlands kampioen op natuurijs kortebaan bij de Junioren B. Op 5 en 6 januari 1997 werden er weer Drie Provinciën Tochten verreden. Op 8 januari kwamen er bij schoolwedstrijden 164 kinderen aan de start en op 15 januari kon op de Poel nog een verkorte Elfstedentocht voor kinderen worden verreden met een deelname van 260 kinderen. In het seizoen 1997/98 werden 270 abonnementen verkocht voor de zondagochtend in Haarlem. Er schaatsten honderd kinderen in Leiden, maar er was helaas geen natuurijs geweest.

Leen Leliveld overleed begin december 1997. In 1996 was hij nog gehuldigd omdat hij vijftig jaar bestuurslid was.

Op 23 februari 1997 lukte het de Schaats Trainings Groep (STG) Ter Aar eindelijk de felbegeerde Kees Jongert-bokaal naar Ter Aar mee te nemen. Deze bokaal kan gezien worden als het veredelde clubbaan kampioenschap van de Haarlemse Ijsbaan.

Bij de Kees Jongert-bokaal strijden twaalf schaatsclubs (die op de ijsbaan in Haarlem schaatsen) in alle categorieën van pupillen tot veteranen, op diverse afstanden tegen elkaar. Onder leiding van captain Piet van Roon, geassisteerd door Kees van der Hoorn en Erik Meeuwisse, bleef Ter Aar de andere elf deelnemende clubs voor. Negen keer was de STG Ter Aar tweede geworden en driemaal werd de derde prijs behaald. De prestigieuze bokaal dreigde een obsessie te worden voor de Ter Aarse schaatsers en schaatssters. Met één punt voorsprong op Haarlem (die tot dan toe alle twaalf voorafgaande edities had gewonnen) en Noordwijk werd de bokaal binnengehaald.

Het team bestond uit: Elles Bocxe, Peter van Dijk, Robert van Roon, Karina van der Burg, Suzanne Bocxe, Dennis Kalker, Erik Valentijn, Petra van Roon, Sandra van der Hoorn, Hein Jan Bocxe, Sandra Hoogeveen, Sjoerd Kooistra, Twan Duivenvoorden, Richard Pet en Rick van der Hoorn.

START SCHAATSKAMPEN

In het seizoen van 1997/98 vond Piet van Roon, jeugdtrainer, het tijd worden voor een eigen schaatskamp voor de jeugd van

Een gedeelte van het team dat in 1997 voor de eerste keer de Kees Jongertbokaal won. Boven v.l.n.r.: Suzanne Bocxe, Daan Verleng, Piet van Roon en Arnold van der Lee. Middelste rij v.l.n.r.: Hein Jan Bocxe, Eric Meeuwisse, Kees van der Hoorn, Rick van der Hoorn en Erik Valentijn. Voorste rij: Robert van Roon, Dennis Kalker en Karina van der Burg.

de STG. Hij gooide het balletje op tijdens een jeugddag in de zomer en het werd door vele vrijwilligers beantwoord met een 'ja'. Een leuk idee, dus er moest een plan worden gesmeed. Het plan was snel gemaakt: slapen in een scoutinggebouw, niet zo kwetsbaar en bovendien betaalbaar én er kon zelf worden gekookt. In de avonduren kon er een kampvuur worden gemaakt. Dit zou een sleutel tot succes moeten zijn. Er moest natuurlijk wel een kookstaf mee, want voor twintig kinderen eten klaar maken is ook niet een, twee, drie gefikst. Dat werd geregeld, trainers mee en spelbegeleiders. Het eerste kamp werd in Assen gehouden van 11 tot en met 14 oktober 1997. Twee keer per dag werd er geschaatst op de kunstijsbaan in Assen. Het was dus echt een trainingskamp. Het trainingskamp krijgt altijd een wisselend thema mee: een rode draad door de vier dagen waren vele spellen die ook bij de scouting gespeeld worden, denk aan het smokkelspel. De smokkelwaar kon overal worden verstopt en men moest er wel voor zorgen dat de 'douane' het niet kon vinden. Dit spel wordt nog steeds gespeeld door de kinderen zoals ook stratego en vlaggenroof. Ook de dropping ontbreekt

niet. Na een paar jaar in Assen vertoefd te hebben werden ook de ijsbanen in Deventer, Eindhoven, Breda, Alkmaar, Hoorn, en als klap op de vuurpijl in 2017 Heerenveen aangedaan. De grootte van de groepen varieert van twintig tot veertig kinderen in de leeftijd van 9 tot en met 17 jaar. Onderling helpen de kinderen elkaar. Het zijn altijd vier gezellige dagen waarbij ieder kind en leider(ster) moe en voldaan thuiskomt. Na twintig jaar nog steeds een succesnummer binnen de Ter Aarse IJssclub.

Erik Valentijn en Hein Jan Bocxe doken in 1998 op de Olympic Oval in Calgary onder de 40 seconden op de 500 meter. Op maar liefst zeven afstanden werden de clubrecords aan flarden gereden. Totaal kwam de secretaris na lang tellen dat jaar aan 41 clubrecords! Hij vroeg zich terecht af of de records aan de klapschaats te danken waren. Dennis Kalker werd uitgeroepen tot Sportman van het Jaar van de gemeente Ter Aar. In 1998 werd de Kees Jongertbokaal voor de tweede maal op rij gewonnen. In 1997 nipt, nu met ruime voorsprong.

In november 1998 was de baan tweeëneenhalve dag open geweest. Op 21 novem-

ber 1998 was er feest in het dorpshuis ter gelegenheid van het 90-jarig jubileum. Oud-clubcoryfee Kees Jan Kroon was speciaal overgekomen uit Noorwegen. Het seizoen 1999/2000 bracht een winter zonder ijs. Rick van der Hoorn werd achttiende bij de NK-marathon. Hein Jan Bocxe werd Nederlands kampioen bij de studenten. Twan van Duivenvoorden werd tweede.

EENENTWINTIGSTE EEUW

In 2001 kreeg het bestuur toestemming om 8.300 m² land aan te kopen. Het zal worden gebruikt als trainingsveld en een klein stukje ter verbetering van het aantal campingplaatsen. Rond half januari was de baan nog even open geweest. Karin Kalker werd tweede bij de gewestelijke kampioenschappen supersprint. Esther van der Salm werd tweede bij de 60 kilometer marathonwedstrijd op de Weissensee.

In het seizoen 2001/02 was de baan slechts anderhalve dag open. De club was druk bezig met de aanleg van het nieuwe trainingsveld. Men kreeg ook de beschikking over een kleedruimte en lichtmasten. De opening van het trainingsveld werd verricht door burgemeester Vroegindewij.

Vanaf het seizoen 2002/03 werd een nieuw trainingsveld in gebruik genomen en de baan was dat seizoen dertien dagen open. Er werd een geringe opkomst bij Gewestelijke Kampioenschappen Supersprint gemeld. In november werd het 40-jarig jubileum van Piet Keijzer en Gerrit van der Hoorn gevierd. Zij werden beiden benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Het jaarverslag over het seizoen 2003/04 vermeldde dat er 500 leden waren. Verder werd grotendeels gesproken over problemen op de camping. Er moest zelfs een ontslagprocedure worden gevolgd, waardoor de ijsclub een negatief resultaat boekte van € 27.000,-. Ook de leefbaarheid op de camping was onderwerp van gesprek.

In 2005 kwam er een nieuw campingreglement.

Het jaar 2007 was een moeilijk jaar voor de camping. Verder werd besloten het clubblad de *Schrijvende Schaatser* niet meer op papier te laten uitkomen.

NIEUWE EXPLOITANT CAMPING

De vergadering van 22 november 2007 stond in het teken van het aantrekken van een nieuwe exploitant voor de camping. Via

De camping op de landijsbaan in Papenveer werd vooral bezocht door inwoners uit Den Haag. 's Winters werd het veld onder water gezet en 'ijs- en wederdienende' geschaatst. In 2015 heeft Langstraet Recreatie het beheer van de ijsclub overgenomen en zijn alle stacaravens verwijderd en afgevoerd naar de sloop. Daarvoor in de plaats kwamen 57 nieuwe zespersoonschalets.

Henk Springintveld, voorzitter 1989-2013, ontvangt een koninklijke onderscheiding.

Gerard van der Hoorn was een contact tot stand gekomen met T&S Services, onderdeel van de T&S Group te Waalwijk. Deze groep houdt zich met circa achthonderd medewerkers bezig met de exploitatie van recreatieparken. Men wilde de exploitatie van de camping op lange termijn veiligstellen. Er werd een intentieverklaring getekend met daarin een waarborg voor het ijsgebeuren.

Ook werd er een nieuwe begroting gepresenteerd met een pacht van € 80.000,-. Het trainingsveld was gewaarborgd voor gebruik. Er was veel vertrouwen in de partner, waar de komende tien jaar mee samenwerkt zou worden.

In 2012 kwam er een behoorlijke verjonging van het bestuur, bestaande uit: Hein Jan Bocxe – voorzitter, Erik Valentijn – secretaris, Gerard van der Hoorn – penningmeester, Jos de Koning – vicevoorzitter, Sonja Groot, John van Lammeren, Hans Pietersen, Erik Vlasman en Marc van Vliet. Dat jaar was de baan tien dagen dagelijks open geweest en er werden drie toertochten georganiseerd. Er waren dat jaar circa 250 leden en daarnaast 200 STG-leden. Gerrit van der Hoorn en Piet Keijzer waren vijftig jaar bestuurslid en werden tijdens de receptie op 2 maart 2013 benoemd tot erelid. Gerrit (80 jaar) verliet het bestuur. Thomas van der Hoorn, Melissa Wijffe en Annouk van der Weijden kregen een envelop en bloemen voor hun sportieve prestaties het afgelopen jaar.

Henk Springintveld (69 jaar) en Toon

van Kempen (77 jaar) traden af. Toon van Kempen werd erelid. Henk Springintveld kreeg op 30 november 2013 de koninklijke onderscheiding Lid in de Orde van Oranje-Nassau uitgereikt door locoburgemeester Trudy Veninga. Hij was 24 jaar voorzitter en beheerde zes jaar het secretariaat. Bestuurslid Wim Pijper overleed 6 september 2013. Hij was 35 jaar bestuurslid.

AANSPREKENDE PRESTATIES

Op 9 februari 2014 was de kantine goed gevuld om op een groot scherm te kijken naar de 3 kilometer, verreden tijdens de Olympische Spelen van Sotsji, door het Nieuwveens clublid Annouk van der Weijden. Zij werd vijfde!

Op 19 april 2014 werd voor de eerste maal een gezamenlijke jaarvergadering gehouden van de Ter Aarse IJclub en de STG Ter Aar in Restaurant De Dyck te Woubrugge. Voorzitter van de STG Ter Aar was Wil Schildwacht en Gerard Borghols en Jos Speet waren respectievelijk secretaris en penningmeester. Ter uitbreiding van het terrein van de ijsclub, was het stuk land tussen de landijsbaan en de Schilkerweg aangekocht. Daar zal een parkeerterrein worden ingericht.

Met veel genoegen werd tijdens deze vergadering stilgestaan bij een aantal aansprekende prestaties van Annouk van der Weijden en Melissa Wijffe, die hopelijk ook de komende jaren nog veel van zich zullen laten horen. John van der Vlugt werd voor de vierde keer allround kampioen van Nederland voor veteranen (H55).

Het seizoen 2014/15 was een winter zonder natuurijs. De samenwerking tussen de Ter Aarse IJclub en de STG Ter Aar kreeg nog meer vorm door het gestructureerde karakter van het gezamenlijke overleg. De plannen om te komen tot één gezamenlijke ledenadministratie en de afspraak om in 2015 één gezamenlijke website in de lucht te hebben, waren vergesloven.

Bij de prijsuitreiking van sportorganisatie

2015 op 3 maart 2016 door de gemeente Nieuwkoop en gewonnen door de STG Ter Aar, kreeg het plan 2020 van de Ter Aarse IJclub extra aandacht, zoals in het juryrapport is te lezen:

Punt van aandacht is ook het toekomstplan van de Ter Aarse IJclub. In 2015 was men begonnen het plan 2020 op te stellen. Men wilde toegroeien naar een vier seizoenen vereniging. De eerste effecten waren de doorstroming, zomeractiviteiten en de organisatie. De samenwerking met De Rijnstreek (Leiden schaatsen), Groep 4-verenigingen (STG Ter Aar, N&V Leimuiden, VZOD en Blauwe Beugel) (Skeeleren en Haarlem) en de uniforme en eenduidige uitstraling zijn voorbeelden van de effecten. Het laatste kwam mede tot uiting in het opstellen van een jaarkalender met alle vergaderingen, activiteiten en terugkerende gebeurtenissen.

Op 22 januari 2017 was de ijsbaan weer open en werden er schaatsproeven voor het diplomaschaatsen georganiseerd voor de jongste jeugd. Dit was voor het laatst gebeurd op 23 januari 2013.

16 februari 2018 ging Annouk van der Weijden van start op de 5000 meter tijdens de Olympische Spelen in Pyeongchang. De Ter Aarse IJclub had zich op deze dag in Café In 't Leliveld in Nieuwveen verzameld waar veel leden en belangstellenden de wedstrijd volgden op een groot scherm. Lange tijd was er hoop op een medaille voor Annouk, tot de laatste rit. Alle aanwezigen zaten op het puntje van hun stoel en konden het niet geloven, maar moesten toch genoegen nemen met de vierde plaats. Ondanks deze meest vervelende plaats in de uitslag was het een fantastische en eervolle strijd.

3 maart 2018 is de baan nog open geweest voor de kortebaanwedstrijden voor de pupillen.

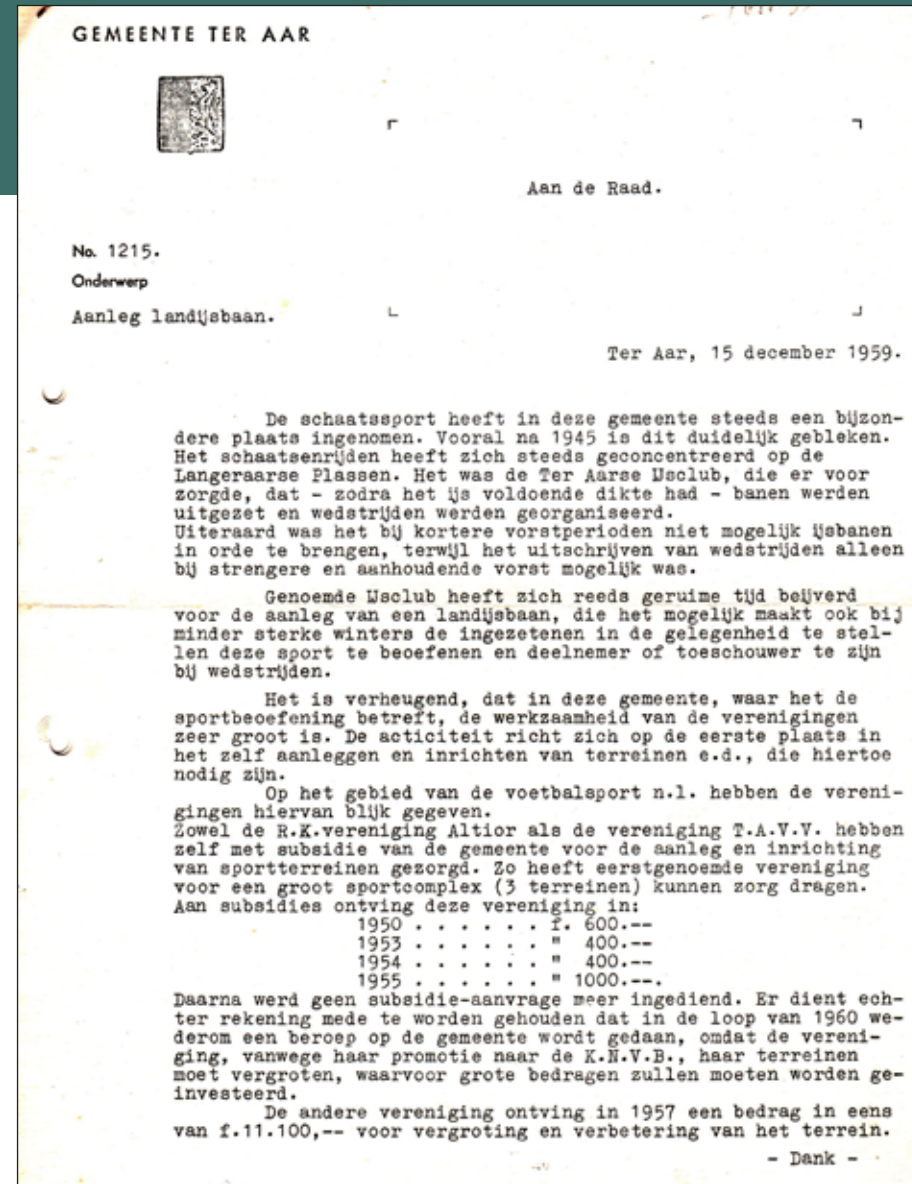
7 Aankoop en aanleg landijsbaan 1960-1961

De winters van de veertiger en vijftiger jaren gaven successen te zien van een groot aantal schaatsenrijders uit Ter Aar en omgeving. Dit stimuleerde vele plaatsgenoten en mensen uit de wijde omgeving voor de schaatsport te kiezen. Zo kwam eind vijftiger jaren de roep steeds nadrukkelijker naar voren om een plan te ontwikkelen voor een 'ondergelopen baan'. Een commissie werd aangesteld bestaande uit de heren Hijdra, Van de Acker (later vervangen door L. van Tol), Tensen en Visser om dit verder te onderzoeken en een plan op te stellen. Uiteindelijk werd in 1957 een plan voorgesteld om een zogenaamde landijsbaan te ontwikkelen in Papenveer. Hierbij werd vooral als argument gebruikt: veiligheid van het toestromend kijkerspubliek en snellere mogelijkheid om te kunnen schaatsen. Het aanleggen van de banen op de Langeraaarse Plassen 'De Poel', bleek toch te lang te duren en de banen waren helaas vaak onbetrouwbaar. De kosten werden geschat op fl. 40.000,-, inclusief een geluidsinstallatie, kleedkamer en kantine; jaarlijkse exploitatiekosten circa fl. 3.000,-. Het benodigde land moest een afmeting van ongeveer 85 x 400 meter hebben. Ook werd er nog even geopperd om het te combineren met een zwembad. Daar zag het bestuur van de ijsclub vanaf. Een zwembad behoorde immers niet tot de competentie van een ijsclub. Wel had men het plan opgevat een rolschaatsbaan aan te leggen, gezien de toenemende belangstelling hiervoor en de gunstige training hiervan voor de ijssport. Burgemeester Hogenboom, een groot liefhebber van schaatsen werd gepolst en zowel de gemeente als de vierhonderd leden stemden in met de plannen en ook met een

contributieverhoging om het een en ander mogelijk te maken. Daarnaast was huisarts Quartel bereid een depositogarantie af te geven voor de renteverplichtingen. Er werden aandelen uitgeven van fl. 100,00 per aandeel met 4,25% rente en renteloze aandelen van fl. 50,00 en fl. 25,00.

Vlak voor Kerst 1959 besloot de gemeenteraad van Ter Aar formeel in te stemmen met de aanleg van de landijsbaan en garandeerde de tijdige betaling van rente en aflossing van een geldlening van fl. 30.000,-. Ook had de Grontmij, die de baan zou aanleggen, een lening verstrekt van fl. 10.000,-. Er kon met een bank een geldlening worden afgesloten van fl. 30.000 à 4,5% rente. Uiteindelijk kwam de totale investering op fl. 101.538,-.

De grond werd aangekocht van de heren Cees Hoogervorst en Aart Röling voor een bedrag van fl. 18.000,-. Alle juridische aspecten werden opgelost, vergunningen bij gemeente en Gedeputeerde Staten aangevraagd en op 3 januari 1961 kon uiteindelijk het transport worden geformaliseerd. De heren Hoogervorst en Röling gaven aan dat er direct kon worden begonnen met de werkzaamheden. Ook was inmiddels besloten om de bouw van de kantine, kleedkamers en controlehokje in eigen beheer te gaan uitvoeren zodat er flink op de kosten kon worden bezuinigd. Het plan kon nu zo snel mogelijk worden gerealiseerd. In 1960 werd er volop gewerkt aan de Oostkanaalweg in de Schilkerpolder in Papenveer. Inmiddels had de Grontmij laten weten niet te kunnen beginnen aan het project omdat er onvoldoende werklozen waren om in te zetten. Als alternatief werd de firma van Ooijen uit

Bladzijde 1 van de gemeentenota, 15 december 1959.

Hoensbroek ingezet die samen met vrijwilligers, schaatscracks, waaronder de beide Elfstedentochtwinnaars Jan van der Hoorn, Joop Koeleman, Kees Jan Kroon en Willem Vermeulen, hun schouders eronder hebben gezet om de baan nu zo snel mogelijk te realiseren. Bulldozers en grijpkranen moesten circa 6.000 m³ grond verzetten. Maar ook met schoppen en rieden moest er gewerkt worden door de mannen die later 'hun baan' zouden gaan berijden. De baan moest, aldus Dirk Hijdra, voldoen aan de nationale en

internationale standaarden zodat er volgens de regels van de ISU wedstrijden konden worden gehouden.

Het devies van Hijdra: *Als je het doet moet je het meteen goed doen.*

En zoals in de *Leidsche Courant* was te lezen: *Succes verzekerd als Th. A. Hijdra er zijn schouders onder zet!* De baan had een totale oppervlakte van 23.000 m² en was omringd met een dijk met een kruinbreedte van 4,5 meter, die plaats bood aan 10.000 toeschouwers. Ook werd een reservoir aangelegd

tussen het Aarkanaal en de baan om snel water te kunnen laten instromen, zodat er een laag van 35 centimeter ontstond die snel kon opvriezen.

DE OPENING VAN DE TER AARSE LAND-IJSBAAN

Op vrijdag 27 januari 1961 was het zover. De Ter Aarse landijsbaan met een eerste rond-
je door burgemeester Hogenboom geopend,

Artikel uit Nieuwe
Leidsche Courant,
25 juli 1960.

TER AAR Waar blijft de landijsbaan?

Men zal zich kunnen herinneren, dat de gemeenteraad geruime tijd geleden gelden beschikbaar heeft gesteld voor de aanleg van een landijsbaan. Tot nog toe is men niet met de werkzaamheden begonnen en naar wij vernemen, moet over de uitvoering van dit plan nog verder worden gesproken. Gedeputeerde Staten, die de uitvoering van de verbetering van het sportveld van Altior hebben goedgekeurd, schijnen de landijsbaan nog even te willen overwegen.

Toen de plannen voor deze aanleg werden gemaakt, hadden we het genoeg nog twee leden van schaatskernploeg in onze gemeente te hebben, namelijk Kroon en Koeleman. Zij waren voor het uitschrijven van grote wedstrijden beslist „trekpleisters”. Deze twee zijn nu voor hun werk naar elders vertrokken en brengen alleen hun vrije dagen in onze gemeente door.

Er zijn echter nog genoeg andere goede redenen voor de aanleg van deze baan, dan behalve het houden van wedstrijden. Ook uit het oogpunt van de schaatssport en de training van jonge rijders is zo'n baan van betekenis.

De voorzitter van de Ter Aarse IJclub, de heer Hijdra, zal geen middel onbepoefd laten om dit plan te verwezenlijken en daarmede een kroon op zijn werk te zien. Al zal men vrijwel zeker op het slagen van dit werk kunnen rekenen, toch zal het nog wel even duren voor men er mee kan beginnen. Het geld vormt de belangrijkste hindernis.

Naar zendingsdag

De plaatselijke vereniging tot hulp aan de Gereformeerde Zendingsbond in de Hervormde Kerk houdt op 4 augustus een busreis naar de zendingsdag in Driebergen. De meeste deelnemers worden thuis opgehaald.

Het is jaren geleden, dat zoveel mensen uit onze plaats naar deze zendingsdag gingen.

schreef de krant. De opening was een week uitgesteld vanwege de invallende dooi, maar op deze vrijdag konden de festiviteiten dan toch plaatsvinden, hoewel op de foto in de krant de vlag halfstok hing. De eerste wedstrijd werd gereden om het Kampioenschap van Ter Aar. Door het vreselijk koude weer werd het een zware wedstrijd voor de 24 deelnemers. Als grote winnaar kwam hier Joop Koeleman als eerste op het podium met de 500 meter in 51,9, de 1.500 meter in 2.45,9 en de 3.000 meter in 6.06,2. Hij werd op de voet gevolgd door Willem Vermeulen en als derde eindigde Jo van der Hoorn. De krant schreef: *W. Vermeulen, bijzondere klasse. Maar hoe Koeleman heeft moeten rijden bewijst wel het puntenaantal, dat nog geen kwartpunt verschil gaf met de oude rijder W. Vermeulen. Vooral de rit op de 3.000 meter bracht nog weer eens tot uiting van welke bijzondere klasse hij nog is, ondanks zijn jaren. Met een verschil van 6,3 seconden won Vermeulen deze afstand in grote stijl. Ook de andere oude bekenden, de Van der Hoorns, bewezen nog altijd flink mee te tellen.*

Burgemeester Hogenboom was erg enthousiast bij de opening van de ijsbaan. Ook het gemeentebestuur was blij want Ter Aar is het aan zijn schaatsverleden verplicht een ijsbaan te bezitten. Hij bracht in herinnering dat Ter Aar na 1947 vele goede rijders naar voren heeft gebracht. Ook sprak de burgemeester over de grote ijver waarmee het bestuur, onder leiding van de heer Hijdra, heeft gewerkt om de ijsbaan tot stand te brengen.

Ter Aarse landijsbaan met eerste ronde door burgemeester Hogenboom geopend

„Ontaard” koud en guur, maar spannende strijd

170.633 p.; 3. Jan v. d. Hoorn Johz. 174.667 p.; 4. Jo v. d. Hoorn 176.750 p.; 5. Jan v. d. Hoorn Gz 179.050 p.; 6. Kees v. d. Hoorn Gz 179.500 p.; 7. Piet Keijzer 181.933 p.; 8. Arie v. d. Hoorn Gz 190.017 p.; 9. Cam v. d. Hoorn Thz 193.700; 10. Arie Reijneker 196.133 p.

Na afloop van de wedstrijd heeft voorz. Hijdra met een toepasselijk woord de prijzen uitgereikt. Joop Koeleman kreeg voorlopig voor een jaar de wisselbeker in bezit en een blijvend aandenken aan deze overwinning. Verder nog 2 medailles voor aankomst als eerste op 500 en 1500 meter. W. Vermeulen ontving drie medailles voor aankomst als eerste op de 3000 meter en tweede op de 500 en 1500 meter. Jan v. d. Hoorn kreeg ook drie medailles voor aankomst als tweede op de 3000 m.

Joop Koeleman kampioen

Gisteren was het de grote dag voor de Ter Aarse IJclub, want de landijsbaan werd officieel geopend en in gebruik gesteld. Juist een week geleden werd de voorgenomen opening verhinderd door de invallende dooi. Toen was men van plan de baan te openen met een wedstrijd om het kampioenschap van Ter Aar. Doch wat verleden week niet kon is nu wel mogelijk geweest. De nieuwe baan werd geopend met een wedstrijd van formaat. Er is fel gestreden om de eer der overwinning en zelfs de oude rijders, die Ter Aar een naam hebben bezorgd in de schaatssport, toonden vandaag dat zij het niet verleerd zijn.

Artikel uit Leidse Courant,
28 januari 1961.

8 Hamar: een belangrijke inspiratiebron voor de Ter Aarse IJsclub

IJsbaan van Hamar in Noorwegen waar diverse Ter Aarse schaatsenrijders in de vijftiger jaren van de vorige eeuw hebben getraind. Ze verbleven in de jeugdherberg die rechtsboven op de foto is te zien.

KEES VAN DER HOORN (1938)

Het is een groot genoegen om met Kees van der Hoorn over de schaatssport te praten. Hij is van groot belang om duidelijkheid te scheppen in al die families Van der Hoorn die al zoveel jaren Ter Aar op de schaatskaart hebben gezet. Hij is één van die vele goede schaatsers die de verschillende families Van der Hoorn hebben voortgebracht. Kees ging op jonge leeftijd samen met zijn broer Jan, de latere winnaar van de Elfstedentocht in 1956, in de winter elke zondag op de fiets naar Lisse waar ze met schaatser Wijnhout mee konden rijden naar de НОКУ-kunstijsbaan in Den Haag om daar te trainen. Bij terugkeer in Lisse werd er omgekleed en dan, dat moest in die tijd toch echt wel gebeuren op de zondag, gingen ze

op dringend advies van hun vader via een bezoek aan de kerk weer naar huis terug.

In november 1956 vertrokken Joop Koeleman en Cees Jan Kroon, beiden opgenomen in de kernploeg van de KNSB, naar Noorwegen. Kees van der Hoorn (18 jaar) en Piet Keijzer (19 jaar) gingen halverwege december ook naar Noorwegen om daar tot half januari in Hamar te trainen. Zij maakten deel uit van een groep van dertig jongens, die geselecteerd waren door de Nederlandse Vereniging ter Bevordering van het Hardrijden op de Schaats (NVBHS). In 1955 waren dat er nog zestig, maar door een tekort aan geldmiddelen konden er in 1956/57 slechts dertig jongens naar Hamar vertrekken. Naast hun eigen inbreng droegen de Ter Aarse IJsclub en het Meren-

district ook bij in de kosten. Kees en Piet werden gehuisvest in een jeugdherberg die direct aan de baan was gelegen. De reis naar Hamar ging per trein en nam twee dagen in beslag.

In de periode 1956-1962 waren er geen echte schaatswinters. In december 1961 werd de Jaap Edenbaan geopend en daar werd getraind door de Ter Aarders Ben Sassen, Hans Koeleman, Jan van der Hoorn en Kees van der Hoorn. Kees begon ook cursussen in trainingsonderricht te volgen en is heel wat zaterdagen richting Amersfoort afgereisd om daar de cursus te volgen. 26 december 1962 werd voor Kees een fatale dag. Hij botste – tijdens de natuurijsskiesje de Oldambtrit, die vanuit Scheemda werd verreden – in Groningen tegen een

toerrijder, met een schedelbasisfractuur als gevolg. Zes weken lang lag hij in Winschoten in het ziekenhuis. Hij kon dus ook de Elfstedentocht die op 18 januari 1963 werd verreden op zijn buik schrijven. Kees vindt het nog steeds ontzettend jammer dat het zo liep. Hij was 25 jaar en ervan overtuigd dat hij toen in de vorm van zijn leven verkeerde. Kees heeft zich daarna vol op het trainen geworpen en talloze leden van de Schaatstrainingsgroep Ter Aar leren schaatsen. Hij is veertig jaar officieel trainer geweest, maar eigenlijk wel 45 jaar. Vanaf het begin van de Schaatstrainingsgroep Ter Aar was hij voorzitter van deze afdeling van de Ter Aarse IJsclub. Voor al zijn werk is hij benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Kees van der Hoorn wint 100km-wedstrijd in 1956 op de Langerse Plassen.

Kees van der Hoorn.

De broers Kees en Jan van der Hoorn gaan de strijd aan tijdens de 100km-wedstrijd.

Na het gesprek verlaten we aan de achterzijde het huis en lopen, via de kwekerij en door de kas waar Kees jarenlang hard in heeft gewerkt, naar het einde van de akker die grenst aan de Langerse Plassen. Al uitkijkend over deze prachtige plassen, waar menigeen zo veel schaatsplezier heeft beleefd en waar de machtige lijnen van de kathedraal van het Rijnland het geheel nog meer cachet geven, kun je wel stellen dat Kees van der Hoorn's winters, als er ijs is, aan een heel grote en prachtige ijsbaan woont. Ondanks zijn hoge leeftijd is hij nog altijd actief in zijn tuin waar, naast de erwtenbonen, tomaten en wat dies meer zij, zelfs asperges worden geteeld. Daarnaast stond hij ook vaak voor de Ter Aarse IJscub in de winter op zondagmorgen rond zeven uur in de ochtend bij de poort van de Haarlemse IJsbahn om de entreekaarten te checken. Geen wonder dat hij werd uitgeroepen tot Sportvrijwilliger van het jaar 2016 in de gemeente Nieuwkoop.

PIET KEIJZER (1937)

Piet Keijzer, geboren aan de Langerseweg in Langerse, kon in de winter zo van huis uit op de Langerse Plassen stappen om te gaan schaatsen. Hij reed veel op een stuk vanaf (in de volksmond) de Kleine Brug naar de toen nog in gebruik zijnde sluis. Piet doet uit de doeken hoe de baan op de Langerse Plassen werd gelegd. Met een bijl werden er gaten in het ijs geslagen en in die gaten kwamen palen te staan die aan elkaar werden verbonden door houten planken op het ijs te leggen. De palen werden tenslotte door touwen met elkaar verbonden. Hij was al vroeg actief bij schoolwedstrijden en was een goede kortebaanjager, maar Piet kon ook de 25 kilometerwedstrijden goed aan. Door het gewest werd hij benaderd om samen met Kees van der Hoorn een paar weken te gaan trainen in Noorwegen. Dat gebeurde van half december 1956 tot half januari 1957. De kosten waren totaal fl. 525,00. De rijder, het gewest en de club namen ieder een derde van deze kosten voor hun rekening. Piet vertelt nog met veel enthousiasme over de tijd in Noorwegen. De baan in Hamar was op het voetbalveld van Hamar. Het waren niet de eerste de besten die daar trainden. Bekende schaatsnamen als Henk van der Grift, Leen Pfrommer, Arie Zee, Chris Meeuwisse maakten ook gebruik van deze extra trainingsmogelijkheid. Na het verblijf in Noorwegen heeft Piet nog veel koppelwedstrijden gereden met Kees van der Hoorn. In 1957 moest hij het leger in, maar door onmisbaarheid op het bedrijf van zijn vader ging dat niet door. De aandacht voor het schaatsen verslapte, maar hij ging zich toeleggen op het geven van training. Hij haalde zijn diploma voor oefenmeester. Hij gaf droogtraining, eerst in de Groenteveiling van Papenveer en later in de gymzaal van de R.K. Lagere School Jean Baptist de la Salle in Langerse. In 1972 stopte hij met training geven. Hij was ook een van de grondleggers van de STG en begin zestiger jaren trad Piet,

v.l.n.r.: Kees van der Hoorn, Piet Keijzer, Joop Koeleman en Kees Jan Kroon.

op verzoek van voorzitter Hijdra, toe tot het bestuur van de IJscub Ter Aar om daar de belangen van de STG te behartigen. Bij het jeugdschaatsen in Leiden was Piet ook vaak te vinden, maar dan als de man die de bardiensten voor zijn rekening nam.

Piet heeft veel tijd in de club gestoken en samen met Wim Pijper tot 2002 veel werk op de camping verricht. De camping trok op het einde van haar bestaan niet meer het gewenste publiek zoals Piet dat in de beginjaren meemaakte. Hij juichte dan ook de ontwikkeling met de plaatsing van de chalets van harte toe. Daarna besteedde hij ook veel tijd aan de aankoop en aanleg van het trainingsveld naast de ijsbaan. Dat deed hij samen met Gerrit van der Hoorn, ook een van die belangrijke steunpilaren in de iJscub en altijd bereid allerlei werkzaamheden te verrichten. Gerrit van der Hoorn en Piet Keijzer werden, vanwege hun vele verdiensten voor de iJscub, op 23 november 2002 benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Piet Keijzer en Gerrit van der Hoorn met hun koninklijke onderscheidingen.

9 De Schaatstrainingsgroep

De Ter Aarse IJclub begon langzaam maar zeker in de ban van het wedstrijddrijden te komen en nam afscheid van de ringrijderij, zwieren en alle andere ijspret. In 1959 werd voor de droogtraining de heer Gans uit Nieuwveen aangetrokken. Op de ledenvergadering van december 1959 brak voorzitter Hijdra een lans voor de droogtraining, in het bijzonder als opkweekvijver voor jonge rijders.

In de jaren vijftig ging er vanaf half oktober een groepje van zes tot acht man op de fiets naar Aalsmeer om daar te gaan trainen voor het schaatsen. Dat gebeurde onder leiding van Ben van den Vinden uit Amsterdam. De training werd gehouden in een gymzaal aan de Rozenstraat achter de CAV (toenmalige bloemenveiling, nu Studio Aalsmeer). Kunstijsbanen waren er nog niet, dus men trainde in de gymzaal tot er natuurijs was. Als het niet of onvoldoende vroom trainde men tot half februari binnen. Of de trainer een vergoeding kreeg weten we niet, maar wel werd regelmatig een bosje bloemen meegenomen. In Den Haag was een ijshockeybaan en daar kon op zondagmorgen worden geschaatst. Maar hoe daar

te komen? Soms kon er een auto worden geregeld. Soms werd er ook gefietst naar Den Haag (vertrek vijf uur 's morgens!). Ook kon er met schaatsliefhebbers uit Lisse worden meegereden, maar dan moest men eerst op de fiets naar Lisse.

In 1961 werd in Amsterdam de eerste 400 meterbaan geopend. Er werd een busje in Nieuwveen gehuurd en zo toog men naar Amsterdam. Later had Jan van der Hoorn een bus om zijn bloemen te vervoeren en was het een kwestie van de bloemenkist achterin zetten en met z'n allen in de bus. In Amsterdam was een trainingsavond om te schaatsen en verder gingen ze vaak op zondagmorgen tussen het publiek schaatsen. Ook werden er wedstrijden over 500, 1.000 en 1.500 meter verreden.

START SCHAATSTRAININGSGROEP (STG TER AAR)

Op 1 november 1963 werd de Schaatstrainingsgroep Ter Aar opgericht door Hans Koeleman, Ben Sassen, Piet Keijzer en Kees van der Hoorn. Eerst met een wisselende trainer maar al gauw ging Piet Keijzer zijn Trainer A-diploma halen en kreeg Ter Aar zijn eerste eigen en vaste trainer. Een paar jaar later ging Kees van der Hoorn naar Amersfoort om zijn diploma te halen en begon hij zijn lange trainerscarrière.

Ter Aar begon bekendheid te krijgen met de trainingsgroep. Ook uit omliggende gemeenten kwamen er liefhebbers die zich bij de club aansloten. Er moesten ook trainers komen. Uit de eigen groep gingen Hen van der Hoorn, Ton van Velzen, Ben Hoek en Gijs Rijnveld voor de Trainer A-opleiding. De jeugd ging op zaterdagmiddag naar Utrecht om te schaatsen en kinderen uit Nieuwkoop/Noorden sloten zich aan. Zo is NINO, de schaatsvereniging

De jongste jeugd staat klaar voor de training.

uit Nieuwkoop, naar het voorbeeld van de STG ontstaan. In de beginjaren bestond het bestuur uit Hans Koeleman en Ben Sassen, later kwam Kees van der Hoorn erbij. Vanaf begin jaren 70 werden de bestuursstaken formeler verdeeld. Kees van der Hoorn stopte 28 maart 1989 als voorzitter. Gerard van der Hoorn volgde hem op en vervulde de voorzittersfunctie tot april 2000. Daarna volgde Wil Schildwacht-van Tol hem op. Naast de drie genoemde bestuursleden komen we in de volgende jaren nog vele namen tegen, waaronder twee Jannen van der Hoorn, Wil Boland, Henk Bakker, Stieneke Oosterhof, Ad Keijzer, Ellen van der Hoorn, Ger Jan van Dam, Hennie de Oude en Hein Jan Bocxe.

In 1970 besloot het dagelijks bestuur dat alle leden van de droogtrainingsgroep lid moesten zijn van de Ter Aarse IJclub.

In 1974 telde de STG circa zestig leden en werd er getraind onder leiding van Ben Hoek, Ton van Velzen en Hen van der Hoorn op dinsdag- en donderdagavond.

In juli werd de zondagmorgentraining in de duinen van Noordwijk eraan toegevoegd. In de begintijd werd er op het middenterrein van de ijsbaan getraind. Hierdoor waren er regelmatig problemen met de campingbewoners. In oktober ging de training gewoon door, maar dan in de gymzaal van de lagere school in Langeraar. Later kregen ze de beschikking over de dijk aan de achterzijde van de ijsbaan. Een aantal jaren later kon de Ter Aarse IJclub grond huren van C. Hoogervorst, die ze inrichtten als een super-de-luxe trainingsveld. Men kreeg ook de beschikking over een kleedruimte en lichtmasten.

TRAINING IN HAARLEM

In oktober 1977 ging de ijsbaan in Haarlem open. Het was een ijsbaan met een matige uitstraling, maar het ijs bleek perfect. Twee jaar later waren er echter ernstige problemen omdat de baan begon te verzakken. Uiteindelijk moest de baan worden gesloten.

Het nieuwe trainingsveld met de zandbak.

Training pupillen op de on Menken IJsbaan in Leiden, januari 2018.

Na een door de Stichting Kunstijsbaan Kennemerland jarenlang gevoerde arbitrageprocedure werd aan de stichting een aanzienlijke schadevergoeding toegekend die perspectief bood voor de aanleg van een nieuwe baan. Met steun van de gemeente Haarlem en de provincie kon de baan in 1983 worden heropend.

Tijdens een trainersoverleg op 14 april 1984 stelde Ton van Velzen voor om in Haarlem de ijsbaan te huren op zondagmorgen. In overleg met het gewestelijk bestuur kwam dat ook daadwerkelijk tot

stand. Een uitstekend moment, want er was extra geld nodig om de ijsbaan in Haarlem in de lucht te houden. Het was een fantastisch initiatief ondersteund door de Ter Aarse IJsclub, waar heel veel schaatsers, zowel recreant als wedstrijddrijder, hun rondjes konden rijden. Ook was het een uniek gebeuren, want er was in Haarlem en ook op andere banen geen enkele andere vereniging, behalve de thuisclubs, die dit 'recht' hadden. Uiteraard ging dat allemaal niet vanzelf; al snel waren er clubs die in het succes van de STG mee wilden delen. Ze eisten een aantal zondagen op. Later werd er met een aantal clubs geregeld dat zij met de STG mee konden schaatsen. In 1992 startte het overleg met de gemeente Haarlem om te komen tot vervanging van de houten opstallen door nieuwbouw. De bouw ving aan in mei 1998 en in 1999 werd de nieuwbouw opgeleverd.

SAMENWERKING STG EN TER AARSE IJS-CLUB

In 1978 traden er problemen op in de communicatie met de Ter Aarse IJsclub. Er werd toen een werkgroep ingesteld die ging kijken of het mogelijk was om een 'eigen'

Training senioren op de IJsbaan Haarlem, januari 2018.

vereniging op te richten. In overleg met Han Ruijgrok, toentertijd lid van het ijsclubbestuur, werd besloten dat niet te doen. De STG werd formeel een commissie van de Ter Aarse IJsclub. Henk Springintveld trad rond die tijd namens de STG toe tot de Ter Aarse IJsclub. Zijn komst leidde ertoe dat de communicatie tussen STG en de IJsclub sterk verbeterde. De STG-activiteiten werden toen opgenomen in het huishoudelijk reglement van de Ter Aarse IJsclub.

Vanaf 3 september 1994 kwam er een mooie zandspringbak. De opening werd verricht door de toenmalige burgemeester van Ter Aar, mevrouw Vroegindewij. Vanaf seizoen 2002/03 kwam er een nieuw trainingsveld.

Op 1 november 2013 bestond de STG Ter Aar 50 jaar.

Wil Schildwacht-van Tol, in 2000 als voorzitter aangetreden, was 36 jaar actief in het bestuur van de STG Ter Aar toen zij haar voorzittersfunctie per 18 april 2015 neerlegde. Erik Valentijn volgde haar op.

In 2016 werd de STG Ter Aar winnaar in de categorie sportorganisaties van de gemeente Nieuwkoop. Op 3 maart 2016 werd deze prijs in het Theater Kaleidoscoop in

Nieuwkoop uitgereikt. Uit het juryrapport:

De jury heeft gekozen voor deze organisatie om reden van hun brede scala aan activiteiten. Naast de activiteiten binnen de vereniging wordt ook buiten de verenigingsgrenzen gekeken en zetten zij zich actief in buiten de club. Ondersteund door een groot aantal sporters maar ook vrijwilligers heeft deze organisatie een belangrijke positie ingenomen in de regio. Tevens een vereniging die veel doet voor haar eigen leden en jaarlijks zorgt voor meerdere voordrachten bij de sportverkiezing in Nieuwkoop. De winnaar in de categorie sportorganisatie voor de Sportverkiezing Nieuwkoop 2015 is: STG Ter Aar.

In 1988 telde de STG Ter Aar circa 250 leden en in 2017 waren dit er 310.

Het aantal deelnemers op de zondagmorgen loopt langzaam maar zeker terug. In het seizoen 2013/14 waren er 244 liefhebbers, in het seizoen 2016/17 waren dit er 208. Misschien kan een langdurige periode van natuurijs deze ontwikkeling omkeren.

Nog steeds wordt er op dinsdag- en donderdagavond droogtraining georganiseerd en in de zomer wordt er hard gewerkt om 's winters in goede conditie op de ijsbaan te verschijnen.

Het leren gaat gepaard met vallen en opstaan.

10 Prominente vrouwelijke pioniers van de Ter Aarse IJclub

Opvallend is dat de ijclub van Ter Aar door de jaren heen een aantal prominente schaatssters in hun midden heeft gehad, die als voorlopers gelden voor de emancipatie en acceptatie van vrouwen op topschaats-niveau.

Vaak tegen de toen gangbare gewoonten in wisten zij zich te profileren tussen de sterke mannen. De maatschappij moest er, zeker in de jaren veertig en vijftig, erg aan wennen dat vrouwen meer konden dan alleen de zorg voor kinderen, huishouding en vaak ook nog het meewerken in het ouderlijk bedrijf.

In de negentiende eeuw waren er drie typen schaatsen in gebruik: de Hollandse kruischaats, de Zuid-Hollandse baanschaats en de Friese schaats. De beide Hollandse schaatstypen werden vooral gebruikt om te zwieren. De Friese schaats was gericht

op het maken van snelheid. Deze Friese schaats (doorloper) drong rond de Tweede Wereldoorlog door tot ver buiten Friesland en werd vooral ook in onze omgeving populair. Vanaf februari 1954 werden de eerste stalen hoge noren in Nederland geïntroduceerd. De houten doorlopers kregen een steeds ouderwets imago en werden snel verdrongen door deze stalen noren. De revolutie van de klapschaats begon in het seizoen 1994/95 met een experiment in het gewest Zuid-Holland bij de juniorensselecties. Bij deze ontwikkeling heeft clublid Jos de Koning een prominente rol vervuld.

Ook vrouwen begonnen steeds meer over te stappen van het zwieren naar het hardrijden. Vooral in de veertiger jaren, met regelmatig strenge winters, konden we zien dat ook vrouwen zich begonnen te manifesteren bij grotere schaatswedstrijden. Eerst mochten ze alleen maar meedoen met kortebaanswedstrijden. Lange afstandstochten waren niet voor vrouwen weggelegd. Toch waren er een paar dames die als voorlopers van de acceptatie konden worden beschouwd: Sjoerdje Faber en Wobke Kooistra uit Friesland beten de spits af met hun deelname aan langeafstandswedstrijden, zoals de Ronde van Loosdrecht of de Elfmerentocht. Maar ook in Ter Aar was er een vrouw die successen boekte in het prille begin van de langeafstandswedstrijden.

DEBORA VAN DER HOORN (1927)

Debora van der Hoorn, ook wel Bora genoemd, won wedstrijd na wedstrijd in het westen van het land. Bora, middelste dochter van Johan van der Hoorn, een enthousiast

siast schaatsliefhebber, ging al vanaf jonge leeftijd mee met haar oudere broers Jan en Wim om te schaatsen op de Langeraaarse Plassen. Al snel bleek ze onverslaanbaar bij de schaatswedstrijden en wist ze haar mannetje te staan. Zo won ze eens een wedstrijd over 10 kilometer in Langeraar in een tijd van 27 minuten en 50 seconden. Voordat ze op zondag aan een wedstrijd mocht meedoen, moest eerst de H. Mis worden bijgewoond. In Aalsmeer wist Bora zelfs de Friese dames met grote voorsprong te verslaan. Haar mooiste overwinning was in de eerste Ronde van Loosdrecht, een 120 kilometer lange wedstrijd, die op 1 februari 1947 werd gehouden. Voor het eerst werd deze wedstrijd ook opengesteld voor vrouwen. De wedstrijdsport was vooral een mannenaangelegenheid. Er waren slechts een paar auto's in het dorp Langeraar, maar gelukkig bleef er een plekje over in de auto en kon Bora mee naar Loosdrecht. In korte rok met daaronder wollen kousen versloeg ze in de eindsprint

Sjoerdje Faber en kwam precies drie kwartier na de winnaar bij de mannen, haar neef Hein Vermeulen, over de streep. Pas later breide Bora zelf een zwart wollen schaatspak waardoor het gemakkelijker werd om te schaatsen. In een interview na de wedstrijd zei Bora: *Ik had nog geen lange broek of zo. Ik had me ook niet echt op de wedstrijd voorbereid. We woonden aan de Langeraaarse Plassen en schaatsten als het kon. Dat zat er bij ons in de familie echt in. Mijn vader kon goed rijden en dat gold ook voor mijn broers.* Na dit succes wilde ze ook graag de Elfstedentocht meemaken die voor zaterdag 8 februari 1947 werd afgekondigd. In de auto van de voorzitter van de Ter Aarse IJclub, met onder meer haar broer Jan W. van der Hoorn, was echter geen plaats meer en ze moest dus thuisblijven. Er kwam op het laatste moment uitkomst doordat een groot schaatssportliefhebber, de heer Tensen van Machinefabriek Tensen, aanbod om haar samen met haar andere broer Wim, naar Leeuwarden te brengen.

V.l.n.r.: Debora van der Hoorn, Wobke Kooistra en Sjoerdje Faber na een wedstrijd in 1947.

Zus Debora en broer Jan W. van der Hoorn in 1947.

Het werd een barre tocht en in de kop van Noord-Holland sneeuwden ze zelfs in. Vijf minuten voordat de inschrijving 's morgens om vijf uur sloot, kwamen ze in Leeuwarden aan en konden ze, zonder enige nachtrust, toch van start gaan. Het werd een ongekend zware tocht, heel slecht ijs met veel zand en stuifsnieuw. Door het vele zand en slechte ijs werden haar schaatsen (houten noren) halverwege de wedstrijd verschrikkelijk bot. Ze draaide de ijzers om en bond ze weer onder, zodat ze weer scherpe snijkanten had. Door de barre omstandigheden kwamen er slechts 270 van de 1791 deelnemers binnen de tijdslimiet aan. Van de vijfendertig vrouwen die gestart waren, haalden er slechts drie de finish (binnen de tijdslimiet) en Bora was een van hen. Haar broer Wim moest afhaken door bevroren ogen en broer Jan werd later uitgeroepen tot winnaar van de negende Elfstedentocht in 1947. In de zomermaanden hield ze haar goede conditie bij door te handballen, hard mee te werken in het tuindersbedrijf van haar vader, veel te fietsen en ging ze met de mannen mee naar de schaatstraining in Aalsmeer. Door haar vele successen bij de korte- en langebaanwedstrijden werd ze ook uitgenodigd voor deelname aan een van de eerste kernploegen. Dit kon echter de instemming van haar vader niet krijgen en kon dus helaas niet doorgaan. Hierna heeft Debora niet

meer zoveel gereden. In 1952 trouwde ze met André Winter en kreeg kinderen. Het wedstrijdschaatsen was daardoor over. Haar man was geen groot schaatser wat haar vader in eerste instantie erg jammer vond.

Dat ze een pionier was zo vlak na de Tweede Wereldoorlog heeft ze zich wel degelijk beseft: 'Damesschaatsen was er amper in die tijd. Ik reed altijd met de jongens mee.' Vooral de jongens uit Ter Aar deden het in die tijd bijzonder goed; haar broers Jan en Wim en ook haar neven, de broers Hein en Willem Vermeulen, waren prominent in de top van de verschillende wedstrijden aanwezig.

WIL BURGMEIJER (1947)

Wil Burgmeijer, ook wel Willy genoemd, uit Nieuwveen en lid van de Ter Aarse IJclub was in de zestiger jaren aan een succesvolle schaatscarrière bezig. Zodanig succesvol dat de Ter Aarse IJclub onder leiding van hun voorzitter Dirk Hijdra een crowdfunding was gestart om Willy naar een hoger niveau te brengen.

Zij was de eerste Nederlandse kampioene bij de Junioren B. Tussen 1964 en 1972 was zij lid van de kernploeg van de KNSB en vertegenwoordigde zij Nederland tijdens diverse wereldkampioenschappen schaatsen allround vrouwen, de Olympische Winterspelen van 1968 en het Europees kampioenschap schaatsen vrouwen in 1972.

Het was in de jaren zestig zeker geen regel dat vrouwen naar het WK schaatsen werden uitgezonden. Toch maakte Wil Burgmeijer in februari 1966 voor het eerst deel uit van de Nederlandse damesschaatsploeg en nam ze deel aan de wereldkampioenschappen in Trondheim (Noorwegen). Zij werd uiteindelijk veertiende en Stien Kaiser werd derde. In 1967 werd het eerste Vrouwen WK ooit in Nederland verreden en ook hier nam Wil aan deel, ze verbeterde haar positie en werd tiende op de ranglijst. Stien Kaiser werd de wereldkampioene.

Direct na het kampioenschap was er toch

Willy Burgmeijer in actie in 1967.

Goud voor Willy Burgmeijer, zilver voor Stien Baas-Keizer en brons voor Rieneke Demming op 20 november 1971 in Deventer.

weer een ouderwetse teleurstelling voor de dames. De KNSB besloot niet in te gaan op een uitnodiging van de Russen aan de dames om een invitatiwedstrijd in Moskou te rijden, zelfs niet als de Russen alle kosten wilden betalen. Uiteindelijk, als doekje voor het bloeden, mochten Stien Kaiser, Carry Geijssen, Ans Schut en Wil Burgmeijer mee met de mannenploeg met onder meer Ard Schenk en Kees Verkerk, naar de recordwedstrijden op de nieuwe ijsbaan in het Duitse Inzell.

De emancipatie van de Nederlandse schaatsdames moest in 1968 in Grenoble (Frankrijk) een Olympische bekroning krijgen. Uiteindelijk behaalde Wil op de 500 meter met een tijd van 47,8 de zestiende plaats, 0,2 seconden achter Stien Kaiser. Op de 3.000 meter werd Wil vijfde met een tijd van 5.05. Het goud werd behaald door Ans Schut met een tijd van 4.56,2. In totaal nam Wil vijf maal deel aan de Wereldkampioenschappen Schaatsen Allround. In 1966 werd zij veertiende, in 1967 tiende, in 1968 elfde, in 1969 zesde en in 1972 dertiende. In 1972 nam ze als Wil Schenk-Burgmeijer éénmaal deel aan de Europese kampioenschappen Schaatsen Allround, waar zij dertiende werd. Negen maal ging Wil van start op het NK-allround. De resultaten waren als volgt: achtste

in 1964, vierde in 1965, zevende in 1966, vierde in 1967 en 1968, vijfde in 1969, achtste in 1970, elfde in 1971 en vierde in 1972.

LENIE VAN DER HOORN-LANGELAAN (1948)

Lenie Langelaan was een boerendochter die in Pijnacker als oudste opgroeide met zes broers en zes zussen. Door hard meewerken op het gemengde boerenbedrijf moest ze haar conditie opbouwen en op peil zien te houden. Zoals haar vader haar voorhield bij het tomatenplukken, vroeg in de ochtend: 'Verdeel je krachten zodanig dat je van het begin tot het eind even sterk bent.' Tijdens haar schooltijd werd haar duidelijk gemaakt dat leren en presteren niet nodig was voor de rol als huismoeder. Maar dat was tegen dovemansoren gezegd. Sporten zoals hardlopen, fietsen en schaatsen was, naast het werk op de boerderij, haar lust en haar leven. Ze kwam in Delft in contact met de tien jaar oudere Stien Kaiser, prominent schaatskampioene op landelijk, Europees en wereldniveau, die haar vroeg een van haar trainingsmaatjes te worden. Daar waar mogelijk schreef ze zich in voor schaatswedstrijden en schaatstochten. Zo kwam ze op 8 januari 1970 voor het eerst naar Lange-raar, of zoals zij het noemt: het Mekka van de schaatssport. Op de Langeraar Plassen was een wedstrijd van 100 kilometer uitgeschreven. Om zeven uur was ze met de eerste bus uit Pijnacker vertrokken en kon bij de start vanaf het parochiehuis in Lange-raar net op tijd aansluiten en reed de rit uit. Bij de prijsuitreiking was ook een bijzondere deelnemer namelijk Joop Zoetemelk, winnaar van de Tour de France in 1980.

In 1972 kwam ze voorgoed naar Ter Aar door haar huwelijk met Jan van der Hoorn en ging ze voortaan verder als Lenie van der Hoorn-Langelaan. Schaatsen op natuurijs werd haar passie, mede aangemoedigd door haar man. Echter, nadat Lenie in 1973 was bevallen van een zoon kwam dat anders te liggen: *Want als je kinderen krijgt, stop je met schaatsen werd toentertijd gezegd.*

Lenie van der Hoorn bij aankomst van de Veluwe-meertocht in 1987.

11 Uitzonderlijke schaats(st)ers van de Ter Aarse IJclub en hun prestaties

De Ter Aarse IJclub heeft vele rijders en rijdsters gehad die bij de club opvielen door zeer goede prestaties. Sommigen gingen verder en behaalden regionale en landelijke successen. Er zijn er zelfs die op Europees, Wereld en Olympisch niveau hebben gestreden. Al weten we drommels goed dat we niet compleet zijn, we brengen toch een aantal van deze rijders en rijdsters nog eens voor het voetlicht.

HEIN VERMEULEN (1922-1987)

Hein Vermeulen won op 1 februari 1947 de 1ste Ronde van Loosdrecht over 120 kilometer. Op 30 december 1950 werd hij derde in de 2de Ronde van Loosdrecht over 120 kilometer.

Hein werd zevende in de geruchtmakende Elfstedentocht van 1947 op 28 minuten van de man die als eerste over de finish kwam (Joop Bosman) maar ook Hein werd niet in de officiële uitslag opgenomen. Hein, broer van Willem Vermeulen, heeft vanaf 1946/47 heel veel koppelwedstrijden met groot succes gereden. Hein emigreerde in 1952 met zijn vrouw Jo Visser naar Californië. Hij was aan de slag gegaan als boerenknecht en na twee jaar hovenier geworden. Hij werkte onder andere in de tuin van de kunstschaatslegende Sonja Henie, haar tuin had een oppervlakte van vier voetbalvelden. Met zijn inzet en prima kwaliteit werk bouwde hij een goede naam op en werkte zo verder aan zijn toekomst, samen met zijn vrouw en hun zeven kinderen.

JO VAN DER HOORN (1923)

Jo van der Hoorn was de eerste langebaanschaatser van Ter Aar. Kwam sterk naar voren bij provinciale kampioenschappen

in 1947: hij werd tweede bij de kampioenschappen van Noord-Holland en kampioen van Overijssel. Bij NK-allround 1951, verreden op 12 en 30 december 1950 in Zutphen, werd hij vijftiende. Kees Broekman werd hier eerste. De tijden van Jo gereden in Zutphen: 500 meter in 50,9 (achtste), de 1500 meter in 2.43,3 (achtste) en de 5000 meter in 11.01.4 (drieëntwintigste).

WILLEM VERMEULEN (1923-1998)

In het jubileumboekje *STG Ter Aar 1963-1988* keek Willem Vermeulen nog eens terug op de winter 1946/47: *In de winter 1946/47 waren er een paar jongens begonnen met schaatsen. De sneeuw was rijklijk gevallen, zo'n 60 tot 100 cm hoog, De Poel was onberijdbaar en de sloten en kanalen idem dito. De ijsclub was toen niet bij machte om een baan te maken, dus we staken de handen uit de mouwen en hadden zelf één, ja zelfs twee banen op de Poel gemaakt. Eén voor het rondrijden en één voor het hardrijden. We hadden geen sneeuwschuiver tot onze beschikking maar wel handen, bezems en schoppen. Zo konden we toch schaatsen, vier weken lang. Zowel 's morgens als 's middags waren we aan het trainen.*

Inmiddels was het 1 februari geworden en de Ronde van Loosdrecht werd aangekondigd in de krant, een wedstrijd over 120 kilometer. Broer Hein Vermeulen zei: 'Daar gaan we naartoe.' Jan W. van der Hoorn en Bora, de zuster van Jan, en mijn persoontje gingen op reis. En daar stonden we dan, tussen de beste langeafstand rijders van Nederland. U kunt zich misschien wel voorstellen wat voor gevoel we hadden. Geen begeleiders, masseurs, trainers of dokters hadden we bij ons. Maar naarmate de wedstrijd vorderde werden we sterker. De uitslag was dan ook: 1ste Hein Vermeulen,

Ter Aarse schaatskampioenen rondom oud-burgemeester Hogenboom in 1998.
Boven v.l.n.r.: Jan J. van der Hoorn, Jan W. van der Hoorn, Joop van der Hoorn, Wil Schenk-Burgmeijer, Lenie van der Hoorn-Langelaan, Leen van der Hoorn, Rick van der Hoorn, Marja van Harten-den Haan, Erik Valentijn en Hein Jan Bocxe.
Zittend v.l.n.r.: Kees Jan Kroon, oud-burgemeester Hogenboom, Joop Koeleman, Jo van der Hoorn en Jos Valentijn.

2de Willem Vermeulen en 3de Jan W. van der Hoorn. Bora die steeds met ons meetrainde op de Poel werd 1ste bij de dames. De terugkomst in Ter Aar werd een groot feest en er volgden nog veel mooie wedstrijden in dat seizoen.

Grondschipper/baggeraar Vermeulen heeft een meer dan indrukwekkende lijst aan overwinningen bij elkaar gereden. Vooral in koppelwedstrijden was hij ijzersterk. In 1947 werd hij tweede achter zijn broer Hein bij het Kampioenschap van Noord-Holland, zijn neef Jan W. van der Hoorn werd derde. Vermeulen won dat jaar ook het Zuid-Hollands kampioenschap over 25 kilometer, verreden op de Noordeindsche Plas bij de hoek van Pulmot. Het was de eerste grote wedstrijd na de oorlog en duizenden toe-

schouwers waren aanwezig. Willem stak in grote vorm. Aan zijn voorbereiding lag het niet, hij was zes weken voor training in Noorwegen geweest.

Bij de koppelwedstrijden, waar hij echt heer en meester in was, werd er naast prijzen in natura, zoals vijf kilo koffie of voor de laatst aankomende spek en bonen (!), vaak om voor die tijd behoorlijke prijzen gereden. Zo kreeg het koppel dat in Sasenheim eerste werd fl. 195,00, het tweede fl. 125,00 en het derde fl. 95,00. In 1946, 1948, 1950, 1954 en 1955 werd hij Kampioen van Ter Aar. In de Elfstedentocht ging Willem in 1954 en 1956 van start, maar hij heeft beide tochten niet uitgereden.

Opmerkelijke resultaten bij de natuurijs-

klassiekers: 1 februari 1947: tweede in de 1ste Ronde van Loosdrecht over 120 kilometer en Kampioen van Noord-Holland in 1947.

Naast zijn schaatsprestaties was Willem 21 jaar bestuurslid van de Ter Aarse IJclub, waarvan tien jaar als voorzitter. Willem was ook de grote promotor van het jeugdschaatsen op de overdekte ijsbaan in Leiden. Door de jeugd werd hij steevast 'Mijnheer Vermeulen' genoemd en hij was altijd bereid de schaatsen van de jeugd onder te binden. Uiteraard mocht de jeugd uitsluitend op houten schaatsen meedoen, want dat was volgens Willem de enige manier om het schaatsen goed te leren.

JOOP KOELEMEN (1935)

Joop Koeleman deed tweemaal mee met het NK-allround in 1955 en 1956, en werd beide keren elfde. Op 8 februari 1959 reed Joop een, overigens niet erkend, Nederlands record in Afferden (Groningen) op de 500 meter in 45,0. In Alphen aan den Rijn trainde Joop de jeugdploeg van Zuid-Holland op het terrein van V.V. Alpha. Op zondagmorgen werd er om 07.00 uur in Den Haag gereden, waar ook trainer Egbert van 't Oever bij was. Via de Provinciale Technische Commissie kwam Joop in de Landelijke Technische Commissie waardoor hij uiteindelijk werd gekozen tot chef d'équipe van de damesploeg die in 1972 deelnam aan de Olympische Spelen in Sapporo (Japan). Atje Keulen-Deelstra won zilver op de 1.000 meter en tweemaal brons op de 1.500 en 3.000 meter. Stien Baas-Kaiser won zilver op de 1.500 meter en goud op de 3.000 meter. In de plaats van Stien Baas-Kaiser zou eigenlijk Trijntje Rep – Trijnie genoemd – van start moeten gaan. Door ingrijpen van Joop werd toch de voorkeur gegeven aan Stien met goud als resultaat.

Joop Koeleman en Kees Jan Kroon weken af van het Ter Aarse stramien van sterke mannen die vooral bij bar slecht weer op vaak onbegaanbare ijsvlakten en over langere afstanden het best tot hun recht

Joop Koeleman in Davos.

kwamen. Joop en Kees Jan waren de eerste langebaanrijders op de klassieke afstanden die succes hadden en door hun uitzonderlijk talent in de kernploeg terecht kwamen. Joop betreurt nog steeds het gemis aan kunstijsbanen gedurende een groot deel van zijn carrière. De tijd om zijn techniek verder te ontwikkelen op het ijs was er daardoor vaak niet.

Zijn mooiste overwinning vindt hij de eerste plaats die hij behaalde bij de opening van de landijsbaan in Ter Aar in 1961. Joop heeft ook heel veel koppelwedstrijden gereden. De grote kunst van dit specifieke schaatsonderdeel, het elkaar aflossen, vond hij het moeilijkst. Vaak waren dat in de wedstrijd rommelige momenten, waarbij nog weleens een hartig woordje viel omdat men elkaar hinderde. Na Sapporo zat voor Joop het schaatsen erop en kon hij zich verder gaan concentreren op de verdere ontwikkeling van zijn bedrijf in de bloemen en planten-hydrocultuur.

KEES JAN KROON (1936-2013)

Kees Jan Kroon, een timmermanszoon uit

Kees Jan Kroon.

Ter Aar, ging twee keer van start op een NK-allround: in 1956 werd hij tiende en in 1963 zeventiende. Tweemaal verscheen hij bij de Europese kampioenschappen aan de start. In 1958 in Eskilstuna (Zweden) waar hij 27ste werd en in 1959 in Göteborg (Zweden) waar hij 19de werd. In Oslo (Noorwegen) deed Kees Jan in 1959 mee aan de wereldkampioenschappen en werd hier 30ste. Hij reed in Puttershoek op 20 december 1962 een niet officieel erkend Nederlands record op de 500 meter in 42,4. In september 1962 trouwde Kees Jan met de Noorse Anne-Marie Breiset en verhuisde definitief naar Noorwegen waar hij een camping ging exploiteren.

RICHARD VAN KEMPEN (1964)

Richard van Kempen was een zeer succesvolle marathonschaatser. Zijn bijnaam was 'Poeske', een verwijzing naar zijn katachtige rijstijl en gekromde rug. Richard was in de jaren na 1975 verreweg de meest succesvolle schaatser in het marathonschaatsen. In totaal boekte hij 47 marathonoverwinningen op kunstijs en 65 overwinningen op natuurijs. Drie keer was hij winnaar van de Heineken-Zesdaagse.

In 1985 werd hij 92ste in de Elfsteden-tocht. Hij won in 1986, 1987, 1988 en 1992 de KNSB-cup.

Uitslagen in de natuurijsklassiekers: 2 februari 1987: eerste in de etappe van de

Richard van Kempen.

2de Driedaagse over 84 kilometer (wegens dooi was de wedstrijd ingekort tot een Tweedaagse). Richard werd tweede in het eindklassement, op 20 seconden van de winnaar Jos Niesten. Van 1987 tot 1990

nam Van Kempen vier keer deel aan het NK 10.000 meter. In 1987 werd hij negende, in 1988 veertiende, in 1989 twaalfde en in 1990 negentiende. Zijn record op deze langebaanafstand, gereden in december 1987 in Thialf in Heerenveen, was 14.40,67. In 1991 werd Van Kempen nationaal marathonkampioen op kunstijs.

Op 15 februari 1991: tweede in Westerland bij de 6de Amstelmeermarathon over 75 kilometer. Richard werd op 6 februari 1996 eerste in de 1ste etappe van de Driedaagse in Ankeveen over 80 kilometer. Hij werd derde in het eindklassement, achter Arnold Stam en Ruud Borst.

Nationaal kampioen op natuurijs werd hij op de Plannsee te Oostenrijk in 1996. Zeven keer is hij gestart in de Alternatieve Elfstedentocht in Finland. Toen hij in 1996 voor de laatste keer deelnam werd hij voor het eerst winnaar van een 200 kilometer-race. Op de Weissensee eindigde hij bij de Alternatieve Elfstedentocht eenmaal als tweede, eenmaal als derde, eenmaal als vijfde en eenmaal als zevende.

Na zijn actieve schaatsloopbaan was hij ploegleider bij Nuon/Dasia en assistent-coach bij de BAM-schaatsploeg. Van augustus 2014 tot oktober 2015 was hij voor de

Rick van der Hoorn met de Ter Aarse wisselbeker.

KNSB competitieleider marathon. Daarna werd hij voorzitter van de scheidsrechterscommissie marathon bij de KNSB.

RICK VAN DER HOORN (1965)

Rick, zoon van Jan J. van der Hoorn, reed vanaf 1986 op het hoogste niveau bij het marathonschaatsen. Bij de NK-marathons reed hij bij de beste twintig rijders. Daarnaast was hij vier keer clubkampioen en driemaal Ter Aars kampioen.

ERIK VALENTIJN (1968)

Erik Valentijn grossierde in Ter Aarse- en clubkampioenschappen. Hij werd maar liefst dertien keer clubkampioen en vijf keer Ter Aars kampioen.

DENNIS KALKER (1979)

Dennis Kalker ging zeven keer van start op het NK Sprint. In 1999 haalde hij zijn hoogste klassering, namelijk de zevende plaats. In 2000 werd hij tweede op de Nederlandse kampioenschappen kortebaant, achter winnaar André Zonderland. Het jaar daarop werd hij Nederlands kampioen kortebaant in Alteveer (Groningen). In 2003 werd hij opnieuw kampioen. Hij ging zes keer van start op de 2 x 500 meter; zijn hoogste klassering op deze afstand (negende plek) haalde hij in 2001. In 2002 werd Dennis twintigste bij het NK 1000 meter. Dennis heeft vanaf 1999 in de kernploeg sprint gereden en werd getraind door Van der Wulp en Van Veen. In Calgary (Canada) maakte een liesblessure een einde aan zijn schaatscarrière.

ANNOUK VAN DER WEIJDEN (1986)

De in Nieuwveen opgegroeide Annouk van der Weijden werd door haar schaatsprestaties tot vijfmaal toe Sportvrouw van het Jaar van de gemeente Nieuwkoop. Vanaf 2006 maakte ze grote vorderingen. Het overzicht op pagina 86 geeft een beeld van haar prestaties in de afgelopen jaren.

In 2012 plaatste ze zich voor deelname

Erik Valentijn.

Dennis Kalker.

Annouk van der Weijden.

Annouk van der Weijden.

aan het EK Allround in Boedapest en werd zij in het eindklassement negende. In 2014 doet ze voor de eerste keer mee aan de Olympische Spelen, die dat jaar in Sotsji (Rusland) worden gehouden. Op de 3000 meter werd Annouk vijfde. Ook nam zij meerdere keren succesvol deel aan het Kraantje Lek toernooi dat zij won in 2016. In oktober 2017 werd zij bij de NK-afstanden tiende op de 3000 meter, achttiende op de 1500 meter en negende op de 5000 meter. In december reed Annouk op het OKT naast haar fantastische 5000 meter ook nog naar een vierde plaats op de 3000 meter en ze werd twaalfde op de 1500 meter. Op 30 december 2017 in Heerenveen reed zij door

een onvergetelijke 5000 meter bij het OKT zich naar de Olympische Spelen die in 2018 in Pyeongchang werden gehouden. In de eerste rit reed zij een daverend persoonlijk record in 6.56,41. Daarna begon het lange wachten. De ene rijdstster na de andere beet zich stuk op de tijd van Annouk. De spanning was voelbaar. In de allerlaatste rit kwam Esmee Visser op 0,19 seconde achter Annouk uit op 6.56,60. Bij de EK Afstanden, begin januari 2018 in Kolomna (Rusland), werd Annouk achtste op de 3000 meter in 4.12,48. In dezelfde maand werd ze Nederlands Kampioen mass start in Groningen. Eind januari won zij haar eerste nationale All Roundtitel met maar liefst drie eerste

Persoonlijke records van Annouk van der Weijden.

Afstand	Tijd	Datum	Baan
500 meter	39,33	18 november 2015	Salt Lake City
1000 meter	1.17,18	16 januari 2016	Heerenveen
1500 meter	1.55,81	16 november 2013	Salt Lake City
3000 meter	4.00,45	13 november 2015	Calgary
5000 meter	6.54,17	16 februari 2018	Gangneung

plaatsen (500, 3000 en 5000 meter) en een tweede plaats op de 1500 meter. In februari 2018 nam zij deel aan de Olympische Spelen in Pyeongchang (Korea). Na het verbeteren van haar persoonlijk record op de 5000 meter werd ze met een achterstand van 0,19 seconden vierde. Op de mass start werd ze veertiende.

MANOUK VAN TOL (1991)

In 2015 haalde Manouk van Tol de vijftiende plaats bij het NK-allround.

Bij het NK Sprint in 2013 werd zij negentiende, in 2016 en 2017 werd zij veertiende.

In 2015 werd zij vijfde bij het Kraantje Lek toernooi en in 2016 veertiende. In oktober 2017 werd zij bij de NK-afstanden twaalfde op de 1000 meter in 1.17,75. Jorien ter Mors won de afstand in 1.15,94. Tijdens deze kampioenschappen kwam zij ook uit op de 500 en 1500 meter waar zij op beide afstanden twintigste werd (500 meter in

Persoonlijke records van Manouk van Tol.

Afstand	Tijd	Datum	Baan
500 meter	39,66	28 januari 2018	Heerenveen
1000 meter	1.17,58	18 november 2017	Heerenveen
1500 meter	2.03,21	28 december 2014	Heerenveen
3000 meter	4.20,78	27 december 2014	Heerenveen
5000 meter	8.15,24	10 januari 2016	Groningen

40.26 en de 1500 meter in 2.03,23). Manouk werd op het OKT in december 2017 in Heerenveen negentiende op de 500 meter. Bij het NK Sprint in 2018 werd zij in het totaalklassement zevende. Op de 500 meter werd zij zevende en negende. Op de 1000 meter zesde en zevende. Haar snelste tijden op dit toernooi waren 39,66 op de 500 meter en 1.18,21 op de 1000 meter.

MELISSA WIJFJE (1995)

Selectie van wedstrijden waar Melissa Wijfje aan meedeed:

2014: Ze werd tweede in de B-groep op de 1.500 meter bij de Wereldbekerwed-

Melissa Wijfje.

Melissa Wijffje.

strijden in Obihiro (Japan). Veertiende in de A-groep op de 1.500 meter bij de Wereldbekerwedstrijden in Seoul (Zuid-Korea). Winnares van het Kraantje Lek toernooi. In Minsk (Wit-Rusland) werd zij bij de Wereldbeker voor junioren vijfde op de 500 meter en eerste op de 1.500 en 3.000 meter. In Bjugn (Noorwegen) legde zij beslag op de tweede plaats bij het WK Junioren Allround.

2015: Ze won vijf medailles tijdens de ISU Junior World Cup en werd wereldkampioene Allround Junioren in Warschau en won weer de 1500 en 3000 meter.

Bij het NK-allround in het Thialf-stadion werd zij zevende.

2016: In Harbin (China) bij de ISU World Cup werd zij zesde op de 3.000 meter en

negende op de 1.500 meter. In Nagano (Japan) bij de ISU World Cup werd zij negende op de 3.000 meter en zevende op de 1.500 meter. In Astana bij de ISU World Cup werd zij zesde op de 1.500 meter en derde op de 5.000 meter. Bij het NK-allround werd zij vierde. In Berlijn werd zij tiende op de 1.500 meter en achtste op de 3.000 meter tijdens ISU World Cupwedstrijden en in Stavanger derde op de 3.000 meter en achtste op de 1.500 meter.

In 2017 werd zij bij het NK-allround zesde. In 2018 werd zij bij dit toernooi derde. Zij behaalde op dit toernooi twee derde plaatsen (op de 1500 en 3000 meter), een vierde plaats op de 500 meter en zij werd vijfde op de 5000 meter.

Melissa schaatste in het seizoen 2016/17

Afstand	Tijd	Datum	Baan
500 meter	39,71	29 maart 2014	Heerenveen
1000 meter	1.17,28	2 november 2014	Heerenveen
1500 meter	1.55,68	3 december 2017	Calgary
3000 meter	4.03,89	10 december 2017	Salt Lake City
5000 meter	7.02,51	11 december 2016	Heerenveen

Persoonlijke records van Melissa Wijffje.

in het Team Justlease.nl, de ploeg waar onder andere Antoinette de Jong, Ireen Wüst en Jan Blokhuijsen deel van uitmaken. Melissa werd in 2017 tot Sportvrouw van het Jaar 2016 in de gemeente Nieuwkoop gekroond. Zij won de prijs ook in 2013. Melissa vond de overstap van de junioren naar de senioren heel groot. Ze legde zichzelf ook erg veel druk op. Maar langzaam maar zeker begon zij haar draai te vinden. Bij de Wereldbekerwedstrijden in december 2016 te Heerenveen in het Thialf Stadion haalde zij een bronzen plak met een dik persoonlijk record op de 5000 meter, achter de gevestigde rijdsters Martina Sáblíková en Claudia Pechstein. Voor Melissa een bevestiging dat zij op de goede weg zat en veel progressie maakte. In oktober 2017 werd zij bij de NK-afstanden zevende op de 3000 meter, zevende op de 1500 meter en achtste op de 5000 meter. In december 2017 reed Melissa op het OKT in Heerenveen naar een zevende plaats op de 1500 meter en een zesde plaats op de 3000 meter. In januari 2018 werd zij in Kolomna (Rusland) Europees Kampioen op de ploegenachtervolging. Zij reed met Marrit Leenstra (1989) en Lotte van Beek (1991). Nederland werd eerste, Rusland tweede en Duitsland derde. In Erfurt (Duitsland) ging Melissa nog van start bij de Wereldbekerwedstrijden en werd zij achttiende op de 1500 meter en zesde op de 3000 meter.

DAAN KOOL (2001)

Daan Kool werd geboren in Zevenhoven. Hij werd in 2016 in Alkmaar Nederlands kampioen bij de Junioren C.

Won tweemaal de Viking Race (een van de belangrijkste internationale wedstrijden voor junioren) in 2015 bij de eerstejaars Junioren C en in 2016 bij de tweedejaars Junioren C. Bij het NK Junioren B allround werd hij in 2017 twaalfde. Zijn tijden waren: op de 500 meter 37,95, op de 1.000 meter 1.15,15, op de 1.500 meter 1.56,40 en de 3.000 meter in 4.09,95.

Daan Kool.

HET LAATSTE KUNSTJE VAN ANNOUK

Teruggekeerd uit Pyeongchang deelde Annouk van der Weijden mee dat haar eerste deelname aan het Wereldkampioenschap Allround in het Olympisch Stadion in Amsterdam op de Coolste Baan van Nederland tevens haar laatste wedstrijd zou worden. Was het haar in Korea net niet gelukt de bronzen medaille te winnen, in Amsterdam lukte het wel. In de regen en wind, maar wel met 24.000 fel meelevende toeschouwers op de tribune, wist ze zaterdag 10 maart de derde plaats in het eindklassement op te eisen.

Op de eerste dag van het toernooi werd zij tiende op de 500 meter en vierde op de 3000 meter. Annouk stond op de vijfde plaats na de eerste dag. Er moest dus op zaterdag nog heel wat gebeuren om een medaille te behalen. Op de 1500 meter werd zij vierde en met een derde plaats op de 5000 meter maakte zij in een rechtstreeks duel met Antoinette de Jong het karwei af. De einduitslag van het Wereldkampioenschap: 1 Miho Takagi, 2 Ireen Wüst, 3 Annouk van der Weijden.

Deze bronzen medaille zette een uitroep-teken achter haar fantastische prestaties in

de laatste fase van haar carrière. Annouk vindt dat zij alles uit haar carrière heeft gehaald. Heel graag had ze een Olympische medaille gehaald, maar zij heeft zich erbij neergelegd dat het er niet in zat. Ze was er trots op dat zij met haar deelname aan de Olympische Spelen en haar carrière kon afsluiten.

In het weekend van het WK schaatsen in Amsterdam werd zij gekroond met de titel Sportvrouw van het Jaar in de gemeente Nieuwkoop. De schaatsprestaties van Annouk hebben bij de inwoners van gemeente Nieuwkoop en leden van de Ter Aarse IJsclub veel indruk gemaakt.

Op 18 maart, de laatste dag van het schaatsseizoen 2017/18, werd Annouk in de bomvolle kantine van de ijsbaan Haarlem gehuldigd en door voorzitter Hein Jan Bocxe tot erelid van de Ter Aarse IJsclub benoemd.

12 Ter Aarse betrokkenheid op weg naar het professionele schaatsen

JOS VALENTIJN (1952)

De zestiger en zeventiger jaren waren voor de langebaanschaatsers zeer succesvol. Ard Schenk en Kees(sie) Verkerk werden begrippen in de schaatswereld, zowel op Europees- als Wereldniveau, maar vooral op Olympisch niveau. Ook bij de dames werden grote overwinningen geboekt, onder meer door Stien Kaiser en Atje Keulen-Deelstra. Deze successen waren aanleiding om na te denken over professionalisering van de schaatssport. Op 4 augustus 1972 werd tijdens een persconferentie in Stockholm als een complete verrassing door een aantal prominente schaatsers, waaronder Ard Schenk, Kees Verkerk, Jan Bols en Eddy Verheijen, aangegeven dat ze profschaatser wilden worden en in een aparte profliga schaatswedstrijden wilden gaan rijden. Naar aanleiding hiervan werd de International Speed Skating League (ISSL) opgericht. Ook onze succesvolle sprinter Jos Valentijn, de zilverenmedaillewinnaar bij het WK Sprint begin februari 1973 in Oslo, sloot zich na dit succes bij deze groep aan.

De KNSB en de ISU (de Internationale Schaats Unie) besloten als reactie hierop de betreffende profschaatsers en de ijsbanen waarop zij schaatsten geen faciliteiten meer te verlenen. Wel werden in december 1972 de eerste discussies gevoerd binnen de KNSB om de amateurregels te gaan verruimen. Op voorstel van Nederland en Zweden werd in 1973/74 door ISU besloten dat reclame op kleding mocht worden gedragen tijdens alle grote wedstrijden, met die beperking dat tussen start en finish deze reclame niet mocht worden gedragen. Door tegenvallende inkomsten kwam er na twee

seizoenen een eind aan het ISSL-experiment. Maar de weg naar professionalisering was ingezet.

In augustus 1973 vroeg Jos bij de schaatsbond dispensatie voor terugkeer naar de amateurs, omdat de toekomst voor de professionele schaatssport toch te somber was. Een verzoek van de KNSB aan de ISU om hiermee in te stemmen werd door de ISU afgewezen. Jos mocht alleen deelnemen aan wedstrijden in Nederland, mits er geen buitenlandse deelnemers waren en hij bleef uitgesloten van deelname aan internationale wedstrijden. Tijdens het ISU-congres in München in juni 1975 werd Jos weer in genade aangenomen en kwam er formeel een eind aan zijn kortstondig profavontuur.

Toch gaf dit korte profavontuur problemen bij deelname aan de twaalfde Olympische Winterspelen in 1976 in Innsbruck. Het Nederlands Olympisch Comité (NOC) drong maandenlang aan bij het IOC om de hernieuwde amateurstatus van Jos Valentijn te accepteren. Het conservatieve bestuur van het IOC was echter niet te vermurwen en zodoende kon Jos niet naar Innsbruck afreizen om deel te nemen.

INDRUKWEKKENDE SUCCESSEN

Jos' eerste schaatspogingen begonnen in februari 1956, met zijn ouders en oudere nicht Ria van der Hoorn op houtjes achter een stoel op de Langeraar Plassen. Zijn neef, Jan van der Hoorn, kwam in die maand samen met vier anderen als eerste over de eindstreep bij de Elfstedentocht.

In de winters van 1961/62 en 1962/63 leerde Jos echt schaatsen. Zijn grote idool was Kees Jan Kroon die hij op de ijsbaan bewonderde om zijn mooie stijl en diepe

Jos Valentijn bij het WK sprint in 1977 in Alkmaar.

zit. Jos ging met Rina van Tol, Jan en Lenie van der Hoorn, Ans van der Hoorn, Martin van der Hoorn en later ook zijn zus Elly in de Ford Transit, gezeten op bloemenkisten, zo'n tweemaal per week naar de Jaap Edenbaan in Amsterdam.

In 1966 werd hij opgenomen in de schaatsploeg van het gewest Zuid-Holland en werden zijn trainers Joop Koeleman en Egbert van 't Oever. Op de zondagochtenden werd er onder leiding van Van 't Oever getraind op de Jaap Edenbaan in Amsterdam. Zijn schaatsmaatje Jan van der Zwet kwam dan 's morgens eerst op de brommer vanuit Noorden naar de Bloemenstraat in Papenveer. Vader Piet had dan warme melk klaar staan voor Jan en na deze opwarmronde gingen ze met z'n tweeën op de brommer richting Woubrugge waar ze om 6.30 uur opgepikt werden voor de training op de Jaap Edenbaan.

Na zijn overgang van de Zuid-Hollandse selectie naar de jeugdkernploeg moest er soms wel tweemaal per week worden getraind in Thialf, Heerenveen. Samen met zijn trainer Egbert van 't Oever reisde hij daar met de auto naartoe. Jos is nog steeds laaiend enthousiast over deze trainer, voor wie niets teveel was en die werkelijk alles voor hem over had.

Jos' indrukwekkende carrière begon pas

echt toen hij in Nieuwerbrug aan den Rijn in januari 1970 bij de junioren kampioen langebaan van Zuid-Holland werd met de 500 meter in 48,5, de 1.500 meter in 2.33,3 en de 3.000 meter in 5.32,3. In 1971 werd hij in Heerenveen Nederlands kampioen korte baan junioren.

OPGENOMEN IN KERNPLOEG

Op 19-jarige leeftijd werd hij opgenomen in de kernploeg, met Henk Gemser als conditietrainer en Leen Pfrommer als ijstrainer. Er werd keihard gewerkt om in 1972 deel te kunnen nemen aan de Olympische Winterspelen in Sapporo (Japan). Ondanks dat Jos voldeed aan de gestelde eisen werden er door het NOC op het laatste moment geen sprinters afgevaardigd.

Bij het NK Sprint behaalde hij goud in 1973, 1976 en 1977. In 1975 en 1978 won hij de zilveren medaille.

Bij het WK Sprint in 1973 in Oslo werd hij tweede, na de legendarische Russische langebaanschaatser Valeri Moeratov. Door dit succes liet Jos zich verleiden om mee te doen aan het profexperiment en trad in dienst bij de ISSL met Anton Huiskes als trainer.

Zoals Jos zegt: *Sportief geen goede keuze, het was te vroeg en na één wedstrijd in Den Haag en een desillusie rijker heb ik mijn*

amateurstatus weer aangevraagd bij de KNSB. Na ruim 2,5 jaar mocht ik weer op amateur-niveau uitkomen voor de ISU.

Bij het WK Sprint in 1976 leidde hij na drie afstanden het klassement met een voorsprong van 0.29 op de nummer twee. Helaas werd Jos op de laatste 1.000 meter wegens drie valse starts gediskwalificeerd. In 1977 en 1978 werd hij vierde bij het WK Sprint.

Zijn loopbaan heeft hem langs vele landen gebracht waar hij met succes mooie resultaten heeft geboekt. Zijn persoonlijke records wist Jos te verbeteren tot: 500 meter: 38,4, de 1.000 meter in 1.17,3, de 1.500 meter in 2.00,33, de 3.000 meter in 4.33,53 en de 5.000 meter in 7.58,4.

Jos verbeterde maar liefst vijf keer het Nederlandse record op de 500 meter. Drie-maal in Davos (Zwitserland), éénmaal in Inzell (Duitsland) en de snelste tijd reed hij in Innsbruck (Oostenrijk) op 20 februari 1977 in 38,4 seconden. Tweemaal verbrak hij in Davos het record op de 1000 meter. Op 30 januari 1976 reed hij deze afstand in 1.18,7 en op 5 februari 1976 in 1.17,3.

CARRIÈRE NA HET SCHAATSEN

Toen in 1978 duidelijk werd dat het IOC geen gratie wilde verlenen aan oud-professionals om deel te mogen nemen aan de Olympische Spelen, besloot Jos zijn schaatsen aan de wilgen te hangen en zich te richten op het opstarten van zijn fysiotherapiepraktijk in Heerenveen.

Jos sluit af met: *Ik denk met heel veel plezier terug aan mijn schaatsperiode als lid van de Ter Aarse IJclub. Ik ben trots op mijn oomzegger, Erik Valentijn, die grossiert in vele clubtitels en de mooie talenten Melissa Wijffe en Annouk van der Weijden, die de clubkleuren hoog houden op nationaal en internationaal niveau.*

In 2015 trad Jos toe als commissaris in de raad van commissarissen van ijsstadion Thialf.

13 Ter Aarse bijdragen aan (inter)-nationale wedstrijden

WIL SCHILDWACHT-VAN TOL:
NATIONAAL SCHEIDSRECHTER

Wil Schildwacht-van Tol aan het werk.

Voor het organiseren van schaatswedstrijden zijn altijd veel, heel veel mensen nodig. Zoals wedstrijdindelaars, baanverzorgers, blokjesleggers, starter, hulpstarters, de man of vrouw met de bel voor de laatste ronde, enfin te veel om op te noemen. Een uitermate belangrijke positie is ook de scheidsrechter. Bij de Ter Aarse IJclub is Wil Schildwacht-van Tol erin geslaagd Nationaal Scheidsrechter KNSB te worden. Dit naast haar vele werkzaamheden voor de STG, gedurende 36 jaar.

Omdat zij door ziekte in 1996 geen wedstrijden meer kon rijden, begon ze in de jury bij groep 4 langebaanschaatsen als vervanger van de speaker, wedstrijdleader en scheidsrechter. Al die functies tegelijk mochten in die tijd nog door één persoon worden gedaan en Wil kreeg langzaam maar zeker de smaak te pakken.

Begin 2000 haalde zij de jurycursus A, dat is het huidige basisjury I-diploma en

de jurycursus B, de huidige cursus club- en baanscheidsrechter.

In maart 2005 slaagde zij voor de jurycursus C, het huidige jury II gewestelijk scheidsrechter. In maart 2007 haalde zij de jurycursus D, het huidige jury III nationaal scheidsrechter. De functie scheidsrechter langebaan houdt in dat je eindverantwoordelijk bent voor de wedstrijd. Met dit diploma werd het voor Wil mogelijk om als scheidsrechter op te treden bij grote nationale wedstrijden.

Zo'n zes weken vóór de grote wedstrijden begint het werk al met een bespreking met het Organisatie Comité (OC) van de baan waarop de wedstrijd wordt gehouden.

Op die bijeenkomst wordt de hele wedstrijd doorgenomen: de afstanden, hoeveel tijd er beschikbaar is, de baanverzorging (tijdschema), de veiligheid, de medische voorzieningen, de jury, de loting, het lijnen van de baan, de te gebruiken diverse soorten tijdwaarneming, reclame, dopingcontrole, media, et cetera, et cetera. Dit alles verloopt volgens strakke reglementen.

Eén week vóór de wedstrijd worden de deelnemers bekend gemaakt aan de hand van de selectieprocedures van de sectie langebaan KNSB. De aantallen worden in het tijdschema verwerkt, compleet met de tijd die standaard wordt gebruikt voor een paar of een kwartet.

Al die voorbereidingen maken dat 70% van het werk al gedaan is voordat de wedstrijd begint. De dag vóór de wedstrijd is de controle ter plaatse van alle afspraken, de teamleadersmeeting en de loting voor de eerste dag. Een uur vóór de wedstrijd is er de jury-instructie, zodat elk jurylid weet wat van hem of haar wordt verwacht.

Meestal wordt de wedstrijd verdeeld over twee of drie dagen gehouden.

Tijdens de wedstrijd wordt uiteraard gekeken of de rijd(st)ers zich aan de reglementen houden en of alle afspraken met het Organisatie Comité worden nageleefd.

Het scheidsrechterskorps in Nederland bestaat uit twintig personen uit het hele land. Bij elke wedstrijd wordt gewerkt in verschillende samenstellingen. De wedstrijden waarbij Wil betrokken is zijn de NK's afstanden, allround, en sprint voor de neo-senioren en senioren.

Daarnaast zijn er nog andere NK's zoals de Mass Start, kortebaan, supersprint, pure sprint, Masters en het NK Junioren allround/afstanden/sprint. De scheidsrechters zijn ook aan het werk bij alle landelijke selectiewedstrijden voor die Nederlandse Kampioenschappen en de landelijke com-

petitie Mass Start. In een Olympisch jaar komt daar ook nog het Olympisch Kwalificatie Toernooi (OKT) bij tussen Kerst en nieuwjaar in Thialf.

Wil leidt ook internationale wedstrijden in Nederland, zoals de Landenwedstrijd Nederland-Noorwegen-Duitsland en de Vikingrace. Deze laatste wordt het officiële Europese Kampioenschap voor de jeugd genoemd en is met 290 deelnemers uit zeventien landen, die elk vier afstanden rijden, een heel druk duel.

Ook is zij nog altijd actief op baan- en clubwedstrijden in Haarlem en bij gewestelijke wedstrijden en kampioenschappen voor het gewest Noord-Holland/Utrecht.

Wil Schildwacht-van Tol werd in 2014 benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

**WOUTER TEN WOLDE:
ELEKTRONISCHE TIJDWAARNEMER (ET)**

Wouter ten Wolde aan het werk.

Van Wouter ten Wolde kregen wij onderstaande persoonlijke informatie, die wij zodanig interessant en leerzaam vinden dat wij deze in zijn geheel overnemen. Elektronische Tijdwaarneming is in een competitieveld waar duizendsten van seconden tellen, zodanig dat grote nauwkeurigheid en juistheid, steeds belangrijker worden.

Wouter ten Wolde: 'Toen ik ongeveer acht jaar oud was ben ik begonnen met schaatsen bij STG Ter Aar. Samen met mijn vader op zondagmorgen heel vroeg opstaan om te schaatsen in Haarlem. Het aantal trainingen werd al snel uitgebreid, als twaalfjarige startte ik met het rijden van wedstrijden en als junior c2 schaatste ik in de c-selectie. Na de c-selectie heb ik enkele jaren getraind bij de STG Ter Aar selectie. Het schaatsen is mij onder anderen geleerd door: Kees van der Hoorn, Leon van Harten en Marijke Linschoten. Helaas kreeg ik rond mijn twintigste last van de welbekende zwabbervoet, waardoor het steeds lastiger werd om hard te schaatsen en wedstrijden te rijden.

Ondanks dat ik zelf geen wedstrijden meer kon rijden, wilde ik daar toch graag bij betrokken blijven. Zodoende ben ik langzaam in de elektronische tijdwaarneming (ET) gerold bij wedstrijden. Samen

met Ton Slof verzorgden wij bij alle groep 4 wedstrijden, sommige baanwedstrijden en het clubkampioenschap de ET. Dat begint meestal met het indelen van de afstanden voor deze wedstrijden, daarna het openen van de inschrijving en het maken van de startlijsten. En tijdens de wedstrijd het elektronisch meten van de tussen- en eindtijden en het maken van de uitslagen.

Omdat ik ook graag de ET bij gewestelijke wedstrijden in Haarlem wilde gaan doen, heb ik in 2005 mijn jury I-diploma gehaald. Daarop volgde in 2008 het jury II-diploma tot gewestelijk scheidsrechter. Tijdens de wedstrijden waar ik actief was als scheidsrechter merkte ik al snel dat mijn interesse meer bij ET ligt. Daarom ben ik weer gestopt met mijn taak als scheidsrechter en heb ik mij volledig gestort op de elektronisch tijdwaarneming.

In 2012 ben ik door de KNSB gevraagd om bij het ET-team te komen. De KNSB heeft een team van zestien elektronische tijdwaarnemers die tijdens verschillende toernooien worden ingezet. Tijdens nationale en internationale wedstrijden in Nederland waarbij televisie aanwezig is, wordt de elektronische tijdwaarneming verzorgd door dit team. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij Wereldkampioenschappen, Europese Kampioenschappen, Nederlandse Kampioenschappen, het Olympisch Kwalificatie Toernooi en de World Cups. Tijdens deze toernooien wordt een team van ongeveer zeven personen ingezet om verschillende systemen te bedienen.

De elektronische tijdwaarneming bestaat uit een aantal verschillende systemen. Als een van de tijdwaarnemingssystemen uitvalt, kan er gewisseld worden naar een ander systeem zonder dat dit merkbaar is voor het publiek of de televisiekijkers. De zichtbare tijdwaarneming op de scoreborden bij de ijsbaan en op televisie komt vaak van de optische finish. Bij de finishlijn staat over het ijs een laserstraal. Als die wordt onderbroken door een schaats stopt de tijd

direct en is dat ook direct zichtbaar voor kijkers. De optische finish komt meestal binnen op twee computers.

Als back-up voor de optische finish wordt er gebruikgemaakt van transponders. De schaatsers dragen om hun enkels een chip van MyLaps die gedetecteerd kan worden door een detectielus bij de finish. Deze detectielus is onzichtbaar en ligt in of onder het ijs. Bij gebruik van transponders duurt het even voordat de finishtijd berekend is, daarom wordt dit als back-up gebruikt en het is daardoor niet zichtbaar voor de kijkers. Op een aantal ijsbanen liggen meerdere detectielussen in het ijs. Deze kunnen gebruikt worden voor het tonen van de snelheid van de schaatsers en het live tonen van het verschil tussen schaatsers. Op televisie is dat vaak rechtsonder in beeld zichtbaar met groene en rode blokjes.

Tot slot is er bij veel wedstrijden fotofinish aanwezig. Dit systeem bestaat uit één of meerdere camera's die op de finishlijn uitgelijnd worden. Deze camera's maken duizend beelden per seconde. Er kan dus op 0,001 seconde worden bepaald wat de eindtijd is van een schaatser. De beelden moeten door iemand op een computer worden beoordeeld en uiteindelijk is deze tijd leidend. Hierdoor kan het dus gebeuren dat de optische tijd achteraf wordt gecorrigeerd met de fotofinishtijd. Bijvoorbeeld als een schaatser zijn schaats niet op het ijs heeft staan en daardoor de laserstraal niet onderbreekt, wordt de eindtijd toch bepaald door de punt van de schaats. Voor de fotofinish wordt gebruikgemaakt van FinishLynx- en MyLaps-systemen die meestal tegelijk actief zijn. Het systeem van FinishLynx wordt handmatig geactiveerd als de schaatser bij de finish komt, het systeem van MyLaps wordt automatisch geactiveerd als de transponders in de buurt van de detectielus komen.

Alle tijden worden gemeten in 0,001 seconde. Echter is reglementair vastgelegd dat de uitslagen in 0,01 seconde worden ge-

toond. Alleen als twee schaatsers dezelfde tijd hebben, wordt de duizendste zichtbaar gemaakt. Naast het meten van tijden en het maken van uitslagen worden deze ook getoond op scoreborden langs de ijsbaan en aan kijkers op televisie. De tijden, klasseringen en overige *graphics* komen live uit onze systemen en worden bijvoorbeeld door de NOS op televisie getoond.

Twee dagen voor een groot toernooi wordt begonnen met het opbouwen van alle systemen. In de *timing room* worden alle lokale systemen verwisseld voor de systemen van de KNSB. Langs de baan worden startsystemen opgebouwd en kabels uitgerold. De dag voor de wedstrijd worden alle systemen getest. Werken start en finishpulsen? Fotofinishcamera's worden uitgelijnd. Vaak moeten er op deze dag nog kleine problemen worden opgelost. Na afloop van de toernooien wordt de software verder ontwikkeld.

Door actief te zijn in dit tijdwaarnemings-team heb ik al vele mooie wedstrijden op bijzondere ijsbanen meegemaakt. De meeste wedstrijden zijn in Thialf, Heerenveen. Een erg mooie snelle ijsbaan, met vaak een fantastisch publiek waar de organisatie een geoliede machine is. De wedstrijden op bijzondere locaties zijn de meest speciale ervaringen en blijven mooie herinneringen. Bijvoorbeeld het NK-allround/sprint op de Coolste Baan van Nederland in het Olympisch Stadion van Amsterdam in 2014, het Europees Kampioenschap in het Vikingskipet in Hamar (Noorwegen), de Junior World Cups in Baselga di Pinè en Collalbo (Italië) tussen besneeuwde bergtoppen en World Cups in Calgary (Canada) en Salt Lake City (VS) in december 2017. Vooral de uitdaging om alles voor de wedstrijd te laten werken, maakt dit een erg leuke manier om bij de schaatssport betrokken te blijven. We maken vaak erg lange dagen, maar de locaties en de sfeer binnen het team maken dit een erg leuke hobby!

14 Ter Aarse betrokkenheid bij innovatie: de klapschaats

DE ONTWIKKELING VAN DE KLAPSCHAATS

In de aanloop naar Olympische Spelen zijn sporters en hun begeleiders naarstig op zoek naar technologische innovaties om hun uitgangspositie ten opzichte van hun concurrenten te verbeteren. De verschillen aan de top zijn klein, dus minimale verbeteringen aan de sportuitrusting kunnen het verschil tussen winst en verlies al bepalen. Vaak zijn de innovaties het gevolg van trial-and-error binnen de sport, waarbij de aanpassingen klein zijn en 'aardverschuivingen' binnen een sport achterwege blijven. De ontwikkeling van de klapschaats is hierop een uitzondering.

In het midden van de jaren 80 voerde Gerrit Jan van Ingen Schenau (1944-1998) met zijn collega's aan de Vrije Universiteit in Amsterdam onderzoek uit naar de schaatsbeweging. In 1981 was hij gepromoveerd op het proefschrift *A power balance applied to speed skating* en hij gold wereldwijd als de wetenschappelijk expert in de biomechanica van het schaatsen. In 1983 had hij samen met collega Gert de Groot met een *high-speed* camera beelden gemaakt tijdens het wereldkampioenschap schaatsen voor vrouwen in Karl-Marx-Stadt (tegenwoordig Chemnitz, Duitsland). Hij wilde uitzoeken waarom de Oost-Duitse dames zo veel sneller schaatsten dan de Nederlandse. Bij de analyse van de filmbeelden viel het hem op dat de schaats van de schaatsers het contact met het ijs verloren nog voordat de knie volledig gestrekt was. Het laatste stukje van de schaatsslag werd door alle schaatsers in de lucht afgemaakt. Deze bevinding klopte niet met wat hij geleerd had van de analyse van het springen. Het schaatsen leek aan de hand van de *high-speed* filmbeelden wel een

onnatuurlijke, enigszins absurde beweging waarbij de enkelstrekking niet werd afge maakt, zoals bij het springen wel het geval is. Een krachtige enkelstrekking zou de punt van de schaats in het ijs doen verdwijnen met een valpartij tot gevolg. Die enkelstreking moest actief onderdrukt worden om netjes te kunnen schaatsen.

Op een vrijdagmiddagborrel in 1985 – er was mooi winterweer met natuurijs voorspeld en schaatsen op natuurijs was het gesprek van de dag – beklagden de instrumentmakers Hans Meester en Wim Schreurs zich bij Gerrit Jan over spierpijn in de scheenbeenspier die vaak optreedt na het schaatsen van een mooie tocht. Deze spier moet aangespannen worden om het zogenaamde 'punteren' met de schaats te voorkomen. Gerrit Jan speculeerde dat een schaatsschoen met losse hak en een scharnierend ijs een oplossing kon zijn, want dan hoefde de enkelstrekking niet onderdrukt te worden. Voor instrumentmakers is zo'n ingreep een klein kunstje: een nieuwe schaats was geboren. De schaats werd klapschaats genoemd vanwege de 'extra klap na' die met de enkelstrekking gegeven kon worden. Op 21 februari 1985 – de dag van de Elfstedentocht – werd Nederlands octrooi aangevraagd op het algemene principe: 'Klapschaats: schaats waarbij de stand van de schoen ten opzichte van de buis kan veranderen', maar helaas: er bleek al een buitenlands octrooi op een scharnierende schaats te bestaan dat dateerde uit 1894, hoewel deze schaats waarschijnlijk nooit gebouwd is. Kort daarop deed de klapschaats zijn intrede bij de STG Ter Aar. Het STG-lid Jos de Koning was een van de stage-studenten van Gerrit Jan van Ingen

Gerrit Jan van Ingen Schenau (1944-1998), de heruitvinder van de klapschaats. Het allereerste octrooi werd ingediend in 1894.

Jos de Koning.

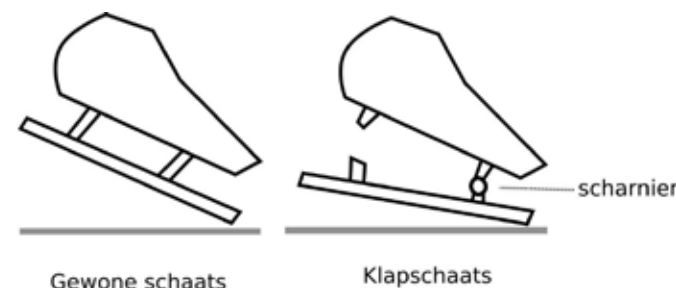
Tonny de Jong won het EK 1997 in Thialf en gebruikte als eerste de klapschaats tijdens deze internationale wedstrijd.

Schenau en werd als testschaatser en later als promovendus gevraagd te helpen de klapschaats verder te ontwikkelen. Samen met schaatsfabrikant Viking werd een traject ingezet om het scharniermechanisme verder te verbeteren. Vele uitvoeringen van de klapschaats testte Jos, onder andere tijdens de zondagochtendtrainingen van de STG. Hoewel de testresultaten overwegend positief waren, durfde jarenlang geen enkele toprijder of -rijdster het risico aan om over te stappen.

Jarenlang reed Jos als een van de weinigen met klapschaatsen over de baan. Het zou tot midden jaren negentig duren voordat topschaatsers zich waagden aan de klapschaats. Eerst waren het de junioren van de Zuid-Hollandse selectie die als onderdeel van een onderzoeksproject van Jos de overstap waagden en successen boekten. Later ook junioren in het noorden van het land. De echte doorbraak kwam in 1997 toen de onderzoekers met de dames-kernploeg aan de slag gingen. Op het Europees Kampioenschap Allround schaatste Tonny

de Jong in een bruisend Thialf naar het goud en doorbrak daarmee de hegemonie van regerend wereldkampioen Gunda Niemann. Vanaf toen wilde iedereen klapschaatsen en volgde het ene wereldrecord het andere op. Tijdens de daaropvolgende Olympische Winterspelen reden alle schaatsers op klapschaatsen.

De klapschaats veroverde niet alleen de gehele internationale schaatswereld, ook een plaatsje in de diverse internationale woordenboeken werd veroverd. De Japaners spreken van *kurappuskaatsu* (het Japans kent geen verschil tussen de l en de r), de Noren van *klappskøyte* en de Duitsers van *Klappschlittschuh*. Aanvankelijk maakten de Amerikanen er *slapskate* van. Dit werd eerst vervangen door *clapskate*, maar vanwege de associatie met de geslachtsziekte *clap* werd daar de uiteindelijk benaming *klapskate* gekozen. En dan te bedenken dat de naam niet verwijst naar het feit dat de schaats een klappend geluid maakt, maar dat het de schaatser mogelijk maakt een klap na te geven.

15 Koninklijke belangstelling voor het ijs in Ter Aar

Zoals we eerder hebben kunnen lezen was de winter 1995/96 uiteindelijk één van de koudste van de twintigste eeuw. Eind 1995 had het al een aantal dagen gevroren en ook na de jaarwisseling hield Koning Winter lang stand. Hele dorpen waren in de ban van ijzel en vele schaatsers vermaakten zich op het ijs. De Langeraar Plassen lagen al vroeg dicht en er werden tochten over diverse afstanden uitgeschreven. Er kon worden gestart bij Altior in Langeraar en bij de Ter Aarse IJclub in Papenveer. De winter hield lang aan en wie schetst de verbazing van de recreatierijders toen een jongeman, omringd door een aantal leeftijdgenoten, dinsdag 30 januari 1996 over het ijs snelde. Het was een koude dag, vooral veroorzaakt door een fikse oostenwind die af en toe zelfs kracht 6 Beaufort had. Gelukkig was het ook regelmatig onbewolkt en kwam de zon wat door. Wie bleek de jongeman te zijn: kroonprins Willem-Alexander, die de toertocht van de Ter Aarse IJclub had uitgekozen om zich op het ijs sportief uit te leven. Vergezeld van een aantal schaatsende lijfwachten stapte Willem-Alexander rond kwart voor elf op het ijs bij de voetbalkantine Altior. Hij wilde absoluut geen ruchtbaarheid geven aan zijn aanwezigheid op de Langeraar Plassen. Als schaatser onder de schaatsers kon hij dan ook ongestoord zijn tocht volbrengen. Diegenen die, bijvoorbeeld bij de kluunplaats aan de Geerweg, plotseling hun toekomstige koning herkennen lieten het bij een verraste blik. 'Ik zag wel dat hij het was hoor,' zei een vrouw die van het ijsplezier op de plas stond te genieten. 'Maar ik dacht, ik zeg maar niets dan kan die jongen tenminste ook eens lekker rustig schaatsen.' Of het rondjes waren die

hij maakte als voorbereiding op een mogelijke deelname aan een eventuele Elfstedentocht bleef gissen.

De winter was zodanig streng dat er serieus werd gedacht aan het houden van een vijftiende Elfstedentocht. De Elfstedenkoorts begon eind december 1995 en hield aan tot begin februari. Toen moest voorzitter Kroes van het Elfstedebestuur op 4 februari 1996 het enthousiasme voor een nieuwe tocht temmen. Het bestuur moest vaststellen dat de op de loer liggende dooi de spelbreker was; ondanks dat de vereiste dikte van vijftien centimeter was bereikt kon er geen Elfstedentocht worden uitgeschreven.

De Ter Aarse IJclub is best een beetje trots dat de prins juist het Langeraar ijs had uitgezocht. Het was trouwens niet de eerste keer dat Willem-Alexander op de Langeraar Plassen reed. In 1991 schaatste hij ook al zijn rondjes en nog eerder, al in 1985, nam hij deel aan de Langeraar Plasentocht; een tocht van 100 kilometer.

In 2002 heeft het Oranjecomité van Ter Aar het prinselijk paar een schilderij, gemaakt door Lenie de Vries, aangeboden ter gelegenheid van hun huwelijk. Het schilderij werd gebaseerd op de foto van prins Willem-Alexander op de Langeraar Plassen.

Schilderij door Lenie de Vries van Koning Willem-Alexander op de Langeraar Plassen aangeboden door het Oranjecomité van Ter Aar bij zijn huwelijk met Koningin Máxima. (Koninklijk Huisarchief)

16 Spa Tour in de Ardennen

In 2005 trokken de schaatsers en schaatsers, die hun conditie in de zomer behielden door zich met wielrennen bezig te houden, voor de 25ste keer naar de Ardennen. Ton van Velzen en Hen van der Hoorn gingen voor de eerste keer in het pinksterweekend van 1977 naar de Ardennen en vanaf 1982 gingen de deelnemers elk jaar, zodat in 2005 het 25-jarig jubileum gevierd kon worden. Ton en Hen hadden in 1977 een ronde uitgezet met twee lussen en jaren later werd nog steeds deze route gereden. De eerste keer deden er ongeveer 25 mensen mee en zij overnachtten op de camping in Polleur, een dorpje boven Spa. Kees Vernooy was de man die fietsles gaf en dat

was wel nodig ook, want menigeen had nog nooit heuvels gezien. Gerard van der Hoorn was er in zijn groene Opel Kadett bij om wat hand- en spandiensten te verrichten.

Het zijn hilarische jaren geweest op die camping. Jaren later, toen de camping in 1993 was ingeruild voor de comfortabele kamers in Sol Cress in Spa, werden de verhalen die de deelnemers op de camping hadden meegemaakt steeds sterker.

Van lieverlee kwam er ook een vaste formule voor dit weekend. Op vrijdagmiddag werd er lekker met z'n allen ingereden. De organisatoren en de volgers van de Spa Tour hadden de vrijdagavond gereserveerd om de zaken nog eens even door te nemen en zich wat moed in te drinken voor de zware dag die voor de deur stond. Het was altijd weer een vermakelijk gezicht om de tafel waaraan dit gebeurde na afloop te zien. Die zag volledig bruin van de flesjes Grimbergen. Op zaterdag werd er meestal in drie groepen gereden, met achter elke groep een volgwagen. De route liep vaak vanaf de vakantiehuisjes in Spa over diverse bergtoppen zoals de Baraque Michel, Col du Rosier, Wanne en zo meer. Het landschap in de Ardennen zorgde voor zeer veel afwisseling waarbij mooie vergezichten langs de Amblève werden afgewisseld door kuitentbijters als de La Redoute. Door het werken met twee lussen kon je in Spa, als de eerste lus erop zat, altijd nog besluiten om te stoppen of de extra lus met de La Redoute als beloning te gaan rijden.

Op zondagochtend werd het weekend afgesloten met een tijdrif in Polleur. De groep liefhebbers groeide gestaag en er zijn jaren geweest dat er meer dan zeventig deelnemers aan de Spa Tour deelnamen. Vanwege het jubileum werd in 2005 op de zondag geen tijdrif verreden, maar er

Groepsfoto Rabo Spa Tour 1999.

werd een hilarische waterfietsestafette op het Meer van Warfaaz, een paar kilometer buiten Spa, georganiseerd.

Het weekend werd in 2014 voor de laatste maal georganiseerd. In 2015 was de Spa Tour wel aangekondigd, maar wegens geringe belangstelling ging het evenement niet door. Tijden veranderen!

Bij het zwembad op de Camping Polleur.

17 De Schrijvende Schaatser

In 1977 werd door het bestuur van de schaatstrainingsgroep het initiatief genomen om voor de leden van de schaats-trainingsgroep een clubblad uit te brengen. Er was toen nog geen internet of e-mail, vandaar dat een papieren clubblad een prima manier was om informatie naar de leden te brengen. De medewerkers van het eerste uur waren Hen van der Hoorn, Marian van Velzen, Ton van Velzen en Gerard van der Hoorn.

In het eerste clubblad, uitgebracht 1 maart 1977, werd onder andere aandacht besteed aan het verloop van seizoen 1976/77, het financieel verslag, terugblik op de jeugdactiviteiten, wedstrijduitslagen, verslag trainingskamp Assen, verslag schaatsmarathon Finland, de schaatshistorie en 'schaatsen als sport'. Brede informatie, dus leuk en interessant voor de leden. De reacties waren in ieder geval positief.

De eerste jaren kwamen er vier edities per jaar uit. Na verloop van tijd werden dat er vijf. Door de grote hoeveelheid uitslagen was het noodzakelijk om het aantal uitgaven te vergroten.

Marjan van Velzen en Gerard van der Hoorn vormden de eerste redactie. Later kwamen onder andere Henk Bakker, Erwin Koerts, Leo Verbeek, Ton Slof (uitslagen), Hein Jan Bocxe, Ruud van Dam, Daan Verleng en Wouter ten Wolde in de redactie en zorgden voor de input en opmaak van het clubblad.

De eerste versie van het clubblad werd nog gekopieerd. De kwaliteit van de bewaarde eerste nummers van het blad is niet erg goed meer; de bladen zijn erg verbleekt. Daarna werden de clubbladen gestencild bij de scouting Langeraar. Later schafte de schaatstrainingsgroep zelf een stencilmachine aan. Stencilen werkte wel,

maar het zag er niet altijd netjes uit. Vanaf 1986 werd het drukwerk uitbesteed aan een professioneel bedrijf en kreeg de Ter Aarse IJscub een professioneel uitzienend blad.

Na verloop van tijd had de *Schrijvende Schaatser* zijn vaste vorm gevonden. Het blad had een vaste indeling:

Inleiding / Mededelingen van het bestuur / De Pen / Technische zaken-natuurijs / Verslagen / New Millennium skaters / Algemene mededelingen / Mededelingen Ter Aarse IJscub / Ledennieuws / Agenda / Uitslagen en clubrecords

In de *Schrijvende Schaatser* publiceerde een aantal vaste medewerkers die met regelmaat over een (vast) onderwerp schreven;

- Hen van der Hoorn schreef de eerste jaren in ieder clubblad over de schaatstechniek; dit werd later door Erik Meeuwisse overgenomen.
- Rick van der Hoorn had naast verschillende verslagen ook een serie over de Elfstedentocht.
- Gerard van der Hoorn behandelde de bestuurszaken.
- Onderwerpen met betrekking tot de fysiotherapie kwamen voor rekening van Ingrid Hoogervorst.
- 'De Pen' werd elke editie geschreven door één van de leden. Rond de 75 leden hebben zich mogen presenteren.

De oude clubbladen doornemend, zijn er veel activiteiten die in het verleden werden georganiseerd en waar meermaals over werd geschreven, zoals:

- Voetbaltoernooi IJ.B.M. in De Bilt
- Conditietest Rijsenhout
- Fietstijddrit Breukelen
- Ardennenweekend
- Rondje IJsselmeer

- Zeskamp Sportraad Ter Aar
- Fietsclub Tandje Hoger
- Ton Menken IJsgala
- Verslag verreden Elfstedentochten
- Enquête onder de leden
- Kees Jongert Bokaal
- Herinnering aan een schaatsverleden door oud-burgemeester B.J. Hogenboom

Advertenties zijn heel belangrijk geweest voor het in stand houden van het clubblad. Zeker het uitbesteden van het drukken bracht veel extra kosten met zich mee. Voor de advertentie-inkomsten was met name Toon van Kempen van belang in zijn rol als fondsenwerver voor de Ter Aarse IJscub, omdat hij veel kennissen in het bedrijfsleven had. Later heeft ook Ard Kempenaar namens de STG adverteerders geworven.

Gerard van der Hoorn heeft in de periode 1977 tot 2003 meegewerkt aan 96 clubbladen. Ging het uitbrengen van het clubblad altijd vanzelf? Nee, zeker niet. Al snel na de start van het clubblad was er een oproep om meer redactieleden.

Er werd toen één keer slechts een stencil uitgereikt met urgente mededelingen.

Gerard: 'Ik heb ook in die tijd een aantal keer aangegeven te willen stoppen als er geen extra capaciteit beschikbaar kwam. Alle bestuurlijke activiteiten werden soms best weleens teveel. Maar toch is het – met de steun van velen – altijd gelukt. Ik ben van mening dat het clubblad altijd een belangrijk communicatiemiddel is geweest. In de beginjaren heel erg primitief, later steeds professioneler. Zeker toen we de *Schrijvende Schaatser* extern konden laten drukken.'

Op 15 april 2007 kwam het laatste nummer, nummer 114, van het clubblad uit. Jammer, want het was altijd een mooi naslagwerk. Maar het is logisch dat er werd

Schrijvende Schaatser

ter aar

Aan de wedstrijddrijdende leden van
STG "TER AAR"

STG-ers bedankt

voor het niet deelnemen aan de groep - 4
wedstrijden van 1 november. Gezien het
geringe aantal deelnemers is deze wedstrijd
niet doorgegaan. Totaal hadden 8 personen
zich opgegeven.

Vooraf voor junioren zijn deze wedstrijden
zeer belangrijk (voor plaatsing in de
delectiegroep Haarlem Maar ook het
voorbereidende werk door de
wedstrijdleader, klokkers, starters,
etc. is voor niets geweest.

Daarom stelletje slampampers:
geef je op voor de volgende
groep - 4 wedstrijd!!!!

Met vriendelijke en dringende sportgroeten,
de harde kern: Petra-Suzanne-Dennis en Daan
EN DAT WILDEN WIJ NOU EFFE KWIJT

overgegaan naar een meer eigentijdse methode van communicatie, namelijk via de website www.teraarseijsclub.nl. Op deze manier kunnen zaken, zoals de agenda, verslagen en uitslagen, sneller aan leden en andere geïnteresseerden gecommuniceerd worden.

De *Schrijvende Schaatser* werd zeker ook gebruikt om de mede-club-leden uit te dagen en te stimuleren. Het bedankje aan de STG'ers stond in de uitgave van januari 1995.

18 Schaats- en Mutsmuseum Koud aan de dijk

Ter afronding van ons onderzoek naar de geschiedenis en ontwikkeling van de Ter Aarse IJclub zijn we terechtgekomen bij Toon van Kempen. Toon, een bekend gezicht van de Ter Aarse IJclub, heeft ruim vijfendertig jaar vanuit het bestuur meegeholpen aan alle ontwikkelingen die u heeft kunnen lezen in de voorgaande hoofdstukken. Zijn inzet werd uiteindelijk in 2013 beloond met zijn benoeming tot erelid van de Ter Aarse IJclub.

Dat de liefde voor het schaatsen in zijn bloed zit, werd vooral duidelijk toen hij samen met zijn vrouw Wil het Schaats- en Mutsmuseum aan de Kromme Mijdrecht 50 in De Hoef heeft opgezet. Op 19 augustus 2005 werd in aanwezigheid van Bob de Jong, Olympisch Kampioen 10.000 meter in Turijn 2006, het museum geopend. Een van de eerste mutsen kreeg hij van Ard Schenk. Doordat zijn zoon Richard een succesvol marathonschaatser was, kwamen er veel andere mutsen en schaatspakken bij. Al snel volgden de vele verschillende soorten schaatsen. Zelfs uit de Middeleeuwen kan je er een bijzondere schaats vinden, de zogenaamde 'glis', gemaakt van koeienpoten of van paardenbenen. Jagers en vissers gebruikten deze rond circa 700. Ze bonden de glis onder met het gedroogde vel van paling. De hele ontwikkeling van de schaats door de jaren heen is in het museum te vinden. Van echte Friese doorlopers en hun frauduleuze kopieën tot blokschaatsen in allerlei maten en soorten. Ook zijn er schaatsen te vinden van de Ter Aarse smid J.P. Pieterse.

Bijzondere pronkstukken zijn de Koninneschaatsen van het model bootjesschaatsen. Het museum is de trotse eigenaar van de bootjesschaatsen waarop koningin Emma met haar dochter Wilhelmina en later Juliana heeft geschaatst. Ook de schaatsen waarop Henk van der Grift in 1961 wereldkampioen werd, behoren tot de collectie. Van der Grift was de derde Nederlander die deze titel wist te verwerven, nadat Jaap Eden in 1893, 1895 en 1896 wereldkampioen werd en Coen de Koning (tweemaal winnaar Elfstedentocht 1912 en 1917) in 1905.

Toon van Kempen in zijn museum.

Inmiddels zijn er ruim driehonderd mutsen, honderden schaatsen en verschillende andere attributen die met de winter te maken hebben, waaronder een van turf gemaakte prikslee en een replica van het bekende bruggetje bij Bartlehiem.

Toon en zijn vrouw zijn niet te stoppen wanneer ze beginnen te vertellen over hun ervaringen met de winters en schaatsers. Ook de deelname aan de Elfstedentocht, met name die van 1963, levert mooie verhalen op. Uit allerlei hoeken en gaten

worden dan bijpassende attributen en herinneringen gehaald en in de sfeer van koek-en-zopie worden deze prachtige verhalen verteld, die eigenlijk ook bewaard moeten blijven voor de toekomst.

Al met al een nostalgische goudmijn voor de echte schaatsfan. Het is te hopen dat er een goede bestemming komt voor het museum en dat de collectie bij elkaar kan blijven nu Toon en Wil, door hun hoge leeftijd, hebben moeten besluiten om er een punt achter te zetten.

pagina 110 en 111:
Een impressie van de collectie van
Schaats- en Mutsmuseum Koud
aan de dijk.

19 De toekomst van de Ter Aarse IJsclub

PLAN 2020

Het bestuur van de Ter Aarse IJsclub heeft een duidelijke toekomstvisie ontwikkeld. De activiteiten zijn primair gericht op het schaatsen op de kunstijsbaan en, als de mogelijkheid er is, te schaatsen op de eigen landijsbaan of op de Langeraarse Plassen. Het clubuur in Haarlem op zondagmorgen is een belangrijke, waardevolle activiteit. In de zomer bereiden de leden zich conditioneel voor op de winter. Bij de activiteiten staat het plezier voorop, maar er is geen clubhuiscultuur. In de winter wordt er in Haarlem en Leiden geschaatst. Momenteel is er minimale aandacht voor het inlineskaten en shorttrack. Men wil de activiteiten van de club breder opzetten, door meer activiteiten te ontwikkelen voor alle leeftijden gedurende alle seizoenen van het jaar. Het bestuur wil werken aan een grotere binding tussen de verschillende groepen binnen de vereniging, door beter gebruik te maken van het clubhuis en de accommodaties daaromheen. Men wil de samenwerking met andere verenigingen stimuleren. De inzet van het bestuur wordt als volgt verwoord in 'Onze inzet' waarin het Plan 2020 is opgenomen: *We gaan ons inzetten om ons aanbod aan activiteiten te verbreden door een echte vierseizoenenclub te worden, waar zoveel mogelijk disciplines die bij de KNSB zijn ondergebracht worden bedreven. De ontwikkeling van inlineskaten gaat speciale aandacht krijgen. We gaan vaker met en voor elkaar verbindende activiteiten organiseren voor jong en oud.*

De jeugd van de Ter Aarse IJsclub zet sinds jaar en dag de eerste schreden op het ijs van de in 1976 geopende Ton Menken IJsbaan in Leiden. De verouderde baan van

220 meter is aan het einde van zijn bestaan en zal op korte termijn worden gesloten. Men wil in het Vlietpark in Leiden een volwaardige schaatsbaan van 333 meter aanleggen. Leiden heeft geen geld voor een

baan van deze lengte, maar wel voor een van 250 meter. Omliggende gemeenten zullen daarom de extra grote baan moeten medefinancieren. Hierover worden door de verschillende deelnemende gemeenten

nog fikse onderhandelingen gevoerd. Een baan van 333 meter kost namelijk circa € 3.500.000 meer dan een 250 meterbaan.

[De jongste jeugd van de STG Ter Aar in training op de Ton Menken IJsbaan in Leiden.](#)

Groepsfoto jongste jeugd van de STG Ter Aar in training op de Ton Menken IJsbahn in Leiden.

Groepsfoto van de STG Ter Aar in training op de IJsbahn Haarlem.

De jongste jeugd van de STG Ter Aar in training op de Ton Menken IJsbaan in Leiden.

De trainers van de STG Ter Aar op de Ton Menken IJsbaan in Leiden.
v.l.n.r.: Jelle Koeleman, Josè Karens, Arno Jordens, Jeroen Blom, Paul Jansen,
Arjan Bosse, Rogier Valentijn, Leonie van der Hoorn, Sandra Könst,
Herman de Jong, Senna Vonk, Joeri Ubink en Sietse Lek.

20 Uitslagen Ter Aarse IJsclub- kampioenschappen en Ter Aarse kampioenschappen

Ter Aarse IJsclubkampioenschappen zijn voor deelnemers die lid zijn van de Ter Aarse IJsclub, ongeacht hun woonplaats.
Ter Aarse kampioenschappen zijn alleen toegankelijk voor inwoners van de oorspronkelijke gemeente Ter Aar.

TER AARSE IJSCLUB KAMPIOENSCHAPPEN HEREN

jaar	verreden in	1ste plaats	2de plaats	3de plaats
1963	Ter Aar	Aat Heemskerk		
1966	Ter Aar	Aat Heemskerk	Siem Heemskerk	Kees Jan Kroon
1967	Ter Aar	Gijs Rijneveld		
1975	Ter Aar	Theo Volgering	Piet Kok	Ben Hoek
1976	Ter Aar	Ben Hoek	Ton van Velzen	Sjoerd Kooistra
1978	Haarlem	Gijs Rijneveld	Ton van Velzen	Sjoerd Kooistra
1979	Haarlem	Gijs Rijneveld	Joop Wolvers	Ton van Velzen
1980	Ter Aar	Gijs Rijneveld	Ton van Velzen	Leen van der Hoorn
1981	Ter Aar	Ton van Velzen	Joop v.d. Hoorn	Hans Schonewille
1982	Amsterdam	Ton van Velzen	Kees Vernooy	Hans Schonewille
1983	Den Haag	Ton van Velzen	Ben v.d. Hoorn	Kees Vernooy
1984	Haarlem	Ton van Velzen	Kees Vernooy	Ben van der Hoorn
1985	Ter Aar	Rick van der Hoorn	Kees Vernooy	Hans van Leeuwen
1986	Haarlem	Hans van Leeuwen	Ton van Velzen	Piet Baars
1987	Haarlem	Richard van Kempen	Andre Hoogervorst	Rick van der Hoorn
1988	Haarlem	Rick van der Hoorn	Hans van Leeuwen	Erik Valentijn
1989	Haarlem	Erik Valentijn	Hans van Leeuwen	Piet Baars
1990	Haarlem	Rick van der Hoorn	Erik Valentijn	Hans van Leeuwen
1991	Heerenveen	Rick van der Hoorn	Erik Valentijn	Ed Vonk
1992	Heerenveen	Erik Valentijn	Hans van Leeuwen	John van der Vlugt
1993	Heerenveen	Erik Valentijn	Ed Vonk	Hans van Leeuwen
1994	Heerenveen	Erik Valentijn	Richard van Kempen	Rick van der Hoorn
1995	Heerenveen	Erik Valentijn	Richard van Kempen	Hein Jan Bocxe
1996	Heerenveen	Erik Valentijn	Hein Jan Bocxe	Rick van der Hoorn
1997	Heerenveen	Erik Valentijn	Hein Jan Bocxe	Rick van der Hoorn
1998	Heerenveen	Hein Jan Bocxe	Erik Valentijn	Rick van der Hoorn
1999	Heerenveen	Hein Jan Bocxe	Twan Duivenvoorden	Dennis Kalker

jaar	verreden in	1ste plaats	2de plaats	3de plaats
2000	Heerenveen	Erik Valentijn	Twan Duivenvoorden	Hein Jan Bocxe
2001	Heerenveen	Twan Duivenvoorden	Rick van der Hoorn	Daan Verleng
2002	Heerenveen	Twan Duivenvoorden	Rick van der Hoorn	Daan Verleng
2003	Heerenveen	Erik Valentijn	Twan Duivenvoorden	Rick van der Hoorn
2004	Heerenveen	Dennis Kalker	Roel Rijdsdijk	Rick van der Hoorn
2005	Heerenveen	Erik Valentijn	Rick van der Hoorn	Anthonie Luijendijk
2006	Heerenveen	Dennis Kalker	Rick van der Hoorn	Robert van Roon
2007	Heerenveen	Dennis Kalker	Anthony Luijendijk	Robert van Roon
2008	Heerenveen	Erik Valentijn	Dennis Kalker	Robert van Roon
2009	Heerenveen	Anthonie Luijendijk	Robert van Roon	Mark van Nobelen
2010	Heerenveen	Erik Valentijn	John van der Vlugt	Anthonie Luijendijk
2011	Heerenveen	Erik Valentijn	Anthonie Luijendijk	Roy van Es
2012	Heerenveen	Mike Pietersen	Hidde Schelling	Roy van Es
2013	Heerenveen	Mike Pietersen	Hidde Schelling	Jelle Schut
2014	Heerenveen	Matthijs van der Hoorn	Mike Pietersen	Jelle Schut
2015	Hoorn	Stef van der Hoorn	Mike Pietersen	Hidde Schelling
2016	Heerenveen	Stef van der Hoorn	Erik Valentijn	Mike Pietersen
2017	Heerenveen	Wessel Ubink	Erik Valentijn	Stef van der Hoorn

TER AARSE KAMPIOENSCHAPPEN HEREN

jaar	verreden in	1ste plaats	2de plaats	3de plaats
1940	Ter Aar	Antoon den Haan Pzn.	Jan W. van der Hoorn	P. de Pater
1941	Ter aar	W. van der Hoorn Johzn.	P. de Pater	Cor van der Hoorn Czn.
1942	Ter Aar	W. van der Hoorn Johzn.	W.T. Visser	J. van der Hoorn
1943	Ter Aar	W. van der Hoorn Johzn.		
1946	Ter Aar	Willem Vermeulen	Hein Vermeulen	Jan W. v.d. Hoorn
1948	Ter Aar	Willem Vermeulen		
1950	Ter Aar	Willem Vermeulen		
1954	Ter Aar	Willem Vermeulen	Jo van der Hoorn	Joop Koeleman
1955	Ter Aar	Willem Vermeulen	Jan W. van der Hoorn	Jo v.d. Hoorn
1956	Ter Aar	Kees Jan Kroon	Joop Koeleman	Willem Vermeulen
1961	Ter Aar	Joop Koeleman	Willem Vermeulen	Jo v.d. Hoorn
1963	Ter Aar	Kees Jan Kroon		
1964	Ter Aar	Kees Jan Kroon		
1966	Ter Aar	Jan J. van der Hoorn Gzn.	Willem Vermeulen	
1967	Ter Aar	Jan J. van der Hoorn Gzn.	Willem Vermeulen	Kees van der Hoorn Gzn.
1970	Ter Aar	Jos Valentijn		
1971	Ter Aar	Jos Valentijn	G. Rijneveld	J. Overes
1976	Ter Aar	Theo Volgering		
1978	Ter Aar	Jos van der Hoorn Gzn.		
1979	Ter Aar	Leen van der Hoorn	Jos v.d. Hoorn	Joop van der. Hoorn
1981	Ter Aar	Joop van der Hoorn		
1985	Ter Aar	Rick van der Hoorn	Jan J. van der Hoorn Gzn.	Ben van derHoorn
1986	Ter Aar	Rick van der Hoorn	Ben van der Hoorn	Jan J. van der Hoorn Gzn.
1987	Ter Aar	Rick van der Hoorn	Ed Vonk	Ben van der Hoorn
1991	Ter Aar	Erik Valentijn	Rick van der Hoorn	Ed Vonk
1992	Ter Aar	Erik Valentijn	Hans van Leeuwen	Rick van der Hoorn
1993	Ter Aar	Erik Valentijn	Rick van der Hoorn	Hein Jan Bocxe
1994	Ter Aar	Erik Valentijn	Rick van derHoorn	Hein Jan Bocxe
1995	Ter Aar	Hein Jan Bocxe	Leon van Harten	Erik Valentijn
1996	Ter Aar	Erik Valentijn	Rick van der Hoorn	Jos de Koning
2009	Ter Aar	Laurens Akerboom	Stef van der Hoorn	Robert van Roon
2012	Ter Aar	Jordy Vermeulen	Laurens Akerboom	Jos de Koning

TER AARSE IJSClubKAMPIOENSCHAPPEN DAMES

jaar	verreden in	1ste plaats	2de plaats	3de plaats
1963	Ter Aar	Willy Burgmeijer		
1966	Ter Aar	Hetty van Rijn	Ria Heemskerk	Agnes Rotteveel
1967	Ter Aar	Willy Burgmeijer		
1975	Ter Aar	Gerda Katee-Reijneveld	Marjan van Velzen-van der Zwet	Gerda van der Vlught
1976	Ter Aar	Marjan van Velzen-van der Zwet	Lenie van der Hoorn-Langelaan	Wil Schenk-Burgmeijer
1978	Haarlem	Marjan van Velzen-van der Zwet		Deonne van der Hoorn
1979	Haarlem	Deonne van der Hoorn	Wil Schildwacht-van Tol	Gerlinde den Haan
1980	Ter Aar	Lenie van der Hoorn	Wil Schildwacht-van Tol	Evelien Meeuwisse
1981	Ter Aar	Lenie van der Hoorn	Marjan van Velzen	Maria Uyttewaai
1982	Amsterdam	Maria Uijtewaai	Wil Schildwacht-van Tol	Elly van der Salm
1983	Den Haag	Maria Uijtewaai	Elly van der Salm	
1984	Haarlem	Wil Schildwacht-van Tol	Elly van der Salm	
1985	Ter Aar	Lenie van der Hoorn	Marie Monique van der Salm	Yvonne Hoogervorst
1986	Haarlem	Marie Monique van der Salm	Ellen Wildenburg	Plonie Hoogeveen
1987	Haarlem	Petra de Bruin	Wil Schildwacht-van Tol	Christa Snoek
1988	Haarlem	Marie Monique van der Salm	Marian Snoek	Pauline Bosland
1989	Haarlem	Marie Monique van der Salm	Marian Snoek	Wil Schildwacht
1990	Haarlem	Marja den Haan	Ellen van der Hoorn	Marie Monique van der Salm
1991	Heerenveen	Marian Snoek	Irma de Vree	Angela van Wijk
1992	Heerenveen	Marie Monique Vonk	Angela van Wijk	Marian Snoek
1993	Heerenveen	Marja den Haan	Marian Snoek	Angela van Wijk
1994	Heerenveen	Sandra Hoogeveen	Gerdien Meijer	A. van Wijk/M. den Haan
1995	Heerenveen	Marja den Haan	Irma de Vree	Angela van Wijk
1996	Heerenveen	Sandra Hoogeveen	Marja den Haan	Angela van Wijk
1997	Heerenveen	Gerdien Meijer	Sandra Hoogeveen	Angela van Wijk
1998	Heerenveen	Karina van den Burg	Gerdien Meijer	Sandra Könst-Hoogeveen
1999	Heerenveen	Gerdien Meijer	Karina van den Burg	Marinka Kempenaar
2000	Heerenveen	Karina van den Burg	Marinka Kempenaar	Jessica van Dijk
2001	Heerenveen	Suzanne Bosman	Karin Kalker	Jessica van Dijk
2002	Heerenveen	Annouk van der Weijden	Marinka Kempenaar	Jessica van Dijk
2003	Heerenveen	Karina van den Burg	Annoukvan der Weijden	Karin Kalker
2004	Heerenveen	Karina van den Burg	Jessica van Dijk	Plonie de Koning
2005	Heerenveen	Karin Kalker	Annouk van der Weijden	Marinka Kempenaar
2006	Heerenveen	Annouk van der Weijden	Karin Kalker	Elles Bocxe
2007	Heerenveen	Annouk van der Weijden	Manouk van Tol	Karin Bos
2008	Heerenveen	Annouk van der Weijden	Esther Boer	Manouk van Tol
2009	Heerenveen	Nathaly van Lammeren	Karin Bos	Paula Groen in 't Woud
2010	Heerenveen	Manouk van Tol	Karin Bos	Paula Groen in 't Woud
2011	Heerenveen	Manouk van Tol	Nathaly van Lammeren	Karin Bos
2012	Heerenveen	Karin Bos	Plonie de Koning	Marian Wijffe
2013	Heerenveen	Manouk van Tol	Plonie de Koning	Karin Bos
2014	Heerenveen	Demi Vonk	Paula Groen in 't Woud	Sandra Könst
2015	Hoorn	Sandra Könst	Plonie de Koning	Karin Bos
2016	Heerenveen	Kim Zuiver	Plonie de Koning	Sandra Könst
2017	Heerenveen	Madelief de Jong	Kim Zuiver	Eline van der Zwaard

TER AARSE KAMPIOENSCHAPPEN DAMES

jaar	verreden in	1ste plaats	2de plaats	3de plaats
1942	Ter Aar	Debora van der Hoorn		
1963	Ter Aar	Riet Leliveld		
1971	Ter Aar	Gerda Katee-Reijneveld	Marjan van der Zwet	Lida Egberts
1979	Ter Aar	Lenie van der Hoorn		
1981	Ter Aar	Lenie van der Hoorn		
1985	Ter Aar	Lenie van der Hoorn	Marie Monique van der Salm	Yvonne Hoogervorst
1986	Ter Aar	Lenie van der Hoorn	Wil Schildwacht-van Tol	Mirjam Hoogervorst
1987	Ter Aar	Marie Monique van der Salm	Lenie van der Hoorn	Marja den Haan
1991	Ter Aar	Petra de Bruin	Jolanda van der Hoorn	Marie Monique Vonk
1992	Ter Aar	Marja den Haan	Sandra Hoogeveen	Marian Snoek
1993	Ter Aar	Marja den Haan	Marie Monique Vonk	Ellen van der Hoorn
1994	Ter Aar	Marja den Haan	Marian Snoek	Sandra van der Hoorn
1995	Ter Aar	Marja den Haan	Lenie van der Hoorn	Sandra van der Hoorn
1996	Ter Aar	Lenie van der Hoorn	Suzanne Bocxe	Sandra van der Hoorn
2009	Ter Aar	Manouk van Tol	Nathaly van Lammeren	Elles Bocxe
2012	Ter Aar	Plonie de Koning	Elles Bocxe	

Ontwikkeling organisatie

IJSClub WERKVERSCHAFFING

Ter Aar
1 februari 1893, opgeheven 21 december 1929

1893-1907: voorzitter J. Pieterse
1907-1922: voorzitter W. Wildenburg
1922-1924: voorzitter P. Hoogervorst
1924-1929: voorzitter M. van Tol, Wzn
1893-1929: secretaris J. Hogenboom
1893-1902: penningmeester R. Kempenaar
1902-1914: penningmeester C. Kroon, Bzn
1914-1916: penningmeester L. van Tol
1916-1929: penningmeester J. Snijders

1911: toetreding tot Zuid-Hollandse IJsbond,
opgericht 25 november 1893
Na de Tweede Wereldoorlog genoemd:
Het Gewest van Zuid-Holland van de KNSB

De KNSB werd opgericht in 1883

1938: start van Merentochten

IJSClub NOOIT GEDACHT

Korteraar
12 februari 1908

IJSClub IJSVERMAAK ONS GENOEGEN

Aardam
21 januari 1910

1932: voorzitter Joh. Kroon
secretaris H.G. Aaftink

VEREENIGING IJSVERMAAK VRIENDENKRING

Papenveer
10 februari 1917

VEREENIGING TER AARSCHER IJSClub WERKVERSCHAFFING

Ter Aar
21 december 1929

1929: eerste voorzitter M. van Tol, Wzn
secretaris J. Hogenboom
penningmeester C. Snijders, Jzn

IJSClub DOOR VRIENDSCHAP SAAMVERBONDEN

Papenveer
7 januari 1908, ontbonden 19 februari 1932

1908-1919: voorzitter J. Hoogervorst. Lzn

1919-1932: voorzitter J. Egberts

1908-1918: secretaris J. Snijders

1918-1932: secretaris C. Snijders

?? -1924: penningmeester J. Slof

1924-1932: penningmeester G. Slof, Jzn

1924: erelid J. Slof

1929: beschermheer Burgemeester
Jhr. K.W.L. de Muralt
erelid/erevoorzitter J. Hogenboom,
gemeentesecretaris
erelid dhr Bergsma

LANGERAARSE IJSClub

Langeraar
Oprichtingsjaar onbekend

TER AARSE IJSClub

Ter Aar
29 februari 1932

OPRICHTINGSBESTUUR

1932: voorzitter M. van Tol, Wzn (van TA)

2de voorzitter J. Egberts (DSV)

secretaris G. de Rijk (DSV)

2de secretaris Joh. van der Vlucht (DSV)

penningmeester C. Snijders Jzn. (TA)

magazijnbeheerder G. Slof (DSV)

ere-voorzitter J. Hogenboom

BESTUURSLIEDEN NAMENS TER AARSE IJSClub (TA)

C. Vermeulen
A.C. van Zwieten
P. den Haan
L. den Haan
A.G. Aaftink
J. Hogenboom
P. Hoogervorst
C.T. de Bruin

BESTUURSLIEDEN NAMENS IJSClub DOOR VRIENDSCHAP SAAMVERBONDEN (DVS)

R. de Regt
P. Blom
B.J. Hogenboom (Jzn)
L. Hoogervorst
G.D. Verhoef
C. Kroft

30 oktober 1959: statuten erkend bij Koninklijk
Besluit, w.g Juliana

1932-1948: voorzitter Maarten van Tol, Wzn

1948-1978: voorzitter Dirk Th. A. Hijdra

1978-1989: voorzitter Willem A. Vermeulen

1989-2013: voorzitter Henk Springintveld

2013-heden: voorzitter Hein Jan Bocxe

SCHAATSTRAININGSGROEP (STG) TER AAR

Ter Aar
1 november 1963

OPRICHTERS

1963: Piet Keijzer
Ben Sassen
Hans Koeleman
Kees van der Hoorn

1967-1989: voorzitter Kees van der Hoorn
1989-2000: voorzitter Gerard van der Hoorn
2000-2015: voorzitter Wil Schildwacht-van Tol
2015-2017: voorzitter Erik Valentijn
2017-heden: voorzitter Jos de Koning

STG RIDDER/LID VAN VERDIENSTE

Kees van der Hoorn Gzn, 1988
Ben Sassen, 1988
Jan van der Hoorn Gzn, 1988
Eric Meeuwisse, 1994
Jan van der Hoorn (IJscub), 1995
Piet Keijzer, 1998
Henk Springintveld, 1998
Gerard van der Hoorn, 2000
Sjoerd Kooistra, 2001
Henk Bakker, 2004
Wil Bolland, 2005
Wil Schildwacht-van Tol, 2005
Kees Verkerk, 2007
Jaap van der Weijden, 2007
Mark van Nobelen, 2009
Jan Oosterhof, 2011
Hennie de Oude, 2012

ERELEDEN TER AARSE IJSClub

J.J. de Regt
C. Snijders
J. Egberts
L. Slof
G. van der Pijl
P. den Haan
Joh. van der Vlucht
Jan in 't Veld
Burgemeester B.J. Hogenboom, 1971
J. Hoogervorst, 1975
Dirk Th. A. Hijdra, 1978
Jac. Visser, 1980
Willem A. Vermeulen, 1988
Burgemeester Piet Verhoef, 1993
Leen van Tol, 1993
Han Ruijgrok, 2001
Gerard van der Hoorn, 2012
Piet Keijzer, 2012
Toon van Kempen, 2013
Wil Schildwacht-van Tol, 2015
Lenie van der Hoorn-Langenlaan, 2017
Jan W. van der Hoorn, 2017
Jan J. van der Hoorn, 2017
Annouk van der Weijden, 2018

EREVOORZITTER

J. Hogenboom, 1929
H. Springintveld, 2013

Nawoord

Onze reis langs de geschiedenis van het ijsplezier in Ter Aar en omstreken heeft voor ons vele nieuwe feiten en verrassingen aan het licht gebracht. Het was een boeiende reis waar we met groeiende bewondering de ontwikkelingen in de afgelopen 125 jaar de revue hebben zien passeren. Deze tocht hebben wij met plezier gemaakt en wij hopen dat u deze waardeert en er ook plezier aan heeft beleefd.

Dit boek geeft een blik op wat er voor én achter de schermen in de afgelopen 125 jaar in Ter Aar aan schaatsactiviteiten is gepasseerd. De Ter Aarse IJclub mag zich verheugen op een ongebreidelde en enthousiaste inzet van vele vrijwilligers, vaak gesteund en gestimuleerd door ouders, partners en hun verdere omgeving. Zonder hen is de gezonde basis waarop de Ter Aarse IJclub nu kan werken niet mogelijk. Met groot vertrouwen kan dan ook de toekomst tegemoet worden gezien.

Wij realiseren ons dat het verslag van de geschiedenis van de Ter Aarse IJclub nooit volledig kan zijn. Ongetwijfeld zijn we belangrijke zaken niet tegengekomen in het verbrokkelde archief, die wel in individuele geheugens zijn opgeslagen. Onze pogingen om zoveel mogelijk kennis te vergaren zijn niet altijd gelukt. Toch denken wij dat dit boek voldoende aanknopingspunten biedt om een goed beeld te krijgen van het verleden.

Tot slot willen wij allen die zich hebben ingespannen om ons van zoveel mogelijk informatie en gegevens te voorzien heel hartelijk bedanken.

Frans Bocxe en Ad Röling
April 2018

Verantwoording

BRONNEN

Ron Couwenhoven & Huub Snoep, *Op smalle ijzers, het ontstaan van het schaatstoerisme*, De Vrieseborch Haarlem, 2004

Ron Couwenhoven & Huub Snoep, *Nederland schaatsland 1882-2007 Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond 125 jaar*, Tirion Uitgevers BV Baarn, 2007

Paul M.P. Egberts, *Herinneringen aan het Oude Kerkpad (1952-1959)*, 2017

Mark Hilberts, *Deelnemen mag... winnen is een ander verhaal! Vrouwen in de Elfstedenwedstrijden*, Sportpublicaties Nederhorst den Berg, 2014

B.J. Hogenboom, *Herinneringen aan een schaatsverleden 1914-1968*, Ter Aar

Jubileumboek STG Ter Aar 25 jaar: 1963-1988, z.j.

Jubileumboek STG Ter Aar 40 jaar, 2003

Marnix Koolhaas, 'Stien Kaiser: hardrijdster op de schaats'. In: Ad van Liempt & Jan Luitzen, *Sportlegendes – twaalf winnaars die geschiedenis schreven*, Uitgeverij Balans, 2013

www.delpher.nl/nl/kranten

www.leiden.courant.nu

www.rijksmuseum.nl

www.beeldbank.chvteraar.nl

www.wikipedia.nl

INTERVIEWS EN BIJDRAGEN AAN ARTIKELEN EN FOTO'S

Hein Jan Bocxe, Paul Egberts, Willem van Eijk, Geert en Betty Hendriksma, Gerard van der Hoorn Jzn, Jan van der Hoorn, Kees van der Hoorn Gzn, Lenie van der Hoorn-Langelaan, Ada Kalker, Hans Kempen, Toon van Kempen, Leonard van Kessel (Mookhoek), Piet Keijzer, Joop Koeleman, Jos de Koning, Sandra Konst-Hoogeveen, Anja van Leeuwen, Hans Lemmens, Wil Schildwacht-van Tol, Erik Valentijn, Martin Vermeulen, Annie Vermeulen-van Tol, Marian Wijffe, Debora Winter-van der Hoorn, Henk Winter, Jean Paul Witteman en Wouter ten Wolde.

NOTULEN

IJclub Werkverschaffing – 1893 t/m 1929

IJclub Door Vriendschap Saamverbonden – 1908 t/m 1931

Ter Aarse IJclub – 1932 t/m 2017

